

Justerat tisdagen den 3 april 2012

Inger Linge

Conny Andersson

Sven-Erik Köhlin

§ 27

Inledning och justering m. m.

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Ordföranden konstaterade att 100 ledamöter var närvarande och 49 ledamöter var frånvarande.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att för detta möte utse Elisabeth Angard Levander till ersättare för sekreterare.

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 3 april 2012.

§ 28

Bordlagd interpellation 2011:49 av Håkan Jörnehed (V) om landstingets agerande vid vanvård inom kommunens äldreomsorg

LS 1112-1593

Anf. 1-12

Inleddes kl. 10.34 och avslutades kl. 10.57.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för äldrefrågor. Fullmäktige medgav den 6 december 2011 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 14 februari 2012.

Svar på interpellationen, se bilaga 1.

Landstingsrådet Stig Nyman hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Håkan Jörnehed, landstingsråden Stig Nyman och Dag Larsson, Marie Åkesdotter, Catrin Matsson samt Christina Enocson-Mårtensson.

§ 29

Bordlagd interpellation 2011:48 av Helene Öberg (MP) om bristningar vid förlossning

LS 1112-1592

Anf. 13-24

Inleddes kl. 10.58 och avslutades kl. 11.25.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 6 december 2011 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 14 februari 2012.

Svar på interpellationen, se bilaga 2.

Landstingsrådet Filippa Reinfeldt hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Helene Öberg, landstingsrådet Filippa Reinfeldt, Ylva Nork, Helena Bargholtz, Ann-Sofi Matthiesen, landstingsrådet Birgitta Sevefjord samt Catrin Mattsson.

§ 30

Bordlagd interpellation 2011:50 av Michel Silvestri (MP) om elektroniska journalsystem, patient(data)säkerhet och patientintegritet

LS 1112-1595

Anf. 25-28

Inleddes kl. 11.25 och avslutades kl. 11.38.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 6 december 2011 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 14 februari 2012.

Svar på interpellationen, se bilaga 3.

Landstingsrådet Birgitta Rydberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Michel Silvestri, landstingsrådet Birgitta Rydberg samt Hans Åberg.

§ 31

Bordlagd interpellation 2011:51 av Laila Leymann (V) om patientinformation inom hälso- och sjukvården

LS 1112-1596

Anf. 29-38

Inleddes kl. 11.38 och avslutades kl. 11.55.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 6 december 2011 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 14 februari 2012.

Svar på interpellationen, se bilaga 4.

Landstingsrådet Filippa Reinfeldt hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Laila Leymann, landstingsrådet Filippa Reinfeldt, Helena Bargholtz, Ninos Maraha, Ylva Nork samt Juan Carlos Cebrian.

§ 32

Interpellation 2012:1 av Erika Ullberg (S) om kritiken mot spårvägs- och stomnätsstrategin

LS 1202-0258

Inleddes kl. 11.55 och avslutades kl. 11.55.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 33

Interpellation 2012:2 av Raymond Wigg (MP) om framtagandet av en Regional vattenstrategi

LS 1202-0259

Inleddes kl. 11.56 och avslutades kl. 11.56.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 34**Interpellation 2012:3 av Curre Hansson (S) om väderskydd och busshållplatser**
LS 1202-0260

Inleddes kl. 11.56.och avslutades kl. 11.57.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 35**Interpellation 2012:4 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om hur AB SL kan minska risken för mutor och bestickning**
LS 1202-0261

Inleddes kl. 11.57 och avslutades kl. 11.57.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 36**Frågestund**

LS 1203-0456

Anf. 39-98

Inleddes kl. 11.57 och avslutades kl. 13.02.

1. Fråga av Lars Dahlberg (S) till landstingsrådet Anna Starbrink (FP): Är beredskapen på länets akutsjukhus tillräcklig för att klara av att ge Stockholms läns invånare vård i tid och av hög kvalitet i sommar?

2. Fråga av Annika Hjelm (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Kommer du att ställa krav på personalövergång i upphandling av ny entreprenör för biljettkontrollanterna?

Då Annika Hjelm var frånvarande ställdes frågan av Vivianne Gunnarsson (MP).

3. Fråga av Birgitta Sevefjord (V) till landstingsrådet Stig Nyman (KD): Kommer du att införa glasögonbidrag för barn?

4. Fråga av Dag Larsson (S) till landstingsrådet Anna Starbrink (FP): Finns de 100 nya vårdplatser nu som du lovade Stockholmarna i mars 2011?

5. Fråga av Vivianne Gunnarsson (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Kommer pendelbåtstrafiken mellan Stockholm, Lidingö och Nacka, f.n. Sjövägen fortsätta efter den 31 mars?

6. Fråga av Catarina Wahlgren (V) till landstingsrådet Torbjörn Rosdahl (M): Ställdes mötet angående Tiohundra's framtid in den 19/3 på grund av att ni i Alliansen inte är överens om Tiohundra's utveckling?

7. Fråga av Lars Dahlberg (S) till landstingsrådet Birgitta Rydberg (FP): Ska de specialistcentrum som landstinget ska etablera endast bemannas med färdigutbildade specialister?

8. Fråga av Tomas Eriksson (MP) till landstingsrådet Anna Starbrink (FP): Vet vi idag vilka konsekvenser det skulle få för vårdverksamheten om inga sjuksköterskor skulle acceptera lön under 24 000kr?

9. Fråga av Johan Sjölander (S) till landstingsrådet Birgitta Rydberg (FP): Är du nöjd med samverkan med Stockholms stad angående införandet av ett försök med sprutbytesverksamhet för injektionsmissbrukare?

10. Fråga av Erika Ullberg (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Kan du garantera att Securitas idag inte får betalt för kontroller som de facto aldrig utförts?

Frågorna antecknades som besvarade.

§ 37

Bekräftande av fullmäktiges beslutsförhet

Inleddes kl. 13.03 och avslutades kl. 13.03.

Ordföranden konstaterade att 145 ledamöter var närvarande och 4 ledamöter var frånvarande, enligt bilaga A.

§ 38

Kungörelse och annonsering

Inleddes kl. 13.03 och avslutades kl. 13.04.

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 8 mars 2012 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 13 mars 2012 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 16 mars 2012 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

Ordföranden föreslog att punkten 27 på tilläggslistan skulle behandlas före punkten 13, vilket fullmäktige godkände.

§ 39

Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t o m den 31 oktober 2014 till ny ledamot i valkrets SO efter Daniel Lassnäs (M) inkalla Martin Levanto (M) och till ny ersättare efter Martin Levanto utse Claes-Johan Bonde (M), till ny ledamot i valkrets SV efter Susanne Bergström (S) inkalla Maria Rohammar (S) och till ny ersättare efter Maria Rohammar utse Arne Närström (S), till ny ersättare i valkrets 4 efter Alexandra Kindblom (M) utse Mahmood Fahmi (M), till ny ersättare valkrets 4 efter Erik Malm (MP) utse Marie-Helena Dahlberg (MP), till ny ersättare valkrets 5 efter Erik Malm (MP) utse Yvonne Andersson (MP) och till ny ersättare valkrets 6 efter Erik Malm (MP) utse Yvonne Andersson (MP)

LS 1112-1632, 1112-1639, 1201-0153, 1201-0167

Inleddes kl. 13.04 och avslutades kl. 13.04.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att lägga anmälan till handlingarna.

§ 40**Anmälan av inkomna protestlistor - namninsamling mot nedläggningen av geriatriken i Nynäshamn**

LS 1202-0293

Anf. 99-102

Inleddes kl. 13.04 och avslutades kl. 13.09.

I ärendet yttrade sig Dag Larsson, Håkan Jörnehed, Helene Öberg och landstingsrådet Stig Nyman.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att lägga anmälan till handlingarna.

§ 41**Strategi för arbete med IT-frågor och eHälsa samt reviderad IT-policy inom Stockholms läns landsting (förslag 5)**

LS 1109-1224

Anf. 103-118

Inleddes kl. 13.09 och avslutades kl. 13.34.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl, Lars Tunberg, landstingsråden Helene Hellmark Knutsson och Birgitta Sevefjord, Yvonne Blombäck, landstingsråden Dag Larsson och Gustav Andersson samt Inger Ros.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S- och MP-ledamöternas tilläggsförslag lika med reservationen i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till V-ledamotens tilläggsförslag lika med reservationen i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta strategi för arbete med IT-frågor och eHälsa inom Stockholms läns landsting

att anta reviderad IT-policy för Stockholms läns landsting.

RESERVATIONER

S- och MP-ledamöterna respektive V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 42**Återföring av folkhälsoverksamheten från Karolinska Institutet till Stockholms läns landsting (förslag 6)**

LS 1111-1514

Anf. 119-121

Inleddes kl. 13.35 och avslutades kl. 13.45.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Birgitta Rydberg, Johan Sjölander och landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att häva avtalet mellan Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting rörande Karolinska Institutets Folkhälsoakademi med sista giltighetsdag den 31 mars 2012

att uppdra åt landstingsstyrelsen att träffa överenskommelsen med Karolinska Institutet om hävningen av huvudavtalet rörande Karolinska Institutets Folkhälsoakademi och i övrigt vidta erforderliga åtgärder för att genomföra återföringen av folkhälsoverksamheten från Karolinska Institutet till Stockholms läns landsting

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att ansvara för landstingets folkhälsoverksamhet och genomföra erforderliga beställningar av hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Lena Kanström hade anmält att hon inte deltog i behandlingen av eller beslutet i ärendet på grund av jäv.

§ 43**Motion 2011:4 av Helene Hellmark Knutsson m.fl. (S) om att bygga tunnelbana till Nacka (förslag 7)**

LS 1103-0484

Anf. 122-150

Inleddes kl. 13.45 och avslutades kl. 15.00.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Christer G Wennerholm och Helene Hellmark Knutsson, Lars Carlsson, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Michael Stjernström, landstingsrådet Erika Ullberg, Yvonne Blombäck, Lennart Adell Nilsson, Nanna Wikholm, Anita Johansson, Anna Sehlin, Hans Lindqvist, Ylva Nork samt Rolf Lindell.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall med instämmande av MP-ledamöterna till S- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen innebärande bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt S-, V- och MP-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 84 ja-röster, 63 nej-röster, och att 2 ledamöter var frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 5.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

S-, V- och MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 44**Motion 2011:8 av Gunilla Roxby Cromvall m.fl. (V) om anropsstyrd trafik (förslag 8)**

LS 1103-0488

Anf. 151-158

Inleddes kl. 15.00 och avslutades kl. 15.21.

I ärendet yttrade sig Gunilla Roxby Cromvall, Karl Henriksson, Margaretha Herthelius, landstingsrådet Christer G Wennerholm, Pia Ortiz Venegas samt Carl Grufman.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till V-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen innebärande bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 45**Motion 2011:13 av Yvonne Blombäck m.fl. (MP) om att införa öppna spärmlinjer i kollektivtrafiken (förslag 9)**

LS 1105-0699

Anf. 159-189

Inleddes kl. 15.22 och avslutades kl. 16.21.

I ärendet yttrade sig Yvonne Blombäck, Gunilla Roxby Cromvall, Pia Ortiz Venegas, Kristoffer Tamsons, Ylva Nork, Anna Sehlin, Vivianne Gunnarsson, Stella Fare, Marie Åkesdotter samt landstingsrådet Gustav Andersson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till MP- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen innebärande bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag
att avslå motionen.

RESERVATION

MP- och V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 46**Motion 2011:17 av Sverre Launy m.fl. (V) om försökstrafik med eldrivna bussar (förslag 10)**

LS 1105-0703

Inleddes kl. 16.21 och avslutades kl. 16.21.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 47**Motion 2011:18 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om att landstinget ska utreda kostnaderna för trängseln i trafiken (förslag 11)**

LS 1105-0704

Anf. 190-195

Inleddes kl. 16.22 och avslutades kl. 16.38.

I ärendet yttrade sig Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Christer G Wennerholm, Yvonne Blombäck, Nanna Wikholm samt Stella Fare.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till V- och MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag
att anse motionen besvarad.

RESERVATIONER

S-ledamöterna respektive V- och MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 48**Motion 2011:22 av Conny Fogelström m.fl. (S) om att bättre utnyttja Stockholms vattenvägar – arbetspendling till sjöss även på Stora Värtan (förslag 12)**

LS 1109-1186

Anf. 198-200

Inleddes kl. 16.40 och avslutades kl. 16.54.

I ärendet yttrade sig Conny Fogelström, landstingsrådet Christer G Wennerholm, Vivianne Gunnarsson samt Lukas Forslund.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till yrkande av Conny Fogelström om minoritetsåterremiss av ärendet med följande motivering "att ärendet återremitteras till trafiknämnden för kompletterande beredning"

Minoritetsåterremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att avslå återremissyrkandet.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Conny Fogelström reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 49**Motion 2011:23 av Pia Ortiz Venegas m.fl. (V) om säkra utrymningsvägar för personer med funktionsnedsättning (förslag 13)**

LS 1109-1187

Anf. 201-209

Inleddes kl. 16.56 och avslutades kl. 17.16.

I ärendet yttrade sig Pia Ortiz Venegas, Karl Henriksson, Margaretha Herthelius, landstingsrådet Christer G Wennerholm samt Laila Leymann.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till V-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 50

Motion 2011:10 av Håkan Jörnehed och Gunilla Bhur (V) om att starta en vårdcentral i Husby med forskningsuppdrag i folkhälsa och de stora folksjukdomarna (förslag 14)

LS 1103-0490

Anf. 210-214

Inleddes kl. 17.16 och avslutades kl. 17.31.

I ärendet yttrade sig Håkan Jörnehed, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Jakob Dencker samt Petra Larsson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-, MP- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen innebärande bifall till motionen
- 3) bifall till MP-ledamöternas vid sammanträdet framlagda tilläggsförslag innebärande "att Akalla/Husby vårdcentral får i uppdrag att forska kring och stärka arbetet kring folkhälsa, invandrares hälsa och kanske de stora folksjukdomarna"

Ordföranden ställde först propositioner om bifall till yrkandena under 1) och 2) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

S-, MP- och V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall till yrkandet under 3) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att avslå yrkandet.

RESERVATION

MP -ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 51**Motion 2011:5 av Johan Sjölander och Lowisa Anderzon (S) om inventering av boendesituationen för samsjuka narkotikamissbrukare (förslag 15)**

LS 1103-0485

Anf. 215-224

Inleddes kl. 17.36 och avslutades kl. 17.55.

I ärendet yttrade sig Lowisa Anderzon, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Margaretha Herthelius, Anna Kettner samt Maria Bergström.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen innebärande bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

S- och V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 52**Valärenden (förslag 16)**

LS 1010-0781, 0833, 1103-0406, 1112-1665, 1201-0141, 0168, 1202-0269, 0289, 0291, 0296, 0325, 0336, 1203-0357, 0414, 0416, 0439

Anf. 225-227

Inleddes kl. 17.56 och avslutades kl. 18.02.

Fullmäktige beslutade att medge befrielse fr.o.m. den 20 mars 2012 från uppdrag för Henrik Gustavsson (C), ersättare i fullmäktige valkrets O, för Kjell Drotz (S), ersättare i fullmäktige valkrets NO, ledamot i valberedningen samt ersättare i Tiohundra-nämnden, för Kristina Persdotter (S), ersättare i hälso- och sjukvårdsnämnden, för Barbro Nordgren (S), ledamot och tillika vice ordförande i patientnämnden, för Anders Johansson (S), ersättare i landstingsstyrelsen samt fr.o.m. den 1 april 2012 medge befrielse för Peter Bondesson (FP) från uppdraget som ledamot i samordningsförbundet Östra Södertörn.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Landstingsstyrelsen för tiden 20 mars 2012 - 31 oktober 2014

Ersättare

S Anders Lönnberg (efter Anders Johansson)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Hellmark Knutsson, Ullberg, Larsson, Wikholm och Dahlberg inträder ersättarna Sjölander, Burell, Ros, Vikmång, Lönnberg, Jörnehed, Launy och Blombäck; För ledamöterna Wigg och Öberg inträder ersättarna Blombäck, Jörnehed, Launy, Sjölander, Burell, Ros, Vikmång och Lönnberg; För ledamoten Sevefjord inträder ersättarna Jörnehed, Launy, Blombäck, Sjölander, Burell, Ros, Vikmång och Lönnberg.

Valberedningen för tiden 20 mars 2012 - 31 oktober 2014

Ledamot

S Monica Lindgren (efter Kjell Drotz)

Ersättare

MP Bordläggs (efter Olof Ehres)

Tiohundraämnden för tiden 20 mars 2012 - 31 december 2012

Ersättare

S Kerstin Margareta Bergström (efter Kjell Drotz)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Socialdemokraterna och Miljöpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Ros och Lindgren inträder ersättarna Elfström, Bergström och Bouvin; För ledamoten Wedberg inträder ersättarna Bouvin, Elfström och Bergström.

Hälso- och sjukvårdsnämnden för tiden 20 mars 2012 - 31 december 2012

Ersättare

S Bordläggs (efter Kristina Persdotter)

Patientnämnden för tiden 20 mars 2012 - 31 december 2012

Ledamot och tillika vice ordförande

S Inger Ros (efter Barbro Nordgren)

Samordningsförbundet Östra Södertörn för tiden 1 april 2012 - 31 december 2014

Ledamot

FP Bordläggs (efter Peter Bondesson)

Ledamöter och ersättare på utjämningsmandat till Mälardalsrådet

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Dag Larsson och Håkan Jörnehed.

Fullmäktige beslutade att bordlägga val av ledamöterna Arnold Boström (SD) och Linus Bylund (SD) samt ersättarna David Lång (SD) och Christoffer Dulny (SD).

Förvaltningsrätten i Stockholm för tiden 20 mars 2012 - 31 december 2014

Nämndemän

M	Andrea Herslow	(efter Ross Tsagalidis)
FP	Bordläggs	(efter Inga-Lill Persson)
KD	Therése Molander	(efter Eva-Maria Fast)
C	Bordläggs	(efter Johanna Jönsson)
S	Bordläggs	(efter Ediba Gerges)
S	Bordläggs	(efter Samad Masrouf)
S	Bordläggs	(efter Nigisti Tesfay Tekle)
S	Moa Bergqvist	(efter Maria Fridstjerna)
MP	Bordläggs	(efter Åsa Brandberg)
MP	Bordläggs	(efter Johanna Palmström)
MP	Bordläggs	(efter Patrik Hedljung)
V	Barbro Waara	(efter Keya Izol)

Förvaltningsrätten i Uppsala för tiden 20 mars 2012 - 31 december 2014

Nämndeman

V Bordläggs

Kammarrätten för tiden 20 mars 2012 - 31 december 2014

Nämndemän

V Bo Persson (efter Rune Bävner)
 V Bordläggs

Svea hovrätt för tiden 20 mars 2012 - 31 december 2014

Nämndemän

M Yrsa Bringensparr (efter Chaterine Arcuri)
 M Fahim Shirkhanlou (efter Oscar Nyströmer)
 MP Ruby Rosén (efter Lilian Gustafsson)

Jurymän i 2:a gruppen för tryckfrihetsmål för tiden 20 mars 2012 - 31 december 2013

Juryman

KD Jessica Stjernström (efter Bo Streiffert)

Fullmäktige nominerade enligt valberedningens förslag.

Almi Företagspartner Stockholm Sörmland AB för tiden från ordinarie bolagsstämma 2012 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2013

Ledamöter

M Lena Cronvall Morén
 S Staffan Holmberg
 - Thorbjörn Ekström

Almi Företagspartner i Stockholms län AB (vilande bolag) för tiden från ordinarie bolagsstämma 2012 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2013

Ledamöter

M Kjell Treslow
S Sylvia Lindgren

Almi Stockholm Investeringsfond AB för tiden från ordinarie bolagsstämma 2012 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2013

Ledamöter

M Kjell Treslow
S Staffan Holmberg

§ 53

Anmälan av nya motioner

LS 1203-0464--0468

Inleddes kl. 18.02 och avslutades kl. 18.03.

Nr 2012:7 av Anders Lönnberg m.fl. (S) om ökade insatser för medicinsk forskning, utveckling och life-science

Nr 2012:8 av Dag Larsson m.fl. (S) om krav på insyn och offentlighet hos anlidade privata vårdleverantörer

Nr 2012:9 av Johan Sjölander och Anna Kettner (S) om behovet av en oberoende revision av den neuropsykiatriska vården

Nr 2012:10 av Paul Lappalainen m.fl. (MP) om att europeiska och utomeuropeiska invandrare bör behandlas lika beträffande den lokala rösträtten

Nr 2012:11 av Pia Ortiz Venegas och Gunilla Roxby Cromvall (V) om angelägna regelförändringar i färdtjänsten

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 54

Anmälan av interpellationer

LS 1203-0432--0436

Inleddes kl. 18.04 och avslutades kl. 18.05.

Nr 2012:8 av Staffan Holmberg (S) om upphandlat helhetsansvar för skärgårdstrafiken

Nr 2012:6 av Tomas Eriksson (MP) om psykiatrisk vård för äldre

Nr 2012:7 av Birgitta Sevefjord (V) om landstingspolitikens visstidspensioner

Nr 2012:5 av Juan Carlos Cebrian (S) om anmälningar av vårdcentraler till patientnämnden

Nr 2012:9 av Conny Fogelström (S) om vård av KOL-patienter inom Stockholms läns landsting

Interpellationerna ska besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 18.06.

Vid protokollet

Anne Lindblom

Karin Mikaelsson

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges sammanträde den 20 mars 2012

§ 28 Bordlagd interpellation 2011:49 av Håkan Jörnehed (V) om landstingets agerande vid vanvård inom kommunens äldreomsorg

Anförande nr 1

Håkan Jörnehed (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Tack, landstingsråd Stig Nyman, för svaret på min interpellation!

Hur omsorgen om de äldre hanteras är en kommunal fråga men blir en sjukvårdsfråga, en landstingsfråga, om den omvårdnad som ska ske i kommunen inte håller måttet. Inte minst personal på våra akutmottagningar kan vittna om att plötsligt väldigt många äldre från samma äldreboende kommer in på akuten. Då är det något som brister i kommunens omvårdnad. När kommunen inte hanterar de äldre på adekvat sätt blir konsekvensen att landstinget får vårda sjukare patienter än nödvändigt, till stort lidande för den enskilde men också med ökad belastning och högre kostnader för landstinget.

Detta blev uppenbart i höstas med dets om kallas Caremaskandalen, på Koppargården i Vällingby. Vanvård är ett starkt ord, men tyvärr var det just vanvård som gavs åt de äldre på Caremas Koppargården. Något annat kan nog ingen påstå.

De erfarna läkare som stod för landstingets läkarinsatser på Koppargården har inte, enligt vad de berättat, under sin långa yrkesbana sett något liknande. I den socialstyrelseanmälan som dessa läkare har gjort står det om 29 fallolyckor på Koppargården som lett till frakturer, vilket är en extremt hög siffra på ett särskilt boende. Två av dessa fall är nu utreda av Socialstyrelsen, som konstaterar att dessa patienter har fått utstå fallolyckor på grund av bristande omvårdnad.

Landstingets läkare konstaterar att hygienrutiner har brustit. Från läkarhåll har man slagit larm om avsaknaden av skyddshandskar, handsprit, uppmärkning av patienter med ESBL och lokala rutiner kring hygien. Samma brister i hygien har båda anhöriga och kommunens MAS påtalat för Carema utan att de har åtgärdats.

I socialstyrelseanmälan kan man också läsa att Caremas Koppargården har brustit rejält när det gäller sårvård. Det har till och med gått så långt att tre patienter har fått amputera sina ben på grund av denna dåliga vård hos kommunen. Därmed får landstinget, som jag sade tidigare, hantera sjukare patienter än vad som skulle behövas, till högre kostnader och med mer landstingsinsatser än nödvändigt.

Det är detta som min interpellation till ansvarigt landstingsråd Stig Nyman handlar om. Har man haft någon kontakt med kommunen i detta specifika fall? Frågan är också mer generell utifrån min problembeskrivning. Skulle man kanske kunna tänka sig att kommunerna skulle kunna ingå i patientsäkerhetskommittén?

Den sista frågan jag ställer är kanske den intressantaste. Den gäller vad Stig tycker om att de här landstingsläkarna slår larm om vanvården på ett kommunalt boende. Då väljer Stockholms kommun och ytterst Carema att straffa dem genom att säga upp avtalet med dessa läkare, Trygg Hälsa. Det tycker jag är lite märkligt, och det har jag ställt frågor om till Stig Nyman.

Anförande nr 2

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! Mitt svar på interpellationen är inte till någon del något försvar för vad som är uppdragets och också tas upp i Håkan Jörneheds inlägg här.

Det här är en utomordentligt angelägen fråga. Det råder ingen tvekan om att vi behöver fördjupa samtalen och samarbetet med kommunerna när det gäller våra äldre. Här finns en ganska fantastisk utvecklingspotential att ta vara på från ömse håll.

På den direkta frågan om jag har varit i kontakt med Stockholms stad i det här fallet är svaret ja. Jag har haft samtal med äldreborgarrådet, naturligen, i den här frågan och en del annat som rör det här området. De uppenbara bristerna går det inte att blunda för.

Nu får vi hoppas att det som har uppdragats kan leda till att det blir en kraftig skärpning över hela fältet, oavsett om aktören är Carema, om det är en enskild kommun som driver verksamheten eller om det är något annat namn på entreprenören.

Jag håller också med Håkan om att detta leder till onödig sjukvård för redan sköra äldre. Det är bara att konstatera faktum. Mot den bakgrunden menar jag att vi måste fördjupa och förbättra dialogen om ansvarsfördelning med kommunerna.

Vi vet alla att i början av det här året fyller den så kallade Ädelreformen 20 år. Äldrelegationen var färdig med sitt arbete i slutet på 80-talet. Det perspektiv som vägledde dem och ledde fram till den lag som vi kallar för Ädel och som trädde i kraft 1992 har i visa delar, vill jag påstå, överlevt sig själv. Behovsbilden är i dag helt annorlunda. Det är många fler mycket äldre personer som behöver vården, och det är fler och sammansatta sjukdomar hos flera personer.

Detta innebär att vårt ansvar, liksom kommunernas, inte har minskat de senaste 20 åren utan i stället ökat. Jag har naturligtvis för avsikt att via Äldreberedningen arbeta för att vi finner former för den här fördjupade dialogen. På något annat sätt tror jag inte att vi kan lösa detta.

Svaret på fråga 4 hoppas jag är tillräckligt, Håkan. Det blev ju inget avslut på detta med Trygg Hälsa. Deras läkare fortsätter ju. Jag tycker dock att den frågan är tillräckligt utvecklad i mitt skriftliga svar.

Anförande nr 3

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag blev precis som många andra upprörd över skrivierna och det som uppdragades på äldreboendet Koppargården. En av de saker som kanske var mest upprörande var att de som slog larm och tydligast sade ifrån, det vill säga läkarna från Trygg Hälsa, råkade illa ut.

När vi har verksamheter i offentlig regi eller på entreprenad är det väldigt viktigt att folk som slår vakt om missförhållanden inte riskerar att straffas genom att bli av med uppdraget eller att bli av med jobbet. Det finns ett fall i SL-verksamheten som nu pågår och som jag tycker är ganska beklämmande.

Efter att Trygg Hälsa hade slagit larm om de allvarliga förhållandena på Koppargården blev man uppenbarligen på förvaltningen i stadsdelsnämnden djupt upprörd och föreslog helt enkelt att man skulle ta bort Trygg Hälsa från Koppargårdens äldreboende. Den frågan prövade man i stadsdelsnämnden precis före nyår.

Jag skulle faktiskt vilja rikta en eloge till Folkpartiet Liberalerna. Ihop med partierna från oppositionen – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – stoppade man nämligen förvaltningens förslag om att bestraffa Trygg Hälsa och ta ifrån dem uppdraget att ta hand om läkarverksamheten här. Det länder Folkpartiet till heder att man förstår att man aldrig ska straffa dem som slår larm om missförhållanden. Stor heder till Folkpartiet i denna fråga!

Anförande nr 4

Marie Åkesdotter (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Tack, Håkan Jörnehed, för denna viktiga interpellation!

Jag vill att Stig Nyman klarlägger några av frågorna här. När det gäller fråga 1 undrar jag: Den där dialogen, finns den också med övriga kommuner i länet? Det är ju inte bara Stockholms stad som har brister. Även min hemkommun Tyresö, där Carema är en mycket stor aktör, har fått kritik?

När det gäller fråga 2 undrar jag: Landstinget har alltså inte avtal med alla enskilda vårdboenden. Varför då? Hur ser det ut? Hur många har man avtal med?

När det gäller fråga 3 undrar jag: Har landstinget informerat kommunerna om att de bör inrätta egna patientsäkerhetskommittéer? Är det något man känner till i kommunerna?

På fråga 4 skriver Stig Nyman om vårdval och om att kunna välja vårdgivare. Det låter ju bra, men hur fungerar det i praktiken? Vem är det som har valet egentligen? Valet för en gammal som är i behov av vård och omsorg står ofta mellan att tacka ja till en plats på ett omsorgsboende eller att stå utan plats. Eller vems är valet? Är det det stora företaget som kan välja hur mycket personal man ska ha, hur kvalificerad den ska vara, vilken kompetens och erfarenhet de ska ha och hur mycket material som ska köpas in?

Finns det ett samband mellan bemanning och kvalitet? Internationella studier visar att lägre personaltäthet ger sämre kvalitet, vilket är ganska logiskt eftersom tid är en kvalitetsfaktor. Amerikansk forskning visar också att vård som drivs av stora riskkapitalbolag som Carema har de största kvalitetsbristerna.

Socialstyrelsen har sett att privata äldreboenden drivs med i snitt 10 procent mindre personal än kommunala boenden, vilket ger besparingar eller vinst på 800 miljoner kronor per år. Den lägre bemanningsgraden på privata äldreboenden leder till att också kommunala boenden pressar personalkostnaderna.

En ny kartläggning som Socialstyrelsen har gjort visar att det är extremt få specialistsjuksköterskor inom äldreomsorgen. Endast 1,6 procent av alla de sjuksköterskor som arbetar inom vården av äldre är specialistutbildade inom detta område. Socialstyrelsen har också i en tidigare rapport visat att samma kompetensbrist finns hos många läkare.

Vems är valet egentligen? Vilken valfrihet har den gamla som är i behov av vård och omsorg?

Anförande nr 5

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Jag tycker att min sista fråga är väldigt intressant. Det var de privata läkarna från Trygg Hälsa slår vakt om förhållandena vid Carema Koppargården utifrån hälso- och sjukvårdslagen och utifrån sin läkarprofession. Att inte anmäla detta vore tjänstefel. Då är det mycket anmärkningsvärt att Stockholms stad och dess tjänstemän i det läget på uppdrag av Carema väljer att säga upp avtalet om läkarinsatser från Trygg Hälsa i stället för att ta itu med missförhållandena.

Då tänkte jag: Vilket stöd fick då dessa läkare av landstinget? Dessa läkare har mångårig erfarenhet av läkarinsatser i äldreboendena, och de utför även läkarinsatser på andra Caremaboenden i länet, där det fungerar utmärkt. De säger att de aldrig har upplevt något liknande Koppargården.

Det blir märkligt när signalen är att de som slår larm ska straffas. De som synliggör hur vården för de äldre verkligen är ska bort. Samtidigt som detta sker säger äldreminister Maria Larsson, partikamrat till Stig Nyman, att vi måste ha whistleblowers inom äldre vården. Personalen måste ha civilturage när missförhållanden påvisas i äldreboendena.

Vilken kontakt hade landstinget egentligen med de här läkarna? När jag undersökta saken visade det sig att man aldrig hade hört av sig från exempelvis förvaltningen och pratat med dem. Det här kan ju tyvärr hända igen, och hur gör vi då??

Det hade också varit intressant att få höra i ditt svar, Stig, vad du anser om att ett företag som Carema på sin hemsida går till personangrepp på den läkarorganisation som uppmärksammade att de äldre far illa på detta äldreboende. De hängde ut dessa läkare på sin hemsida. Vad tycker vi som landsting om det.?

Jag ska säga att jag tycker att Stig Nyman här i dag slår an en helt annan ton än när jag ställde en enkel fråga om detta tidigare. Då var du väldigt tuff mot mig och sade: Nu ska inte Håkan Jörnehed hetsa upp sig över några tidningsrubriker. Du var rätt otrevlig, men jag glömmer det, för det hände förra året. I stället tar jag till mig att du nu försöker se problematiken och åtgärda detta.

Jag tror att det kan bli lite känsligt ibland, Stig. Äldreomsorgen står inför stora utmaningar, och äldreboendeprivatiseringar och riskkapitalister är enligt min mening inte lyckat i äldreboenden. Men den här interpellationen handlar inte om driftform utan om de äldres bästa.

Anförande nr 6

Ca tr in M at t s s o n (C): Det är spännande diskussioner om samarbete mellan kommun och landsting. Jag vill bara understryka vikten av att ha ett nära och gott samarbete. Jag tror också att det är viktigt att vi håller isär ansvaret, alltså vem som är ansvarig för vilka delar i verksamheten.

Marie Åkesdotter tar upp viktiga frågor som rör bemanning på äldreboenden och sådant. Jag håller med om att det är viktigt, men det är kommunala frågor som bör diskuteras i kommunfullmäktige i första hand.

När det gäller granskningen av den vård som utförs i kommunal regi och landstingsregi tycker vi i Centerpartiet att det är viktigt att granska all vård, oavsett om det är en privat eller offentlig utförare. Vår egen undersökning i landstinget visar att privata utförare gärna vill bli granskade ännu mer. Man vill se fler uppföljningar och utvärderingar av kvaliteten. Det är viktigt för all vård.

Anförande nr 7

Landstingsrådet N y m a n (KD): Fru ordförande! Marie Åkesdotter tillförde några frågor. Dialogen mellan landstinget och kommunerna sköts främst, enligt det reglemente vi har, av de tre geografiskt baserade sjukvårdsstyrelserna. Det sker regelmässigt. Jag utgår från att de frågor som vi berör i dag naturligtvis tas upp där.

Sedan frågades det om jag har informerat kommunerna om att de behöver ha patientsäkerhetskommittéer. Nej, det har jag inte gjort, och detta av det enkla skälet att den insikten behöver komma från kommunerna själva. Vi behöver inte peka på varandra på det sättet. De större kommunerna har naturligtvis kommit lite längre, men det är angeläget att man uppmärksammar de frågorna.

Jag förstår att Håkan gärna vill uppehålla sig vid detta med läkarantalet. Jag skulle också kunna göra det. Jag tycker dock att jag har gett ett tillräckligt svar i det skriftliga svaret. Håkan frågade också vilket stöd läkarna fick av landstinget. Svaret är: knappast något alls. I vart fall var det inte tillräckligt. Jag betraktar detta som en lärdom som vi har gjort. I sådana här fall är det angeläget att just brister påtalas på ett sådant sätt att det skapar bättre möjligheter att möta de behov som uppmärksammas på det här sättet.

Sedan finns det naturligtvis mycket övrigt att önska i Caremas agerande här. Jag har inte recenserat deras hemsida tidigare och kommer inte att göra det nu heller, men

personangrepp är naturligtvis direkt förkastliga alldeles oavsett på vems hemsida de uppträder. I synnerhet gäller det förstas ett företag som nu, enligt vad jag har förstätt av andra tidningsartiklar, håller på att bättra på sitt rykte. Då ska de naturligtvis börja i sitt eget agerande och på sin egen hemsida.

Detta område – äldres vård och omsorg och för den delen också deras hälso- och sjukvård, som vi i landstinget har ansvar för – finns det all anledning att uppmärksamma inte bara utifrån de frågor som tas upp i interpellationen. Vi har inlett ett samarbete med Kommunförbundet i Stockholms län om en eventuell kommunalisering av hemsjukvården. Då är naturligtvis de äldre i vårt län den främsta målgruppen. Hur det blir med det återstår att se. Arbetet har precis inletts, och vi ska försöka avsluta det så fort som möjligt, så att det blir besked på det här området. Detta är ett stort område med växande behov av resurser och personal.

Marie Åkesdotter talade om huruvida det finns någon relation mellan bemanningsgrad och kvalitet. Ja, i den del fall finns det en sådan. Det råder dock inget automatiskt samband mellan bemanningens storlek och vilken kvalitet man levererar, utan det är andra förutsättningar som råder. Detta är dock en fråga som jag är helt säker på kommer att återkomma i debatten framöver.

Anförande nr 8

Marie Åkesdotter (MP): Jag är mycket väl medveten om att det är kommunens ansvar. Som Håkan Jörnehed tar upp i interpellationen blir det dock landstingets ansvar när vårdgivaren missköter sig.

I Tyresö har vi ett aktuellt fall med en kvinna som flyttade från det kommunala boendet till ett av Caremas äldreboenden. Anledningen var att vården där skulle vara mer anpassad för en begynnande demens. Efter kort tid fick kvinnan liggsår, som inte tvättades och behandlades på rätt sätt. Resultatet blev fastvuxen gasbinda och mycket stort lidande. Slutligen blev det amputation av ben och en flytt tillbaka till det kommunala boendet. Det är inte okej!

Vilket samhälle ska vi ha? Ska äldre människor bara ses som kostnader utan människovärde? Hur vill vi själva bli behandlade när vi blir gamla? Vilket samhälle vill vi ha?

Anförande nr 9

Landstingsrådet Larsson (S): Jag tror att det är viktigt att man är tydlig i ansvarsfrågan. Självklart ligger det yttersta ansvaret för äldreboendeverksamhet hos kommunerna. Där om är vi överens. Däremot ligger faktiskt det yttersta ansvaret för läkarinsatser och läkartillsyn hos oss i landstinget. Det är också vi som har beslutat hur vårdvalsorganisationen ska se ut på det här området.

Jag blev beklämd när Trygg Hälsa slog larm om missförhållandena på Koppargården och stadsdelsförvaltningens reaktion blev att man ville sparka ut dem. Bara tack vare Folkpartiet och oppositionen i nämnden fick de bli kvar. Det är dock inte en rimlig ordning. Om det skulle bli en följd effekt att man sparkar dem som slår larm om missförhållanden på äldreboenden får vi göra om den här organisationen. Läkare som slår larm om missförhållanden ska självklart vara kvar. De ska uppmuntras och belönas. De ska inte straffas.

Anförande nr 10

Håkan Jörnehed (V): Catrin Mattsson säger att de privata gärna vill granskas. Trygg Hälsa är ju ett privat företag, och de vill gärna bli granskade. De hade gärna velat ha stöd. Det är beklagligt att de inte fick det.

Jag hoppas att vi lär oss något av den här interpellationen. Stig säger att den här läkarorganisationen inte fick något stöd alls från landstinget. Läkarna kände sig väldigt ensamma och utsatta.

Hur är det då på Koppargården i dag? Det är ju kommunaliserat från den 1 februari. I dag fungerar samarbetet mellan läkarna och kommunens vårdpersonal utmärkt, enligt den information jag har. En läkare sade: Det känns som om skräcken Carema är borta. Nu fungerar allt bra igen.

Nu får vi hoppas att det inte kommer in några sjuka äldre därifrån. Jag tycker dock att vi som landsting borde ta till vara dessa mycket tråkiga erfarenheter på bästa sätt. Jag skulle önska att landstinget hade en mer aktiv roll när vi ser uppenbara brister i vården av de äldre i kommunerna, för det vinner alla på.

Anförande nr 11

Landstingsrådet Nyman (KD): Håkans sista önskemål passar bra med vad jag sade i mitt förra inlägg. Vi behöver fördjupa dialogen. Vi behöver förbättra samarbetet. Sedan har en del av den här debatten handlat om vad som är kommunalt ansvar. Jag har försökt begränsa mig till det som är landstingsansvar. Jag har naturligtvis för avsikt att fullfölja det som ligger i förtroendet att få vara ordförande i äldreberedningen, där vi naturligtvis tar upp de här frågorna.

Jag kan erinra mig en diskussion vi hade med kommunerna vårvintern 1999. Det låter som förhistorisk tid, men det är inte så hemskt länge sedan. Då hade vi en liknande debatt. Då räckte antalet vårdplatser i kommunal vård och omsorg inte till på långa vägar. Vi hade över 400 patienter som borde vara hemma hos kommunen men som låg kvar på våra sjukhus. Där har vi nu fått en rasande bättre balans, men det dyker naturligtvis upp nya problem.

Det här är som sagt ett angeläget område. Jag lovar att göra vad jag kan för att vi ska kunna ta upp problem och framför allt lyfta fram goda förebilder.

Anförande nr 12

Christina Enocson (S): Ordförande, ledamöter! Jag skulle bara vilja säga så här till dig, Stig: Jag hoppas att vi kan göra äldreberedningen lite mer inriktad på de äldre. Vi har väldigt många stora frågor. Jag tycker att vi tappar samordningen när det gäller de äldre och multisjuka.

Det var en bättre ordning förra gången. Vi behöver lyfta de här frågorna. Vi har inte talat om SÄBO-läkare i äldreberedningen. Det är vad vi behöver göra. Kanske vi kan ta upp det nästa gång och se till att vi får en ordentlig kartläggning. Stämmer det att man har velat byta ut läkare när missförhållanden har anmälts?

§ 29 Bordlagd interpellation 2011:48 av Helene Öberg (MP) om bristningar vid förlossning

Anförande nr 13

Helene Öberg (MP): På grund av fullmäktiges nya arbetsordning har det hunnit gå några månader sedan jag väckte den här interpellationen. Vi lade fram denna interpellation med anledning av att Uppdrag Granskning hade tittat på hur kvinnor drabbas av förlossningsskador. Programmet fick mycket uppmärksamhet, och jag har också fått mycket uppmärksamhet och positiv respons. Många har hunnit se att vi tänkte ta upp och diskutera den här frågan i dag.

En del i den här interpellationsdebatten är faktiskt att synliggöra problemet. Många kvinnor får svåra skador i samband med förlossning. Vi behöver prata om det, och vi behöver ha en ambition att det ska ske så sällan som möjligt.

Jag är tacksam för de delar av svaret som handlar om hur vi här i landstinget jobbar med att ställa diagnos. Vi är ganska bra på det här. Jag är också ganska nöjd med att man när man ska välja var man ska föda sitt barn också får statistik om hur det ser ut med förlossningsskador. Det spelar viss roll hur trevlig barnmorskan är, men det medicinska utfallet spelar också stor roll – hur man mår och hur man har det efter förlossningen. Det är en viktig kunskap att ha när man väljer var man ska föda sitt barn.

Det är två frågor som jag skulle vilja ha ett lite utförligare svar på. Jag hittar inte riktigt det svar jag söker i det skriftliga. Vad beror skillnaderna mellan sjukhusen här i Stockholm på? Och eftersom det ser så olika ut, finns det anledning att förtydliga vårdprogrammet för att få en mer jämlig vård på samtliga sjukhus?

Anförande nr 14

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Fru ordförande! Tack, Helene Öberg, för att du väcker en viktig fråga. Många kvinnor, framför allt förstföderskor, drabbas av bristningar vid förlossning, och de allra flesta får med enkla medel behandling direkt och får inga större men. Andra får allvarligare bristningsskador som kan leda till besvärliga framtida komplikationer. Att skadorna upptäcks, diagnostiseras och behandlas är därför väldigt viktigt för de kvinnor som drabbas.

Ålder, övervikt, stora barn, stor andel förstföderskor och hög frekvens av hjälpmedel som sugklockor och tänger är viktiga faktorer som påverkar förekomsten av skadorna. Det gäller både här i Stockholm och i landet i stort. Men det handlar också om noggrannhet vid diagnostisering. Här i Stockholm är vi bra på att diagnostisera skadorna. Att vi är bland de bästa på diagnostisering kan ibland leda till att vi blir bland de sämsta i SKL:s öppna jämförelser. Detta är värt att komma ihåg.

Att vi är bra på diagnostisering är för mig enbart positivt. Diagnostiseringen av skadorna leder till att den drabbade kvinnan får rätt behandling. På så sätt kan man också minska risken för framtida besvär.

Det finns i dag ett bra regionalt vårdprogram för denna typ av skador. Programmet har enligt uppgift till mig god spridning inom förlossningsvården här i Stockholm, och det har också resulterat i en lathund för det dagliga arbetet ute på klinikerna. Medarbetare på våra förlossningskliniker tränas i något som heter perienalskydd och diagnostisering och också i behandling av de uppkomna skadorna.

Precis som Helene sade kommer också jämförande information att finnas tillgänglig på Vårdguiden från och med nu i vår. Det är en viktig information till kvinnorna.

Det är bra att det finns jämförande siffror på Vårdguiden, men det finns all anledning att fortsätta vara noga med att identifiera riskfaktorer, minska risken för bristningar och att ligga i täten när det gäller noggrannhet, diagnostisering och behandling. På så sätt tror vi att vi skapar bäst förutsättningar för de kvinnor som trots allt tyvärr drabbas.

Anförande nr 15

Ylva Norrk (V): Helene Öberg tar i sin interpellation upp en otroligt viktig fråga. Vänsterpartiet lade fram en interpellation om detta för tre år sedan, redan 2009. Anledningen till interpellationen i dag är förstas att någon stor förbättring inte har skett.

Filippa Reinfeldt säger i sitt svar på interpellationen vissa saker ”beror sannolikt på” och så vidare. Jag tycker inte att det är ett tillräckligt bra svar i en så allvarlig fråga. Detta handlar om kvinnor som drabbas väldigt hårt under förlossningen. Stockholms läns landsting ligger näst sämst i landet när det gäller den här typen av skador.

Norge är ett föregångsland i detta. Finland gick först, sedan kom Norge. Finland har en extremt låg nivå – 0,5 procent av förlossningarna slutar med sfinkterruptur. I Norge har man genom att aktivt jobba med detta halverat andelen sfinkterrupturer.

I Sverige har man i en studie jämfört Malmö och Åbo. Malmö ligger betydligt bättre till än vad Stockholm gör. Där har man sett att risken för sfinkterrupturer är 13 gånger högre i Malmö än i Åbo. Då har man ändå exkluderat gruppen högriskföderskor – äldre föderskor, väldigt stora barn och instrumentella förlossningar. Det finns alltså mycket att göra.

Jag skulle önska att svaret hade varit att man skulle tillsätta en utredning och verkligen titta på orsakerna. Det är jättebra att man har en handlingsplan och att det finns en lathund, men man kunde gå ännu längre. Det här är ett enormt lidande för de kvinnor som drabbas. Nästan 900 kvinnor per år drabbas av detta.

Vi kan stå här och säga ordet "sfinkterruptur", men i kött och blod handlar det om kvinnans kön. Man spricker i mellangården, i vaginan och i blygdläpparna. I den allvarliga formen av sfinkterruptur får man ett analläckage, alltså att slutmuskeln tar stryk. Det är en muskel som det är väldigt svårt att återställa. Det är alltså ett livslångt lidande. Det påverkar kvinnors livskvalitet och deras förmåga till sexualitet. Det påverkar också nästa förlossning, för man spricker lättare nästa gång.

Vi borde verkligen göra allt vi kan för att komma ned åtminstone till de siffror som finns i Finland. Jag tycker inte att man kan lämna frågan i och med detta, utan jag skulle vilja se att man faktiskt gör mer. Det är också ett problem att det är så stor skillnad mellan sjukhusen i Stockholm.

Anförande nr 16

Helena Bargholtz (FP): Fru ordförande, landstingsledamöter! Det är en viktig fråga som Helene Öberg tar upp i interpellationen, och jag tycker att hon får ett bra svar av sjukvårdslandstingsrådet Filippa. Jag vill ändå ta upp en aspekt av den här frågan som jag tycker bör uppmärksammas. Det gäller kvinnor som har blivit könsstympade.

De har redan en skada i underlivet genom könsstympningen, och om de får en förlossningsskada får de en ännu svårare situation och blir än mer plågade genom skadorna som de får genomförlossningen. Jag tror personligen att de är en större riskgrupp. Jag har inga belegg för det, men jag kan tänka mig att om man redan är illa tilltygad i underlivet blir en förlossningsskada ännu mer påfrestande.

Därför måste könsstympning bekämpas med alla medel. Det måste också uppmärksammas när man ser på de här frågorna. När vi tittar på hur vi ska hjälpa kvinnor som är könsstympade måste vi också se på deras möjligheter att klara en eventuell förlossning.

Jag vill ta upp en sak till. Max 2 procent av svenska kvinnor önskar föda hemma. Det är en väldigt låg siffra internationellt sett. Hemförlossningar är mycket omdiskuterade. Både Socialstyrelsen och en stor del av landets kvinnokliniker har en negativ inställning till hemförlossningar, men inte vårt landsting, och det är bra. Här finns sedan flera år ett bidrag som gör att gravida kvinnor kan få en barnmorska med sig hem när de vill föda. Detta bidrar också till att öka kvinnornas valfrihet, inte bara när det gäller var man vill föda utan också när det gäller om man vill föda hemma eller inte.

Jag har läst i en svensk studie att det framgår att bristningar i ändtarmens slutmuskel är fem gånger vanligare bland kvinnor som fött barn på sjukhus än bland dem som har en planerad hemförlossning. Det är en väldigt stor skillnad. Det är klart att man blir nyfiken och undrar vad det beror på att hemförlossningar är så mycket skonsammare mot kvinnor när det gäller förlossningsskador. Jag skulle gärna vilja veta mer om detta.

Jag tycker därför att Ylva Norks förslag om att titta på detta i en större studie bör tas till vara. Finns det något som man på sjukhusen kan lära av hemförlossningar? Jag skulle som sagt också vilja se att man tittar på hur man kan hjälpa könsstympade kvinnor.

Anförande nr 17

Ann-Sofi Mathiesen (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill anknyta till vad två tidigare talare har tagit upp. Jag kan bekräfta att detta med könsstymning är något som gör det hela värre. Det är ett exempel på faktorer som påverkar detta. Det är oerhört många faktorer som påverkar detta. Därför är det lite svårt att göra enkla jämförelser av det slag som Uppdrag Granskning har gjort.

Det är mycket mer komplicerat än man kan tro. Att jämföra landsorten med Stockholm är svårt, för förhållandena i Stockholm är mycket annorlunda. Vi har också kanske fler könsstympade och så vidare. Det är så många faktorer som spelar en roll att man inte kan göra enkla jämförelser.

Precis som Filippa sade har man perinealskydd i Sverige också, precis om i Norge. Uppdrag Granskning förstod kanske inte det, men man utbildar folk i detta i Sverige också.

Jag håller med om att man borde göra en utredning eller en forskningsstudie här. Man behöver tydligare klarlägga vad det hela beror på. Skillnaderna mellan sjukhusen i Stockholm kan förklaras av en massa faktorer som inte tas med i jämförelserna.

Danderyd har fått de sämsta siffrorna i Stockholm. Jag har fått detta förklarat för mig med att det där finns en läkare som är speciellt intresserad av sådana här bristningar. Han studerar det, och av den anledningen blir det en sådan här skillnad.

Jag håller verkligen med om att vi behöver göra en närmare utredning av detta, men man kan inte utan vidare lita på siffrorna.

Anförande nr 18

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Fru ordförande! Stockholms läns landsting har enligt SKL:s öppna jämförelser å ena sidan den näst högsta andelen allvarliga bristningar. Å andra sidan är vi bland de bästa landstingen när det gäller låg andel neonataldödlighet och låg andel nyfödda barn med låga apgarpoäng. Apgarskalan är en skala på upp till tio poäng som ger en indikation på syresättning hos barnet efter födseln.

Stockholms förlossningsvård har väldigt stor uppmärksamhet på tecken på syrebrist hos barn, vilket också gör att förlossningar avslutas snabbare om det finns sådana tecken. Att avsluta en förlossning snabbare kan också innebära komplikationer för kvinnan.

Det här är också viktiga kvalitetsmått på förlossningsvården, även om vi förstås fortsatt ska vara bra på att identifiera riskfaktorer för att minska antalet allvarliga bristningar på förlossningsklinikerna här i Stockholm.

Att man har en låg andel i SKL:s öppna jämförelser behöver inte innebära att man har en låg andel i verkligheten. Detta gör dock inte frågan mindre viktig att jobba med. Tvärtom.

Helene Öberg frågar vad skillnaderna beror på. Skillnaderna mellan olika sjukhus och olika landsting beror både på diagnostisering och på riskfaktorer som åldern på mamman, övervikt och användandet av instrument vid förlossningen. Det skiljer sig åt både mellan landstingen och inom ett och samma landsting.

I Stockholms läns landsting måste vi arbeta brett och preventivt för att minska andelen överviktiga kvinnor och informera om riskerna med att vänta länge med att skaffa barn. Det är viktigt att både läkare och barnmorskor har god kännedom om riskfaktorer för uppkomsten av skador. God kommunikation med mamman är också en grundförutsättning.

Det pågår en studie inom Institutionen för kvinnors och barns hälsa vid Karolinska Institutet som heter One-to-one-care. Det handlar framför allt om förstföderskor och om hur man kan positivt påverka förlossningsutfallet så att fler förstföderskor föder utan instrumentell avslutning. Det är en ny vårdform som innebär kontinuitet med samma barnmorska från tidig graviditet till tiden efter förlossning. Detta tittar man alltså nu på vid Karolinska Institutet. När den studien är färdig är det alldeles utmärkt att ta upp den till exempel i barnberedningen och ha en vidare diskussion om resultaten där.

Anförande nr 19

Ylva Nork (V): Det gläder mig, Filippa, att det pågår en studie och att man tänker ta tag i den här frågan. Detta är en otroligt viktig fråga. Varje kvinna som får en sådan här bristning är en kvinna för mycket. Det är vi överens om.

Jag har en kort replik apropå detta med födelsetal och neonataldödlighet. Varken Norge eller Finland är känt för sin höga barnadödlighet.

En annan faktor som Filippa var inne på är detta med trygghet och kontinuitet över tid. Vi som har jobbat inom vården och är bekanta med vården vet att de sakerna inte riktigt är det som genomsyrar den svenska vården i dag. Det är stressigt. Man forcerar fram. Kvinnor känner att de inte har någon tid. Personalen byts av.

På vissa förlossningsavdelningar har man något som man kallar för doula, som är ett slags guide som finns med kvinnan hela tiden. Detta ska förstås ingå i den normala verksamheten. Det ska tillskapas resurser så att alla förlossningar i möjligaste mån kan avslutas på ett tryggt och bra sätt. Framför allt ska man inte forcera fram dem.

Jag undrar också varför männen inte är med i den här debatten. Det är era fruar, systrar, döttrar och mammor det handlar om. Det är viktigt för er också.

Anförande nr 20

Helene Öberg (MP): Jag gjorde precis samma reflexion som Ylva. Det är bara kvinnor som är uppe i debatten. Den här frågan måste det skapas ett bredare engagemang för. Den är relevant inte bara för kvinnliga politiker. Den är relevant för alla som har ett politiskt ansvar.

När vi pratar om att identifiera riskfaktorer tror jag definitivt att vi är inne på rätt spår. Men både Ylva och Helena Bargholtz har varit inne på att det inte bara är riskfaktorer hos den födande kvinnan som vi måste identifiera, utan det handlar också om vilken miljö man föder sitt barn i.

Jag skulle ändå vilja lyfta ett varningens finger och berätta om de signaler jag har fått när jag talat med journalisten som gjorde reportaget för Uppdrag Granskning och med yrkesverksamma inom förlossningsvården: Resursfrågan spelar också en roll. Det handlar om vilka förutsättningar det finns för barnmorskor och läkare att hantera förlossningarna på ett bra sätt. Skador är till exempel vanligare på natten, har jag fått höra.

Som alltid handlar det om att det ska finnas bra förutsättningar i vården att göra bemötandet på rätt sätt. Detta är också en riskfaktor som vi måste identifiera när vi jobbar med det här. Får man föda sitt barn i lugn och ro i en trygg miljö, och känner man sig säker – eller är det en process som är mer forcerad än den kanske måste vara?

Jag vill skicka med dessa frågor. När man tittar på dessa frågor är det oerhört viktigt att inte bara lägga individfokus utan att också se på vilken miljö vi erbjuder de födande kvinnorna och de blivande föräldrarna i vårt landsting.

Anförande nr 21

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Helena Bargholtz tog upp könsstympade kvinnor och de specifika problem man har om man har blivit könsstympad. Det kan göras på många olika sätt, men vi vet att det finns flera hundra miljoner kvinnor i världen som är könsstympade. En del av dem kommer också till vårt land, och i synnerhet till storstäderna och Stockholm.

Jag vill säga att vi ändå har en väldigt bra vård för dessa kvinnor. Vi möter dem på ett respektfullt sätt. Det är också viktigt att vi måste möta dessa kvinnor med respekt inom vården. Det är Amelmottagningen på Södersjukhuset som är specialiserad på att möta dessa kvinnor och deras problem i samband med graviditet och annat. "Amel" betyder hopp. De gör ett fantastiskt arbete, och vi i Stockholms läns landsting ska vara glada och stolta över att vi har den här mottagningen.

Detta behöver dock säkert utvecklas och förbättras. Det är inte bara i hälso- och sjukvården vi ska möta de här kvinnorna. Man kanske behöver möta dem som unga inom skolan, för det finns också unga kvinnor som är könsstympade och som kommer till vårt land. Men vi har ändå en ganska bra beredskap och en hög professionalitet när vi möter dem. Jag vill understryka detta, liksom att vi alltid möter dessa kvinnor med respekt.

Beträffande hemförlossning har jag kanske en lite annan syn. Vi vet att en del kvinnor vill ha hemförlossning. Vi har också byggt ut ett system i Stockholms läns landsting att möjliggöra för dessa kvinnor att föda tryggt hemma. Men det är kanske inget vi ska utveckla och satsa på. De kvinnor som till varje pris vill ha en trygg hemförlossning har i dag möjlighet att få det i Stockholms läns landsting.

Anförande nr 22

Catrin Mattsson (C): För oss i centerpartiet är det viktigt med valfrihet och stärkt patientmakt. Därför är det mycket välkommet att vi hela tiden fortsätter utveckla den information som ges på Vårdguiden, där också dessa uppgifter snart kommer att finnas tillgängliga, som Filippa Reinfeldt redogjorde för.

När det gäller stöd för hemförlossning är det sant som min kollega från Folkpartiet och även Birgitta Sevefjord påpekade att Stockholms läns landsting erbjuder sådant stöd. Vårt medicinska råd rekommenderar dock att förlossning sker på sjukhus där den medicinska kompetensen finns om komplikationer skulle uppstå. Vi vet dock att det för en del är en positiv upplevelse att föda hemma i en trygg miljö, men jag vill poängtera att stöd ges bara när man bedömer att det är en lågriskförlossning av en omföderska.

Det är flera faktorer som påverkar förlossningsvården. Den vård som bedrivs måste ta hänsyn till både kvinnors och barns hälsa och säkerhet. Det är viktigt att föräldrarna ges möjlighet att vara delaktigt och påverka förlossningsvården i gott förtroende med sjukvården.

Det är viktigt att arbetet med att minska förlossningsskador fortskrider och dokumenteras och att fortsatta studier görs, samtidigt som vi fortsätter vara bäst i klassen när det gäller den låga andelen neonatal dödlighet. En riskfaktor som har lyfts fram i dag är att många kvinnor, framför allt i Stockholms stad, är äldre när de blir förstföderskor och omföderskor. Det är sant, men det är en verklighet vi har att förhålla oss till. Så ser livet ut för många. Man utbildar sig och gör karriär, och barnafödandet kommer senare för väldigt många grupper.

Vi måste anpassa vår sjukvård och vårt omhändertagande utifrån hur människors livssituation ser ut och erbjuda bra omvårdnad och omhändertagande även för kvinnor som föder barn sent i livet.

Anförande nr 23

Ann - Sofi Mattiesen (MP): Jag skulle på nytt vilja ta upp detta med att det ofta ska gå så fort nu för tiden. Det kan ha konsekvenser också i det här sammanhanget. När man försöker snabba upp en förlossning tar man ofta till värkstimulerande medel. Man medicinerar alltså mamman på ett sätt som gör att det kan gå för fort. Ibland behövs detta för att barnet är i fara, men i en del fall pressar man på för att det är stressigt med personal och så vidare. Man snabbar på förlossningar som inte behöver snabbas på. Detta är en viktig faktor i det här sammanhanget. Den kan leda till att sådana här problem uppstår. Men det är naturligtvis också en resursfråga. Man måste ha mer resurser.

Anförande nr 24

Helena Bargholtz (FP): Självklart, Birgitta Sevefjord, ska vi bemöta könsstympade kvinnor med respekt. Det vore ju hemskt annars. Men samtidigt kan vi inte säga att vi respekterar könsstympningen i sig. Det är ju något som vi är väldigt emot. Detta är ett dilemma. Alldeles uppenbart är dessa kvinnor svårt plågade av det som de har varit med om. Den verksamhet som Birgitta talade om är väldigt bra.

Oavsett vad man har för inställning till detta med hemförlossningar är det intressant att notera att det i Sverige är färre hemförlossningar jämfört med andra länder samtidigt som vi har en jämförelsevis stor andel förlossningsskador. Jag funderar på om detta med att vi har färre förlossningsskador i samband med hemförlossningar kan ha att göra med att hemförlossningar sker i lite lugnare miljö och under mjukare omständigheter. Några här har ju pekat på att det är ett problem att det ofta är så stressigt i samband med förlossning och att det för det mesta är då som förlossningsskadorna inträffar.

§ 30 Bordlagd interpellation 2011:50 av Michel Silvestri (MP) om elektroniska journalsystem, patient(data)säkerhet och patientintegritet

Anförande nr 25

Michel Silvestri (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Tack, Birgitta Rydberg, för svar på min interpellation om patientdata, informationssäkerhet och patientintegritet! Sedan interpellationen registrerades har de här frågorna uppmärksammats mycket i medierna. Det har gällt systemet Take Care och alltför generöst åskådliggörande av patientinformation för de inloggade. Datainspektionen tycks ständigt ha pågående ärenden som gäller verksamheter inom Stockholms läns landsting.

Jag tog upp ett exempel i interpellationen, nämligen den kraschade hårddisken på S:t Görans sjukhus. I svaret pekar du på en uppdaterad informationspolicy, avtalskrielser, dokumentation och annat som ska reglera detta. Men i fallet på S:t Göran var det så att när man upptäckte problemet med hårddisken, där 89 000 röntgenbilder plötsligt saknades, visade det sig att det företag som ansvarade för att driva servern hade missat att ta backup på filerna sedan tio månader tillbaka. Det var helt i strid med avtal och reglemente.

Bara tre dagar innan problemet uppmärksammades hade vårdgivaren haft möte med it-företaget i fråga, och från företagets sida hade man försäkrat att backup naturligtvis skedde precis som vanligt. Att man har policyer, regelverk, avtal och så vidare behöver alltså inte betyda att dessa verkligen efterlevs. Från vårdgivarens sida var det möjligen aningen naivt att man bara efterfrågade att backup skulle göras och sedan litade på att det blev så.

Jag ska inte använda samma kraftord om det som skrivs i interpellationssvaret, men jag vill framhålla att detta med informationssäkerhetspolicyer och annat också måste följas upp på olika sätt. Du pekar också på att man ska ägna sig åt omvärldsbevakning, riskanalys och liknande. Man behöver inte gå så långt utanför den egna regionen för att analysera risker och problem. Det räcker med att gå till ärendet på S:t Göran, som också har Lex Maria-anmälts. Jag frågade vårdgivaren om Stockholms läns landsting har följt upp ärendet och fick till svar att man inte har gjort det över huvud taget, vilket naturligtvis förvånade mig.

Anförande nr 26

Landstingsrådet Rydberg (FP): Information är en av landstingets mest strategiska resurser. Alla verksamheter är beroende av att vi har en tillförlitlig information. Avbrott i tillgången på information kan vara mycket kritiskt för verksamheten. Felaktig information eller ingen information alls kan bokstavligen innebära livsfara inom vård och trafik. Detta är ett av de stora strategiska områden som vi sällan lägger den kraft på som vi borde.

Vi är väldigt sårbara genom att vi är beroende av de informationssystem som finns. Då är det väldigt viktigt att vi ställer säkerhetskrav utifrån verksamheternas behov och samtidigt säkrar patientens integritet.

Det är väldigt bra att vi får revision av it-säkerhetsfrågorna. Revisorerna har också ägnat en del tid åt det, liksom Datainspektionen. Många gånger är kompetensen i de nya teknikerna inte tillräckligt hög för att man ska hinna med. Då är vi i en ännu allvarligare risksituation, för vi är så sårbara.

Vi beslutade i fullmäktige om en ny informationssäkerhetspolicy för tre månader sedan. Samtidigt beslöts det att vi ska förbereda ytterligare arbete för att ytterligare utveckla vad vi behöver för åtgärder för att stärka säkerheten i informationssystemen. Det finns också ett budgetuppdrag i budgeten för 2012. Detta är frågor som vi behöver jobba med på olika håll inom våra olika verksamheter, både på central nivå och decentraliserat.

Det är lite för tidigt att i dag utveckla exakt vad det är vi behöver göra jämfört med det beslut som vi tog i december, men det finns ett antal tydliga uppdrag redan i den policyn, som ska genomföras, som inte var genomförda i december. Exempel på sådant kan handla om det som det har varit medialt intresse kring Take Cares uppbyggnad, som att ha tydliga behörighetsnivåer och kontroll av loggar. Det står ju tydligt i den policy som vi har, men det är alldeles uppenbart att det finns brister i Take Cares journalsystem, som behöver åtgärdas för att vi ska skydda integriteten för patienten. Det arbetet pågår – it-folket håller på att bygga om i Take Care-systemet – men jag kan ju tycka att det här borde ha funnits tidigare. Det är i alla fall bra att det uppmärksammas så att man kan åtgärda det som faktiskt är ett hot mot integriteten för patienten.

Verksamhetscheferna är ju de som har ett tydligt uppdrag, och det har de även i Socialstyrelsens anvisningar, precis som de har i informationssäkerhetspolicyn. Men det gäller också att tekniken är så utvecklad att det går att genomföra detta som verksamhetschef.

Vår syn från Folkpartiets sida är att det är patienten som har rätt att avgöra vem som ska få ta del av informationen, och där måste våra journalsystem utvecklas så att det blir tydligare spärrar och en tydligare rätt för patienten att kontrollera.

Anförande nr 27

Hans Åberg (FP): Ärade ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Elektroniska journalsystem och samlade journaler är i grunden något positivt. Med relevant information på ett ställe stärks patientsäkerheten. Risken för felbehandlingar, farliga läkemedelskombinationer eller upprepningar av redan gjorda provtagningar och undersökningar minskar.

En oroande aspekt dock, som Michel Silvestri tar upp i sin interpellation, är om vårdpersonalen missbrukar sin tillgång till patientinformation. Då blir den samlade informationen ett oerhört stort hot mot den personliga integriteten. Det riskerar att bli ett långt mycket större integritetsgenomslag än datalagringsdirektiv och signalspaning över nätet.

I landstingets regelverk gäller att patienten alltid måste ge sitt godkännande innan någon i en annan del av vården får se eller ta del av journalen. Det finns olika behörighetsnivåer och spärrar som ska förhindra att information av misstag hamnar utanför sin naturliga domän. Obehörig inloggning är straffbart.

Det låter bra – likväl är jag som enskild medborgare skeptisk. Hur många gånger har jag fått information om att någon läst min journal? Känner jag någon som fått sådan information? Får jag fråga: Är det någon här i salen som har fått en sådan information, kan ni räcka upp handen? Känner ni någon som har fått en sådan information? Jag ser ingen som räcker upp handen; så bra fungerar den rutinen! Det kan ju också bero på att ingen från någon annan vårdavdelning läst i journalerna – men hur var det då med behovet av och nyttan med den samlade journalen?

Hotet mot den personliga integriteten har än så länge vägt lätt i debatten om elektronisk journalföring. De tänkta fördelarna har varit svåra att argumentera emot. Men till syvende och sist tror jag att vårdens efterlevnad av sitt eget regelsystem och risken för ett ständigt informationsläckage kommer att vara den största svagheten med ett samlat journalsystem.

Folkpartiet driver hårt frågan om att ge patienten makt över sin egen journal, inte minst av integritetsskäl. Patienten ska själv äga sin vårddokumentation. Vi vill ge patienten ett eget rum på nätet, en egen databas där all journalföring samlas. Naturligtvis ska alla läkare och vårdpersonal i nödfall kunna öppna upp och få tillgång till den informationen.

Det handlar om att på sikt vända perspektivet och ge patienten makten över sin egen privata intressesfär även i vården.

Anförande nr 28

Michel Silvestri (MP): Hans Åberg, också Folkpartiet, nämner på ett bra sätt tycker jag betydelsen av att skydda patientdata så att de inte hamnar utanför sin "domän". Det kan man tolka på olika sätt. Återigen: En aspekt som jag lyfter fram i min interpellation är den hårddiskkrasch där faktiskt lyckades återskapa patientdata genom att skicka hårddisken till ett datasäkerhetsföretag i Norge där man är duktig på att återskapa data. Birgitta Rydberg har pekat på att det är helt enligt lagen, men samtidigt kan man ändå fundera över hur lämpligt det är och om det fortfarande är att tolka som inom sin korrekta "domän", när det gäller patientdata av olika slag.

Man kan också fråga sig: Är det ovanligt att det skickas på det här sättet? Jag vet inte riktigt, men jag vet att det finns ytterligare en Lex Maria-anmälan så sent som för bara någon månad sedan där man har skickat en hårddisk från en norrförort till Stockholm till samma dataföretag i Norge för att återskapa. Som sagt, jag bara ifrågasätter lämpligheten i att hålla på och skicka patientdata på det viset över landets gränser.

Birgitta Rydberg nämnde både skriftligen i sitt svar och nu muntligen det här med uppföljning och landstingsrevisorernas viktiga roll i detta. Det håller jag med om – landstingsrevisorerna gör ett fantastiskt arbete, måste jag säga. Samtidigt kan man i så fall säga att utmaningen att följa upp just när det gäller informations säkerhet, patientdata och integritetsfrågor i det sammanhanget blir mer och mer komplicerat, i och med att vi får fler och fler vårdgivare. Naturligtvis har det inte underlättat för landstingsrevisorernas del att Alliansen ganska kraftigt har skurit ned revisorernas budget de kommande åren, och då kan man fråga sig hur den ekvationen över huvud taget går ihop.

Jag kan också nämna i sammanhanget att det faktiskt finns ett påbörjat arbete inom landstinget, med en delrapport från augusti förra året tror jag, där man har börjat titta på hur man kan säkra upp de här frågorna med bland annat behörighet och patientintegritet i journaler och annat. Olyckligtvis har projektet runnit ut i sanden, och man vet inte riktigt vad som händer med det. Det är väldigt synd, för det finns många kvarstående frågor. Jag vet inte om landstingsrådet känner till det arbetet, men om så inte är fallet kan jag ju informera om det.

§ 31 Bordlagd interpellation 2011:51 av Laila Leymann (V) om patientinformation inom hälso- och sjukvården

Anförande nr 29

L a i l a L e y m a n n (V): Fullmäktige! Tack så mycket, Filippa Reinfeldt, för det svar som vi har fått på min interpellation. Du har svarat på en del frågor, men annat har du lämnat. Du har svarat att Vårdguiden har börjat översätta en del, till exempel om våra ersättningssystem och om Uppdragsguiden som beskriver policy och organisation i landstinget, var man hittar vården.

Anledningen till att jag tog upp frågan är att jag fick den här foldern från en anställd inom psykiatri, på en öppenvårdsmottagning. Hon berättade att hon ger den till alla svensktalande patienter. Den beskriver de grundläggande begrepp som man arbetar med inom psykiatri, som till exempel psykoterapi, vad är ångest, vad är psykoser och vad är stress. Här får man en bra beskrivning, så man kommer till mottagningen med en bättre förståelse. Det gör det lättare i mötet mellan patient och vårdgivare.

Den sista frågan som jag ställer är om det finns en strategi för att erbjuda den typen av information på andra språk. Jag menar att en person som kommer från ett annat land och hamnar i den här situationen – det handlar dock inte bara om psykiatri, det finns ju andra begrepp som vi svenskar rör oss med ganska lätt men som kan vara svårare att förstå. Den patienten har naturligtvis ett minst lika stort behov av att få en information som ger en bättre förståelse när man kommer till mottagningen. Vad jag undrar är: Finns det några planer eller en strategi för hur man ska arbeta med det här för att underlätta sådana möten?

Anförande nr 30

L a n d s t i n g s r å d e t R e i n f e l d t (M): Tack, fru ordförande! Tack också Laila Leymann som har ställt en i mina ögon väldigt viktig fråga, som handlar om riktlinjer för information till patienter inom hälso- och sjukvården.

I dag finns det ett stort utbud av information om sjukdomar, diagnoser och läkemedel – men också ett stort behov av att kunna ta del av den här informationen. När det gäller information på husläkarmottagningarna är det upp till respektive mottagning att avgöra vilken information som ska finnas tillgänglig, så länge som den följer landstingets riktlinjer för information och marknadsföring.

Information och marknadsföring inom landstinget ska vara saklig, korrekt och värdig till form och innehåll, och den ska alltid utgå från hälso- och sjukvårdslagen och den av landstingsfullmäktige värdegrunden för hälso- och sjukvården.

Vårdguiden är landstingets informationsplattform gentemot patienter och medborgare i Stockholms län. Vårdguiden är tillgänglig varje dag hela året och ger information om sjukdomar och hälsa, svarar på frågor och hjälper invånare att hitta rätt i sjukvården.

Vårdguiden finns både på telefon, med sjuksköterskor som dygnet runt svarar på frågor om sjukdomar och sjukvård, men också på Internet och i mobilen, där invånare själva kan söka svar på sina frågor om hälsa, sjukdomar och sjukvård.

På vardguiden.se översätts informationen till många språk. Exempelvis har artiklar om vårdgaranti och om valfrihet översatts till bosniska-serbiska-kroatiska, grekiska, franska, arabiska, somaliska, polska, spanska, engelska, persiska, ryska, turkiska, nordkurdiska, mongoliska, sydkurdiska, tigrinja, finska och mandarin. Det finns också en särskild ingång eller ikon på förstasidan för att det ska vara lätt att hitta till de olika översättningarna.

Det här är en del av arbetet med att stärka informationen till medborgare i Stockholm. Vårdguiden utvecklas hela tiden för att vara tillgänglig för alla invånare i Stockholms län. Befolkningen i Stockholms län är mångkulturell, och information från landstinget måste givetvis utgå ifrån det. Då handlar det om att använda rätt kommunikationskanaler för att

nå människor på olika sätt. Jag tycker personligen att det här är en av de viktigaste frågorna att arbeta med för att kunna nå ut och vården ska vara tillgänglig för alla invånare i Stockholms län. Det är en av de viktigaste faktorerna för att på sikt kunna nå målet om en jämlik sjukvård för alla invånare, oavsett bakgrund.

Anförande nr 31

H e l e n a B a r g h o l t z (FP): Fru ordförande! Ja, visst är Stockholm mångkulturellt – det har framhållits många gånger. Det måste naturligtvis också prägla landstingets verksamhet. Och visst är det bra att vi har Vårdguiden och att det finns så många översättningar till en massa språk.

Men jag vill ställa en direkt fråga till Filippa Reinfeldt. Jag saknar minoritetsspråken! Vi har alltså fem minoritetsspråk, och det enda jag har hittat översättningar till när vi just har suttit och letat är finska. Jiddisch, romani chib och meänkieli hittar jag inte. Jag undrar varför inte Vårdguiden också omfattar samtliga våra fem officiella minoritetsspråk.

Vi är inte det enda landstinget som slarvar i det avseendet, har jag kunnat konstatera. Det är faktiskt bara tio landsting som har översatt all sin information till minoritetsspråken. Men jag vill alltså fråga: Vad beror det på att vi inte har översatt Vårdguiden till minoritetsspråken?

Anförande nr 32

N i n o s M a r a h a (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag vill också lyfta fram ytterligare en fråga vad gäller patientinformation, och det är den information som patient- och brukarföreningar kan erbjuda. Det är särskilt viktigt när det handlar om svårare sjukdomar. Via dessa föreningar kan man träffa människor med samma sjukdom, och man kan vara med i sociala nätverk som ger en fördjupad information via till exempel anpassad fysisk aktivitet, via föräldragrupper, socialt stöd om man har en ovanlig diagnos, och givetvis föreläsningar. Genom de här föreningarna får patienten helt enkelt bättre möjligheter att leva med sin kanske livslånga sjukdom.

Jag tycker att det är viktigt att lyfta fram det i den diskussion som förs just nu.

Anförande nr 33

Y l v a N o r k (V): Tack för det – det är jättebra att det kommer en information på förstasidan, för när man tittar på den nu är den helsvensk. Om jag inte kunde svenska skulle jag inte hitta något alls.

Det Filippa säger är ganska intressant. Laila frågar efter information när det gäller diagnoser och när det gäller läkemedel på olika språk, lättillgängligt. Filippa säger att det är upp till varje verksamhetschef, för så säger riktlinjerna och så länge man följer dem kan man göra lite hur som helst. Då kan man ju undra om inte riktlinjerna borde förändras lite så att det tydligare markeras att det här är viktigt – oavsett vilket språk du har ska du kunna tillgodogöra dig informationen.

Som väldigt ofta tycker jag att svaret ger en tydlig signal om vad Moderaterna tycker är viktigt: det är inte information om hälsa, utan det är information om valfrihet. I svaret har man i alla fall använt som exempel att artiklar om vårdgaranti och valfrihet har översatts till en massa olika språk. Det är kanske inte det första man vill ha information om, utan kanske mera om sitt hälsotillstånd.

Anförande nr 34

L a i l a L e y m a n n (V): När man kommer till en vårdcentral så finns där en mängd information – på svenska givetvis – om olika sjukdomstillstånd. Det är ofta väldigt bra information, som är utgiven av läkemedelsföretag. Jag tror säkert att vårdcentralens personal kan kontrollera att det här är den information de vill ge patienterna.

Jag tycker att det är bra att det finns information om landstingets organisation, ersättningssystem och så vidare på Vårdguiden, men jag tror att en patient som söker information helst vill ha information som handlar om hans eget sjukdomstillstånd, och den informationen har jag inte sett så hemskt mycket av på andra språk. Finns den?

Vad vet personalen på de olika enheterna? På den enhet jag kom i kontakt med visste inte hur jag ska bära mig åt för att få hjälp med information på ett annat språk. Jag vill ju ha den på ett tillförlitligt sätt. Just den folder som jag talade om har tydligen varit ett privat initiativ – man har översatt den till arabiska, men tyvärr en arabiska som inte talas av de irakiska posttraumatiska patienter som är mycket vanligt förekommande på den mottagningen. Man får också tänka på det, att det ska vara professionellt och att det bör finnas en granskning från landstinget av vad det är för information man ger.

Anförande nr 35

Landstingsrådet R e i n f e l d t (M): Fru ordförande! Jag måste ändå säga, som förtroendevald i Stockholms läns landsting sedan 1994, att utvecklingen av information till patienter på nätet har varit rasande snabb de senaste åren, och allt bättre blir det löpande. Sedan den dag Vårdguiden satte i gång sitt arbete från att enbart vara en papperstidning med hushållstäckning till att också finnas som Vårdguiden på nätet och Vårdguiden på telefon har också arbetet med att översätta den information som finns till andra språk gått väldigt fort. Allt är inte översatt ännu, men det är ett arbete som pågår successivt.

Det finns på förstasidan på Vårdguiden en ikon, om jag minns rätt i form av en jordglob. Där klickar man för att komma in till de översättningar som jag nämnde i ett tidigare inlägg.

Ylva Nork frågade vad jag tycker är viktigt – valfrihet? Ja, valfrihet är en viktig kvalitetsfråga i sjukvården. Men låt mig påpeka och påminna om att det naturligtvis inte är jag eller Moderaterna, som nämndes, som vare sig arbetar med landstingets informationsinsatser eller styr över vad som ska finnas på landstingets informationskanaler, utan det gör vår förvaltning, som också har Vårdguiden som en enhet.

Ylva, om man är intresserad av att ta reda på vad Moderaterna tycker rekommenderar jag i stället att inte klicka på jordgloben eller på Vårdguiden utan i stället gå in på moderat.se eller Moderaterna.net.

Anförande nr 36

J u a n C a r l o s C e b r i a n (S): Tack ordförande, och tack Laila för att du har skrivit den här interpellationen! Jag sitter i patientnämnden, och där ges väldigt mycket information. I dag ges den ut på elva olika språk. Det är mycket, det omfattar enormt många människor som man annars inte skulle nå. Men när jag frågade sist så påpekade jag att det fattas ett språk – ja, det fattas många språk, men särskilt en svenska som är lätt att förstå för många, som framför allt många handikappförbund använder sig av. Det kallas lätt svenska. Förstås patientnämndens broschyrer på svenska av alla? Nej, det tror jag inte. Men om man gjorde den här broschyren och många andra i vårt kära landsting på lätt svenska så tror jag att antalet översättningar och foldrar på olika språk skulle kunna minska.

Jag tycker att landstinget måste sträva efter att ha en information på svenska språket som är lätt att förstå. Det är klart att sjukvård inte är något område som är lätt att förstå, med krångliga diagnoser och namn som bygger på latinska ord och latinska språket. Men ändå tycker jag att det saknas.

Jag skulle vilja att du, Filippa, i dina kontakter med Vårdguide, patientnämnd, vårdcentraler och mycket annat frågade efter möjligheter att förenkla språket så att fler av oss som bor i länet kan förstå det på svenska.

Anförande nr 37

Y l v a N o r k (V): Tack så mycket. Jag vill bara påminna dig, Filippa, att det är du som har skrivit svaret, att Moderaterna tillsammans med Alliansen är i majoritet i den här församlingen, som är politiskt styrd.

Sedan behöver jag nog inte gå in på moderaterna.se för att veta vad Moderaternas politik är. Det räcker med att leva i Sverige i dag!

Anförande nr 38

Landstingsrådet R e i n f e l d t (M): Fru ordförande! Ja, det är härligt att leva, hörni! Befolkningen i Stockholms län är, som jag sade tidigare och som alla känner till, mångkulturell, så informationen från landstinget måste givetvis utgå från det. Jag vet inte, så jag ska inte säga, hur många språk det finns i världen – men visst finns det bra många fler än de 19 som jag räknade upp tidigare.

Det sker en utveckling av Vårdguiden – den är inte färdig.

Givetvis måste all information utgå ifrån att vi är en mångkulturell befolkning, men det handlar också om att använda rätt kommunikationskanaler och nå människor som inte kan eller har svårt att ta till sig skriftlig och/eller muntlig information på svenska. Juan Carlos lyfte upp ett bra exempel, tycker jag, och alla goda exempel är väl bra att använda som tips för att förbättra våra verksamheter.

Förutom informationen på Vårdguiden har Vårdguiden också genomfört personliga möten med hjälp av flerspråkiga informatörer i bostadsområden med många utlandsfödda. Man har också tagit fram en folder på lätt svenska, som informerar om hur man enklast kommer i kontakt med vården. Den här foldern, vill jag säga till Juan Carlos, har också skickats ut till alla verksamhetschefer och läkare på alla husläkarmottagningar i Stockholms läns landsting. Det tycker jag är bra.

§ 36 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 39

L a r s D a h l b e r g (S): Ordförande, fullmäktige, Owe och övriga åhörare! Jag har ställt en fråga i dag till Anna Starbrink inför sommaren. Den är formulerad så här: Är beredskapen på länets akutsjukhus tillräcklig för att klara av att ge Stockholms läns invånare vård i tid och av hög kvalitet i sommar?

Anledningen till frågan är dels att vi i produktionsutskottet har fått rapporter om att det ser väldigt oroande ut, dels att vi i den ägardialog vi har med sjukhusledningarna har fått veta att det är en väldigt ansträngd situation när det gäller bemanning av sjuksköterskor. Sommarperioden är problematisk, det vet vi. Vår personal ska naturligtvis ha rätt till semester, och de senaste åren har det fungerat ganska bra eller till och med mycket bra, men det har skett delvis på bekostnad av att man har flyttat på semesterperioder och så vidare.

Den här sommaren ser det dystert ut, och jag ställer frågan för att få klarhet i om Anna Starbrink är uppmärksam på det här och har några åtgärder för att vi ska få en bra vård i sommar.

Anförande nr 40

Landstingsrådet **S t a r b r i n k** (FP): Tack, Lars, för din fråga. Den är ju högaktuell, och vi har diskuterat den tillsammans de senaste dagarna, så egentligen vet du själv ungefär hur det ser ut, men det skadar inte alls att hela fullmäktige får ta del av den diskussionen.

Situationen är, precis som Lars säger, mycket ansträngd. Det beror på flera faktorer, bland annat att Karolinska Institutet förlorade sin rätt att examinera sjuksköterskor och nu har vi några terminer som går ut utbildningarna som ett resultat av det. Sedan har vi också en fråga som handlar om ingångslönerna. Sjuksköterskestudenter som söker jobb säger: Vi tar inga jobb under 24 000.

Varje sjukhus jobbar i dag intensivt med att hitta lösningar för sommaren. Man rekryterar, man ser över den befintliga organisationen, ser hur man kan använda befintliga resurser, det vill säga den personal som finns, hur man kan omorganisera och göra lite andra planeringar än vanligt för sommaren. Man är alls inte färdig än; det finns all anledning att oroa sig en del för sommaren, och hur väl vi kommer att lyckas hålla den höga tillgänglighet som är ambitionen vet vi i dag inte. Men arbetet pågår för fullt på sjukhusen.

Anförande nr 41

Lars **D a h l b e r g** (S): Tack. Det är så med frågorna i frågestunden, att de ska besvaras med ett ja eller ett nej. Nu hörde jag varken ett ja eller ett nej, och jag hoppas att du i ditt nästa inlägg kan meddela det.

Jag tycker att det är mycket oroande att vi alltså har hundratals vakanser på sjuksköterskebemanningen. Det här är inte en fråga om att slippa medieuppmärksamhet eller skandalrubriker. Det är en fråga om att vi har mängder av medborgare som även sommartid har vårdbehov och som kommer att vända sig till akuterna för att få hjälp.

Då är frågan: Kommer våra akuter att ha den kapacitet som behövs? Kommer våra sjukhus att ha den kapacitet som behövs för att kunna ge den vård som våra medborgare har rätt att kräva?

Anförande nr 42

Landstingsrådet **S t a r b r i n k** (FP): Det vore väl en infantil frågestund om vi bara skulle svara ja eller nej på så komplexa frågor som bemanningen under sommaren?

Beredskapen att arbeta med de här frågorna och ta sig an med problemet på ett seriöst sätt finns naturligtvis på sjukhusen, och jag har stort förtroende för att våra sjukhus gör fina insatser på det här området.

Lars Dahlberg sitter själv i SKL:s förhandlingsdelegation och har naturligtvis stora insikter i den problematik som vi befinner oss i men som också är en situation som är liknande över hela landet. Du kan säkert ge flera inspel kring detta.

Svaret på frågan om jag har förtroende för hur det ser ut på sjukhusen är att jag vet att man jobbar på med detta som en mycket högt prioriterad fråga.

Anförande nr 43

Lars **D a h l b e r g** (S): Att jag väcker frågan beror som sagt på en oro för att vi faktiskt kommer att få problem i sommar. Då tycker inte jag att det räcker att höra att du har lyssnat på verksamheterna. Jag tycker att det krävs extrainsatser här, och jag ställer frågan helt enkelt för att ge dig en möjlighet att för fullmäktige redovisa att du i den position du har, med det ansvar du har, gör de insatser som krävs för att våra invånare ska få den vård de har rätt att kräva i sommar.

Som det ser ut i dag kommer inte insatserna att räcka.

Anförande nr 44

Landstingsrådet **S t a r b r i n k** (FP): En hel del görs. Dels pågår det rekrytering, som ni vet – ungefär 40 procent av behoven är täckta. Dels jobbar man på sjukhusen, som man naturligtvis ska göra, med att se hur man kan ändra planeringen, förändra lite kring den elektiva vården och använda de resurser man har på olika sätt. På en del av våra sjukhus erbjuder man också medarbetare en extra ersättning eller bonus för att flytta sin semester från sommaren.

Det finns inte en enda snabb lösning på det här, Lars, utan det krävs många olika åtgärder – och de vidtas just nu.

*Fråga 2***Anförande nr 45**

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Frågan till Christer Wennerholm är om han kommer att ställa krav på personalövergång i upphandlingen av en ny entreprenör för biljettkontrollanterna inom SL. I dag sköts ju det här av Securitas personal, och nu finns det en stor oro bland Securitas biljettkontrollanter att förlora sina jobb när upphandlingen sker. Samtliga har tydligen varslats, och jag tycker att det är väldigt allvarligt.

Det är ju brukligt att SL ställer krav på personalövertagande vid upphandling, men nu verkar det frångås.

Anförande nr 46

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är givetvis viktigt med enskildas anställningstrygghet, och vi månar väldigt mycket om att människor ska ha ett jobb att gå till.

Det är på det sättet att SL har att följa lagstiftning, landstingets regelverk och gällande avtal. Men frågeställningen är felaktig. Det är inte så att det generellt har tillämpats ett sådant regelverk, utan det har förekommit både personalövergång och inte personalövergång.

Mitt svar är att vi ska följa den gällande lagstiftningen, landstingets regelverk och gällande avtal, och vi ska se till att ingen person blir utan ett jobb att gå till.

Anförande nr 47

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Jaha – det var lite kryptiskt. Jag vet inte om jag förstod riktigt. Följ lagstiftningen – då handlar det ju om att man ska i alla fall försöka se till att det blir en övergång, såvitt jag förstår.

Vad är felaktigheten i frågeställningen?

Anförande nr 48

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Herr ordförande! Det är när frågeställaren påstår att det skulle generellt vara så, att det alltid har krävts övergång. Så är det inte.

Däremot är det på det sättet att ambitionen att en person ska ha ett jobb att gå till gäller. Då är det endera hos den som tar över vid en verksamhetsövergång eller den befintliga arbetsgivaren. I det här fallet finns, som jag förstår det, båda möjligheterna. Vi har ju ännu inte sett resultatet av den kommande upphandlingen.

Att någon skulle bli utan ett jobb att gå till är inte en korrekt beskrivning, för det finns just precis som frågeställaren beskriver i grunden för lagstiftningen. Den nuvarande arbetsgivaren kommer inte ifrån sitt ansvar.

Anförande nr 49

Vivianne Gunnarsson (MP): Då förstår jag det så här: Något ytterligare ansvar kommer i alla fall inte SL att ta, utan oron kommer att kvarstå hos personalen men de två arbetsgivarna kommer att på bästa sätt hantera detta. Är det så jag ska tolka det?

Anförande nr 50

Landstingsrådet Wennersholm (M): Du ska tolka det på det sättet att det är ingen som ska bli utan ett arbete att gå till.

Fråga 3

Anförande nr 51

Landstingsrådet Sevefjord (V): Herr ordförande! Min fråga till Stig Nyman är: Kommer du att införa glasögonbidrag för barn?

Skälet till att jag ställer den frågan är att vi för lite sen fick en rapport från Majblomman, som visade att antalet barn som lever i fattiga hushåll ökar kraftigt. Bland annat har föreningen noterat en kraftig ökning av antalet ansökningar om bidrag till glasögon för barn. Då har man gjort en undersökning som visar att Stockholms läns landsting är det enda landsting som inte ger någon form av bidrag alls.

Jag är väl medveten om att det lilla bidrag som vi en gång hade togs bort under en rödgrön majoritet. I dag är situationen annorlunda. Ekonomin är mycket bättre, samtidigt som vi vet att antalet barn som lever i fattiga familjer ökar.

Det är mot den bakgrunden jag frågar: Kommer du att införa glasögonbidrag för barn?

Anförande nr 52

Landstingsrådet Nyman (KD): Om det vore så, herr ordförande och Birgitta Sevefjord, att jag hade den makten ensam - "tänker du införa detta?" – så hade det varit gjort för flera år sedan. Men nu ska vi ju strax inleda överläggningar om budgetar för kommande år, och då är naturligtvis den här frågan aktuell eftersom vi har från mitt partis håll drivit den under några år.

Jag frestades i morse när jag fick frågan att göra en historisk tillbakablick – jag frestas ofta till det. I morse föll jag för frestelsen, jag måste titta in i när det bidrag vi hade en gång avskaffades. Det var ett förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i budgeten för 2004, då man beslutade att spara 1,9 miljoner kronor per år på att ta bort det dåvarande glasögonbidraget. Skälet var inte att det inte fanns behov av det, utan skälet var att inflationen successivt hade urholkat kostnaderna för administration med mera och inte stod i rimlig proportion till bidragets storlek. Därför togs det bort.

Jag får ju inte ställa motfrågor, men jag undrar ändå – det får bli en retorisk fråga – om man någon gång övervägde att man skulle kunna höja det där bidraget för att kunna ha det kvar. De som drabbades var alltså glasögonberoende barn, därför att landstinget hade hanterat bidraget på ett sådant sätt att inflationen hade ätit upp det.

Vi ska som sagt in i budgetöverläggningar, och vi i Alliansen brukar komma väldigt bra överens med fullständigt fantastiska budgetar. Ni ser ju resultatet både vårdmässigt, trafikmässigt, resultatmässigt och så vidare. Så jag hyser gott hopp om att vi ska kunna lösa den här frågan. Hur det kommer att se ut vet jag inte, men jag vet att Stiftelsen Majblomman just i dag betecknade oss som sämst i klassen, det vill säga sämst av alla landsting. Därför har vi en utvecklingspotential att någon gång fram emot mitten på juni kunna framstå som landets främsta landsting vad det gäller det här. Men det ska in i ett budgetsammanhang, och så får vi resonera oss fram till den exakta lösningen. Själv har jag inte egen majoritet, Birgitta. Jag beklagar det livligt, naturligtvis.

Anförande nr 53

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (V)**: Nej, du har inte egen majoritet, och det har inte vi i Vänsterpartiet heller. Men tillsammans kanske vi kan göra någonting bra i den budget som vi ska ta i juni månad?

Det är uppenbarligen så att under det borgerliga styret har antalet barn som lever i fattiga familjer ökat kraftigt, och det har bland annat resulterat i att en organisation som Majblomman får allt fler förfrågningar om hjälp för att skaffa glasögon till barn eftersom familjen inte har tillräckliga resurser.

Det som var historia är historia, och jag tog ju själv upp den. Men jag tycker kanske inte att det är där vi ska lägga fokus i dag utan på vad vi kan göra i dag för att se till att alla barn faktiskt får tillgång till glasögon så tidigt som möjligt. Det är viktigt för synens utveckling. Barn ska inte behöva gå i skolan eller förskolan och inte kunna se ordentligt bara därför att familjen är så fattig att man inte har råd att skaffa glasögon. Det har vi ett gemensamt ansvar för, så jag tycker det är jättebra om du, Stig, kommer att driva hårt i majoriteten att ni lägger ett förslag om glasögonbidrag till barn i Stockholms läns landsting.

Anförande nr 54

Landstingsrådet **N y m a n (KD)**: Ja, och fokus ska inte vara hur många fattiga barn det finns eller barn i fattiga familjer, för det här är ett hjälpmedel. Alldeles oavsett hur familjens ekonomi ser ut så ska man motivera hjälpmedel för en funktionsnedsättning.

Jag som har burit glasögon sedan jullovet 1957 eller 1958 vet ju hur beroende jag är av det. I dag är det dessutom så att jag har ett annat synfel, som gör att jag inte ens kan läsa de stora siffrorna och bokstäverna här – men den 25 april ska jag få en gråstarrsoperation.

Barn ska inte behöva inleda sitt skolarbete med att inte kunna följa med, på grund av en synnedsättning oavsett karaktär. De flesta landsting betalar glasögonbidrag endast till barn som har grava synfel. Det ska alltså vara en så allvarlig synskada att det egentligen är väldigt få som drar nytta av detta. Jag tycker inte man behöver lyfta fram våra 20 kolleger i landet i övrigt som några förebilder här. Möjligen är det på något ställe, Västerbotten eller om det var Västernorrland, som man betalar linserna, men bågarna får familjen själv stå för. Det är en uppdelning.

Hur det kommer att se ut här återstår att se, men någon form av besked ska det naturligtvis bli när landstingsstyrelsen hanterar budgetförslaget från Alliansen och när vi så småningom möts i budgetfullmäktige här.

Anförande nr 55

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (V)**: Utmärkt! Jag tar det som ett löfte att någonting kommer att hända i budgeten. Du har ju haft sex år på dig att återställa det bidrag som en gång togs bort utan att ha lyckats göra det, men kanske den här gången! Vi kommer att göra allt för att stödja det arbetet, för det är oerhört viktigt.

Majblomman gjorde alltså en undersökning som visade att 11 procent av föräldrar med barn som har behov av glasögon har avstått från att hämta ut eller beställa glasögon under en period just därför att man inte har råd att göra detta. Det är faktiskt viktigt att prata om barn som lever i fattiga familjer, därför att det är faktiskt en ganska stor grupp i Stockholms läns landsting. Men vi ska inte ha det som i den utveckling vi ser i dag, att det är olika glasögonkedjor som går ut med erbjudanden om gratis glasögon till barn upp till åtta års ålder, som Smart Eyes och Lensway gör. Det är inte upp till privata företag att ansvara för hjälpmedel inom Stockholms läns landsting, utan det ska vi göra gemensamt över skattsedeln.

Anförande nr 56

Landstingsrådet **N y m a n (KD)**: Ja, det är den goda ordningen. Men låt mig betona att det är inte synhjälpmedelsbehövande barns levnadsförhållanden som ska avgöra, utan det är alltså behovet av synhjälpmedel som måste vara det avgörande, när vi tar beslutet så småningom – vilket jag hoppas ska bli förebilden för våra kolleger ute i landet, som har lite olika former av glasögonbidrag.

Möjligen kan det vara så att vi inte borde prata om glasögonbidrag i den här frågan. Vi talar ju aldrig om "rullstolsbidrag" eller så, utan då är det ett adekvat hjälpmedel som behövs för en identifierad funktionsnedsättning. Jag tror att man ska ha den aspekten på det här för att finna någon rättvisa i den här debatten, snarare än att tävla om hur många hundra kronor man ställer upp med.

Sedan tycker jag naturligtvis precis som du att det är vällovligt att de här glasögonföretagen använder sina vinstmedel att dela ut till barn som behöver glasögon, men det kan inte vi förvänta oss ska lösa problemet.

Fråga 4**Anförande nr 57**

Landstingsrådet **L a r s s o n (S)**: Ordförande och Anna! Under en lång följd av år har vi nåtts av larmrapporter från både medarbetare i vården men också medborgare om hur trångt det är på våra sjukhus och att vi har platsbrist, att vi ofta har överbeläggningar och att situationen på våra sjukhus blir allt mer orimlig. Det har till och med gått så långt att Arbetsmiljöverket nu har riktat allvarliga anmärkningar mot samtliga sjukhus i Stockholm. Socialstyrelsen har också varit inne och vid flera tillfällen kommit med grava anmärkningar mot hur det ser ut på våra sjukhus i Stockholm.

Jag blev väldigt glad när jag den 20 mars förra året läste en debattartikel som bland andra Anna, men jag tror samtliga landstingsråd från den borgerliga majoriteten, skrev under. Förutom att man pratade om framtidens hälso- och sjukvård, som vi ju till stora delar är överens om, sade man vid två tillfällen: "utöver de hundratalet platser som vi skapar redan i år".

Eftersom ni sade att det skulle tillskapas 100 nya vårdplatser 2011 skulle jag gärna vilja höra från Anna Starbrink om de här 100 nya vårdplatserna finns och i sådana fall var.

Anförande nr 58

Landstingsrådet **S t a r b r i n k (FP)**: På den här frågan skulle jag kunna svara bara ja, men jag ska ändå utveckla svaret lite grann.

Det har tillkommit en hel del platser. Jag ska ge några exempel. I geriatriken 60 nya platser, Danderyds sjukhus 20 nya vårdplatser, 14 medicinplatser öppnar nu i mars, men jag är osäker på om de redan är i bruk – annars är de på gång, Norrtälje sjukhus 12 nya vårdplatser, Södersjukhuset öppnade 6 nya barnvårdplatser vid årsskiftet och i april öppnar ytterligare 10 platser på Södersjukhuset. Räknar man samman det jag nu har nämnt av det vi har åstadkommit hittills så är vi uppe i 122, tror jag. Jag kan ha missat några platser någonstans. Till det kan vi lägga patienthotellet som ska tillkomma under året, och på Danderyds sjukhus planerar man för 14 nya observationsplatser på akuten. Dessutom pågår ett intensivt arbete på alla våra sjukhus.

Så svaret är ja, det har tillkommit många nya platser. Ännu fler behövs. Därmed har vi brutit trenden av färre och färre vårdplatser i Stockholm. Det är en viss kontrast mot de 300 platser som försvann 2002–2006.

Nu tillhör jag dem som tycker att det är en positiv utveckling att vi kan ha kortare vårdtider och att människor inte behöver ligga på sjukhus så länge, det är viktigt och bra. Men i tider när vårt län växer så kraftigt som det gör är det klart att vi behöver fylla på med vårdplatser, och det är precis vad som sker just nu.

Anförande nr 59

Landstingsrådet **L a r s s o n** (S): Det är ju glädjande att utvecklingen äntligen har kommit i gång, även om jag gärna skulle vilja se den där föredragningen skriftligt och se att det verkligen har tillskapats 100 nya vårdplatser under 2011, eftersom landstingsrådet valde att blanda ihop både 2011 och 2012 i en något rörig föredragning om hur många nya vårdplatser som har skapats.

Situationen är ytterst allvarlig på våra sjukhus. Jag var inne och tittade för en månad sedan hur det såg ut med beläggningsläget här i Stockholm, och då visade sig att man på Karolinska sjukhuset för en månad sedan hade 101 procents beläggning, på Danderyds sjukhus 113 procents beläggning, på Södersjukhuset 100 procents beläggning, på S:t Görans sjukhus 104 procents beläggning, på Norrtälje sjukhus 104 procents beläggning och på Södertälje sjukhus 95 procents beläggning. Så sent som i går morse var jag inne och tittade på Karolinska sjukhuset, och då visade det sig att man hade 90 procents beläggning med ett antal satellitplatser. I fredags var det ännu värre.

Vi har alltså en oerhört ansträngd situation ute på våra sjukhus.

Det är ju också som så, Anna, att revisionen vid ett antal tillfällen faktiskt har önskat att du och majoriteten skulle ha satt lite mer fart i tillskapandet av fler platser på våra sjukhus.

Anförande nr 60

Landstingsrådet **S t a r b r i n k** (FP): Tänk att jag inte blir förvånad att Dag inte ens kunde glädja sig åt att vi har tillskapat – hittills, fram till i dag eller om det möjligen återstår någon dag innan alla har öppnats på Danderyd – 122 platser. Läger vi till dem som vi i dag kan se kommer till så är vi uppe i över 200 nya vårdplatser. De behövs, Dag.

Vad vi gör nu är att rätta till den kraftiga minskning som du och dina kompisar bär ansvaret för.

Anförande nr 61

Landstingsrådet **L a r s s o n** (S): Ibland blir man lätt förtvivlad även som historielärare. Det var ju som så att vi under en lång följd av år hade en neddragning av vårdplatser här i Stockholms läns landsting, även under den sista mandatperioden när vi socialdemokrater hade majoritet i den här församlingen. Men det var inte så att Anna Starbrink eller Folkpartiet ställde sig upp och protesterade mot den neddragningen, utan det var en vedertagen sanning att man skulle minska antalet vårdplatser vid den tidpunkten.

Men sedan 2007 har revisionen slagit larm om att vi har för lite platser i Stockholm och att vi omedelbart borde tillskapa platser, och ett antal år i följd har revisionen sagt att majoriteten kännetecknas av handlingsförlamning, att man inte gör någonting. Det är ju först nu, sista året, som ni har kommit i gång trots flera års kritik från revisionen och börjat tillskapa nya vårdplatser i Stockholm.

Jag tror att vi behöver göra ett antal åtgärder. Dels tycker jag att vi skulle tillsätta en kriskommission för att hjälpas åt att ta fram fler vårdplatser i den Stockholmska sjukvården, dels tror jag att vi skulle behöva få fram rapporter både till produktionsutskottet och till hälso- och sjukvårdsnämnden om hur det ser ut med överbeläggningsläget.

Jag blir nästan varje vecka uppringd av förtvivlade läkare ute på våra sjukhus som säger: Det duger inte! Ni måste jobba ännu hårdare, ni måste göra någonting åt platsbristen i Stockholm! Jag tror också att vi borde jobba mycket mera med vårdrelaterade infektioner. Det finns mer att göra, Anna – mycket mer!

Anförande nr 62

Landstingsrådet *S t a r b r i n k* (FP): Ja du, Dag, du är väldigt dyster! Nu har jag just berättat för dig om 200 nya vårdplatser. Det muntrade tyvärr inte upp dig. Men jag kan försäkra att det här arbetet pågår med hög prioritet på våra sjukhus, och vi jobbar tillsammans med dem. I den framtidsplan som vi snart ska ta ställning till om de investeringar som ska göras ligger det naturligtvis en utveckling av oerhört många fler vårdplatser. Det tycker jag är viktigt, och det är bra.

Jag tror också att utvecklingen mot kortare vårdtider, precis som jag sade i mitt första inlägg, är bra. Det är bra att vi har ställt om så. Nu måste vi utveckla det, och det är precis vad vi gör: vi utökar antalet vårdplatser. Jag förväntar mig inte att Dag Larsson ska jubla över det, men jag kan försäkra dig att det på sjukhusen pågår en mycket positiv utveckling på det här området.

Fråga 5

Anförande nr 63

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande! Jag vill ställa en fråga till Christer Wennerholm om pendelbåtstrafiken mellan Stockholm, Lidingö och Nacka, som för närvarande bedrivs av Sjövägen, får fortsätta efter den 31 mars. Det är nu bara elva dagar kvar, och ärendet om pendelbåtstrafik tycks liksom ha fastnat någonstans i maskineriet. Vi har inte fått någon klarhet i hur det kommer att bli. I Östermalmsnytt fanns det insändare om att folk tror att den där linjen har slutat redan. Det vore väldigt tråkigt, eftersom vi ju tidigare har varit överens om att fortsätta pendelbåtstrafiken.

Anförande nr 64

Landstingsrådet *W e n n e r h o l m* (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Vivianne Gunnarsson och jag har, tillsammans med många andra företrädare för olika partier i den här salen, en gemensam uppfattning om att pendelbåtstrafik kan vara ett väldigt bra alternativ för att skapa tvärförbindelser.

Frågan gäller den så kallade Sjövägen, som nu har pågått ett längre tag, mellan Stockholm, Lidingö och Nacka. Där är det på det sättet att trafiknämnden har gett i uppdrag till vd att återkomma med ett förslag på hur en förlängning av avtalet för Sjövägen ska kunna se ut. Vår ambition är att förlängningen ska vara till och med utgången av 2013. Vid sammanträdet den 27 mars förväntar jag mig att vi får ett förslag som vi kan ta ställning till från nämndens sida. Med alla möjliga medel ska vi se till att det blir på det sättet.

Anförande nr 65

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Det är trafiknämndens sammanträde den 27 mars som avses, förstår jag. Vi har ett möte innan dess i sjötrafikberedningen, där jag sitter, men där verkar det inte komma fram några papper – i alla fall inte till det sammanträdet. Då får vi hoppas att det blir något muntligt i alla fall.

När man tittar i den nya budgeten för 2013 som kommer att ligga för trafiknämnden så kan man se att det inte kommer att vara någon utökning av båttrafiken över huvud taget. Det säger man i den delen som handlar om Waxholmsbolaget. Då blev åtminstone jag skräckslagen att det kanske gällde Sjövägen också.

Jag tycker att man borde värna om just det projektet, som verkar bli lite av en succé i stil med Tvärspårvägen, att det blir fler och fler människor som inser att det faktiskt går väldigt bra att åka båt både till jobbet och till lite annat på dagen.

Anförande nr 66

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Jag kan intyga att Vivianne Gunnarsson har rätt på den punkten. I alla fall vid vissa tillfällen när jag tar mina motionspass på morgonen passerar jag både Nybroplan och Frihamnen och kan se att det är väldigt många resenärer på den båtturen.

Jag delar din uppfattning att pendelbåtstrafik i framtiden kan bli en succéartad tvärförbindelse på vatten, som vi ska se som en integrerad del i kollektivtrafiken och inte som en isolerad del i form av båttrafik, som vi kanske har tenderat att göra tidigare. I stället måste vi se detta som ett samband, där man kan använda båt för att skapa tvärförbindelser.

Jag kan exempelvis se framför mig situationen vid ombyggnaden av Slussen, som ju kommer att vara en ansträngning för all form av trafik, inte minst kollektivtrafiken, till och från Slussen och ut mot Nacka-Värmdö och hur vi ska klara anslutning till Saltsjöbanan och liknande. Där skulle en båtförbindelse från temporära lösningar för angöringen av Saltsjöbanan och bussar in till city kunna vara ett alternativ att pröva även i det sammanhanget.

Anförande nr 67

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ja, vi har ett gemensamt intresse, men det händer väldigt lite ändå tycker jag. Om man tänker på att den här budgeten inte tar upp några utredningar kring detta och inte heller några nya linjer, så skulle jag ju önska att det i alla fall kom med i det budgetbeslut som vi ska fatta i juni, så att det verkligen kommer något konkret. Nu har vi ett år på oss att titta på Sjövägen igen, och mitt önskemål är ju att man permanentar den och sedan går vidare med ett antal linjer. Vi har föreslagit Gustavsberg–Hälludden–Saltsjöbaden, vi har föreslagit Alby–Ekerö–Gröndal, vi har föreslagit Hässelby Strand–Ekerö och så vidare – vi har flera olika förslag. Man kan ju diskutera vilja olika linjer det ska vara.

Angående Slussens ombyggnad håller jag helt med, det kan vara en bra idé att hitta pendelbåtlinjer där också.

Problemet är att det ligger inga fasta uppdrag att göra detta – det är det som är problemet nu, tycker jag.

Anförande nr 68

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Herr ordförande! Vi har i våra olika budgetar presenterat förslag i den riktningen. Den nu diskuterade Sjövägen är ett sådant exempel. Vi är som sagt helt överens om att vi vill permanenta den verksamheten.

Sedan är jag övertygad om att i den expansion som Stockholmsregionen nu har kommer vi att få lov att vara fantasifulla och titta på alla möjliga nya former av lösningar för att skapa ny kollektivtrafik. Kapacitetstaket i den befintliga trafikapparaten är ju i många avseenden nått. När vi då ökar med nästan 40 000 invånare i stället för de 20 000 som har funnits i planerna, Rufs och på andra ställen, så är det självklart att vi kontinuerligt och rullande både själva och i samverkan med kommuner, Stockholms stad och staten måste diskutera och hitta nya lösningar. I det perspektivet är jag övertygad om att pendelbåtstrafik som tvärförbindelse kommer att vara en väldigt attraktiv och bra lösning.

Fråga 6

Anförande nr 69

Catarina Wahlgren (V): Det är viktigt att vi når ett brett samförstånd i frågan om Tiohundra och Tiohundras framtid. På så sätt är det väl bra att ingenting hastas fram.

Det var dock mycket svårt att hitta en tid för det möte som blev inställt i går då alla kunde komma. Risken är nu att det många uteblir när förslaget väl presenteras.

Inga handlingar har skickats ut, och många är oroliga över de diskussioner som pågår och var de pågår. Besluten om Tiohundras framtid kommer ju fortfarande att fattas i juni, och då vill vi alla ha hunnit ta ställning till ett underlag.

Anledningen till att jag tar upp den här frågan här i fullmäktige är att det är ett ärende som angår alla oss här. Det är ett världsunikt projekt som drivs inom Stockholms läns landstings verksamhetsområde. Det är ett vetenskapligt utvärderat projekt som framhåller framgångsrika arbetssätt som skulle kunna spridas till andra delar av länet.

Anförande nr 70

Landstingsrådet Rosdahl (M): I och med att du inte kom till frågan riktigt så vet jag inte hurdant svaret ska bli. Jag talar därför som om du hade ställt din fråga.

Jag vill börja med att tacka så väldigt mycket för ditt engagemang. Det är oerhört viktigt att vi har en fungerande sjukvård i hela länet. Att man i det sammanhanget engagerar sig i frågor som rör Norrtälje och Tiohundra är oerhört viktigt.

Du har helt rätt i att det är beklagligt att vi ställde in mötet, för det är oerhört svårt att hitta tider då alla kan vara närvarande. Förklaringen är att det kom ett brev från Tiohundra AB som hade väldigt många synpunkter. Jag hade inte sett brevet utan fick det vidarebefordrat. Jag har ännu inte fått det i min hand, jag har fått det via kommunstyrelsens ordförande i Norrtälje.

När det var på det viset sade vi att det är bättre att vi avvaktar och får läsa vad Tiohundra AB skriver. Det är viktigt, som du kanske sade, att många parter är inblandade, att alla ska få göra sin röst hörd och att vi kommer överens i frågan så att det blir väldigt bra för Norrtälje och för Stockholms läns landsting. Det är också viktigt att alla invånare får likvärdig sjukvård var man än bor i länet.

Anförande nr 71

Catarina Wahlgren (V): Tack! Jag kom inte fram till frågan i mitt anförande men den finns skriftligt. Det spekuleras naturligtvis när vi inte vet varför mötet blev inställt.

Det är bra att alla synpunkter tas med i diskussionerna, men vi måste också få tid att tänka på vilken ställning vi ska ta.

Jag är ganska van vid att folk skruvar på sig och suckar lite när jag går upp i talarstolen och de tänker säkert "Nu ska hon prata om Norrtälje igen". Det är synd att jag inte bor på Södermalm och ändå kunde tala lika engagerat i den här frågan, för det här är något som är allas vår fråga eftersom det är en del av Stockholms läns landstings verksamhet. Men i sådant fall hade jag förmodligen inte heller fått möjligheten till en så god inblick i det här projektet som jag har nu.

Inom experimentet vårdval finns det vinnare och förlorare. I samverkansprojektet Tiohundra finns det många win-win-koncept med vetenskaplig evidens när det gäller arbetssätt som gynnar medborgarna, kommunen och landstinget som ägare av projektet.

Anförande nr 72

Landstingsrådet **R o s d a h l (M)**: Jag kommer ingenstans. Det finns ingen fråga, så jag vet inte hur jag ska argumentera. Vi är överens om att arbetet med Tiohundra är viktigt.

Anförande nr 73

C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Jag hann inte till frågan. Jag menar att det vore jättebra om alla partier kan få del av det brev som kom från Tiohundra AB.

Jag vill också säga att projektet Tiohundra visar att lokalt anpassade lösningar kan bidra till en likvärdig vård för alla. Jag tycker att det är viktigt att vi alla kan se det och att alla kan sätta sig in i det i stället för att bara lita på en vårdvalsreform som ska vara likadan i alla delar av länet, för det leder inte till likvärdig vård för alla.

Jag vill uppmana alla att läsa populärupplagan av den vetenskapliga utvärderingen och att luta sig mot den då man fattar beslutet.

Jag hoppas att man är överens inom Alliansen och att man kommer att komma överens. Det är det som är min fråga. Råder det oenighet som gör att det här drar ut på tiden?

Anförande nr 74

Landstingsrådet **R o s d a h l (M)**: Nej, det råder ingen oenighet. Däremot tycker jag också att det skulle vara bra om vi kunde ha blocköverskridande överenskommelser så att det här beslutet kan gälla över tid. På det viset skulle nog Norrtäljeborna känna sig ännu mer trygga med att det här ska vara bra för Norrtälje.

Jag tror att vi går hand i hand. Brevet som jag har fått i kopia var ställt till kommunstyrelsens ordförande, landstingsstyrelsens ordförande och några ytterligare. Jag vet inte riktigt, men det innehåller ju inga hemligheter så det brevet bör väl kunna distribueras.

*Fråga 7***Anförande nr 75**

L a r s D a h l b e r g (S): Ordförande! jag har en fråga till Birgitta Rydberg som lyder enligt följande: Ska de specialistcentra som landstinget ska etablera endast bemannas med färdigutbildade specialister?

Bakgrunden till frågan är i första hand att vi i samband med budgetbeslutet för i år har fattat beslut om en framtidsplan där specialistcentra pekats ut som en ny resurs som ska byggas upp utanför sjukhusen.

I en tidningsartikel i Svenska Dagbladet den 23 februari uttalar sig Birgitta Rydberg om det här. Birgitta Rydberg tycker att det är viktigt att specialistläkarkompetensen verkligen finns på närsjukhusen, står det. Hon säger så här, enligt artikeln: Kommer man till akutmottagningen kanske man möter den unge AT-läkaren, men kommer man till ett specialistcentrum möter man en färdig specialist.

Jag tycker att detta är ett ganska häpnadsväckande uttalande eftersom utbildningen av AT- och ST-läkare är en viktig fråga som även specialistcentrum måste motsvara. Jag undrar om det här verkligen kan stämma.

Anförande nr 76

Landstingsrådet **R y d b e r g (FP)**: Specialistcentrum kommer att bemannas med specialister. Det kommer att vara ett krav i auktorisationsförfarandet för att över huvud taget få tillåtelse att verka med ett landstingsuppdrag.

Sedan är det naturligtvis på det sättet att specialistcentrum kommer att ha en mycket viktig del i utbildningen av vårdpersonal. När vård flyttar ut från sjukhusen så kommer också utbildningen och forskningen att behöva flytta ut. Jag vill särskilt betona att även forskningen måste flytta ut.

Det är viktigt att alla vårdgivare tar ett ansvar för utbildning av vårdpersonal, och i dag är intresset faktiskt väldigt stort hos vårdgivarna, till och med från de privatpraktiserande läkarna. Så var det inte för några år sedan då vi började upphandla privata, externa vårdgivare utanför sjukhusen.

Det är också så att något av centrumen, och kanske på sikt flera, kommer att ha forskningsuppdrag motsvarande dem som de akademiska vårdcentralerna har. Utvecklingen av specialistcentra pågår, men allt är givetvis inte klart än. Det kommer att bli en smygande start där vi inte från dag ett kommer att ha alla åtta närsjukhus som färdiga specialistcentra.

Patienten kommer ju till specialistcentrum med en remiss och kommer att få kvalificerad behandling inom de allra flesta diagnosområdena. Varje patient ska mötas med den kompetens som motsvarar hennes behov. Att patienten inte i varje läge tas om hand av en färdigutbildad specialist utan av en läkare som går sin specialistutbildning under handledning innebär ju inte att vård och behandling blir sämre eftersom handledningskravet finns ju kvar.

Det är också på det sättet att mottagningar som arbetar med utbildning och forskning oftast har större möjlighet att utveckla verksamheten till det som är senaste evidensläge, ett effektivt omhändertagande. Jag vill också betona att det är verksamhetschefen som har ansvaret för att sjukvården organiseras så att patienten får den vård som vi har bestämt.

Anförande nr 77

Lars Dahlberg (S): Birgitta, jag delar din uppfattning om vikten av patientperspektivet och att vi måste se till att den verksamhet som vi har också har den kompetens som är nödvändig.

Anledningen till att jag ställer den här frågan är att vi står inför stora utmaningar när det gäller kompetensförsörjningen och att vi i samband med att specialist verksamhet flyttas ut från de stora sjukhusen finns risken, om detta inte görs på rätt sätt, utarmar möjligheterna att klara av att ha de praktikplatser, den verksamhetsförlagda utbildning som är en nödvändig del i specialistutbildningen.

Det kommer i själva verket att vara så att det är absolut nödvändigt att de här specialistcentrumen tar på sig en roll både när det gäller AT-tjänster och när det gäller ST-tjänster. De specialistcentra som landstinget så småningom kommer att utveckla behöver kopplas till den kompetensförsörjningsplanering som landstinget håller på att utarbeta. Det är därför som jag har ställt frågan.

Nu hörde jag kanske lite dåligt, men jag hörde varken ett ja eller ett nej som svar på frågan, men det är möjligt att ditt svar var någon typ av besked om att det kommer att finnas läkarutbildning på specialistcentrum.

Anförande nr 78

Landstingsrådet Rydberg (FP): Det kommer att finnas såväl läkare och sjuksköterskor som vissa andra yrkesgrupper under utbildning även på våra specialistcentra. Det är en nödvändighet om vi ska kunna få ett ökat antal utbildningsplatser till vår region att vi också kan ordna de praktiktillfällen som behövs. Det handlar inte enbart om de utbildningsnivåer som vi har i dag, vi behöver ytterligare utbildningar i en växande region.

Detta har vi fått besked om från utbildningsdepartementet. Om vi kan ordna bra utbildning med bra praktik så har vi större chanser att få ytterligare utbildningsplatser. Vi ska självfallet göra allt vi kan för att få till stånd detta.

Hela tiden är kompetensutveckling en strategisk fråga när det gäller all vård, oavsett om den bedrivs på våra stora sjukhus eller ute i specialistcentra eller inom primärvården, och vi måste få nätverken att fungera så att vårdprocessen för patienten hänger ihop. Det måste vi få till stånd när vi startar dessa specialistcentra som ska öppnas de närmaste åren.

Anförande nr 79

Lars Dahlberg (S): Det här inlägget blev jag väldigt glad över, Birgitta. Det är ju det som är en del av allvaret med det här uttalandet. Landstinget befinner sig i en förhandlings-situation gentemot staten när det gäller de här utbildningsplatserna. Då kan vi ju inte göra uttalanden som innebär att vi faktiskt inte har kapacitet att ta emot fler som behöver utbildning. Därför tycker jag det här senaste inlägget var väldigt viktigt för att redovisa insikten i att det faktiskt är på det sättet.

Jag tror också att den kommande debatten om budgeten och så vidare måste innebära att vi konkretiserar vad vi menar med specialistcentrum, vilken roll specialistcentrum ska ha i förhållande till de stora akutsjukhusen och framför allt, med anledning av min fråga, vilken roll specialistcentrum ska ha i det kommande arbetet med kompetensförsörjningen. Jag ser fram emot den debatten, Birgitta.

Anförande nr 80

Landstingsrådet Rydberg (FP): Jag tror att vi behöver ha lite olika typer av specialistcentra i olika delar av regionen för att kunna komplettera med det vårdutbud som finns hos de befintliga vårdgivarna och i förhållande till det behov som finns hos befolkningen i närområdet.

Jag tror inte att det finns en enda modell för ett specialistcenter som vi ska använda på alla närsjukhus, och vi kommer säkert dessutom att få specialistcentra som inte ligger på våra närsjukhus. Bara vi får till stånd den vård som vår befolkning behöver så får det vara lite olika. Vi ska ha likvärdig vård – det är det viktiga.

Fråga 8

Anförande nr 81

Thomas Eriksson (MP): Herr ordförande, kära åhörare! Jag har ställt en fråga till ansvarigt landstingsråd om huruvida vi vet vilka konsekvenser det skulle få om inga sjuksköterskor här i länet skulle acceptera en månadslön understigande 24 000 kronor.

Bakgrunden till den här frågan har vi redan hört i en tidigare frågedebatt, så jag tycker inte att jag behöver återge den igen. Det är naturligtvis relaterat till det sjuksköterskeuppror som pågår.

Till skillnad från den frågeställaren skulle jag vilja veta hur vi tänker ta oss an denna fråga på lång sikt. Precis som du har jag förtroende för att våra enheter kommer att kunna hantera den här situationen på ett eller annat sätt under sommaren.

En annan skillnad från den tidigare frågedebatten gäller att du för min del gärna får svara med mer än ja eller nej.

Anförande nr 82

Landstingsrådet Starbrink (FP): Tack för det! Det underlättar ju förstås om man vill ha ett seriöst svar.

Ja, frågan är, som jag sade tidigare, högaktuell och mycket viktig. Men att svara på vilka konsekvenserna blir för vårdverksamheten om inga sjuksköterskor skulle acceptera en månadslön understigande 24 000 kronor går nog inte. Det går inte riktigt att över blicka. I detalj kan vi inte svara på den frågan, men det är helt klart att lönefrågan är helt central.

I dag anställs sjuksköterskor med olika ingångslön. En del får 21 000 kronor, andra får 25 000, beroende på olika faktorer, till exempel vilken bakgrund man har såsom om man är väldigt ny i yrkeslivet eller om man har en yrkesbakgrund, kanske till och med i vården.

Jag tycker att det finns all anledning att dyka ganska djupt ned i de här lönefrågorna framöver.

Arbetstiden är en fråga som varierar. För sjuksköterskor är den 38,25 timmar per vecka. En del omfattas av poängmodellen som vi har talat om tidigare, på andra ställen finns det andra modeller.

När man talar om 24 000 kronor så talar man om enbart en grundlön. Det är också en fråga om arbetets innehåll och vilka utsikter man har att utvecklas i sitt arbete.

Om man plötsligt skulle frångå principen i våra kollektivavtal och börja bestämma löner i den här salen och då säga att vi ska ha en och samma ingångslön som ska vara 24 000 kronor för sjuksköterskor, så kan vi förutse enorma konsekvenser. Bland annat skulle vi trycka ihop lönespannet så att nya och gamla på jobbet skulle få samma lön, om vi inte skulle expandera sjukvårdskostnaderna någonting enormt. Vi skulle egentligen ta bort allt utrymme för att ha differentierade löner, det skulle snabbt bli uppslukat.

Jag tycker att vi ska ha en mycket mer långsiktig strategi som ska handla om att det ska löna sig att jobba i vården och utveckla sig i sitt yrke.

Anförande nr 83

T o m a s E r i k s s o n (MP): Precis som Anna Starbrink här säger är det detta som jag också fokuserar i min fråga. Jag efterlyser just en långsiktig strategi i den här frågan. Jag delar uppfattningen som du också har att vi här naturligtvis inte ska gå in och bestämma enskilda personers löner på det sättet.

Jag kan egentligen börja med att hänvisa till tidigare debatter då vi faktiskt konstaterade att ingångslönerna i Stockholms län ligger ganska konstant på 21 500 kronor. Det är väldigt få sjuksköterskor som får en lön som avviker från denna. Till och med ordet kartellbildning nämndes här under tidigare debatter.

Jag efterlyser delvis ett ställningstagande från er i majoriteten om huruvida ni tänker tillskjuta mer pengar för lönekompensation i nästa års budget, för det tror jag att många skulle vara intresserade av.

Anförande nr 84

L a n d s t i n g s r å d e t S t a r b r i n k (FP): Lönebudgetdebatten sparar vi till det tillfälle då vi ska debattera budgeten, tycker jag.

Att ingångslönerna är precis likadana överallt, är en bild som inte är riktigt sann. Jag tycker att den kan vara lite för hoptryckt också, men pratet om kartellbildning vänder jag mig helt emot. Vi är ju en koncern med ett antal sjukhus i vår organisation, och det är klart att det är den lokala arbetsgivarens uppgift att hålla koll på arbetsmarknaden och även på hurdan lönestrukturen internt i organisationen är och sätta löner utifrån det. Inom geriatrik och psykiatri är det ett annat löneläge.

Jag tycker att vi ska jobba med lönespridningen och se till att det lönar sig att utveckla sig, skaffa sig specialistutbildning till exempel eller på andra sätt bidra till verksamhetens utveckling.

I det fallet ser vi under senare år en god utveckling, men man skulle önska att det skulle gå snabbare och hända mer, men vi ser ändå att detta utrymme har ökat. Vi ska använda de kollektivavtal som gäller på det sättet, tycker jag. Det är viktigt.

Anförande nr 85

T o m a s E r i k s s o n (MP): Ja, jag kan ha viss förståelse för och sympati med Anna Starbrink när hon inte vill uttala sig om det som är pågående förhandlingar inom Alliansen om hurdan nästkommande budget ska vara. Jag skulle därför vilja ställa följdfrågan på ett annat sätt: Är det ditt partis åsikt att ni ska försöka driva på frågan om att avsätta mer pengar till lönekomensation i nästa års budget?

En annan reflexion som jag och förmodligen många andra också skulle vilja ha en kommentar till är: Anser du att lönekrav på 24 000 kronor för en nyutexaminerad sjuksköterska med tre års högskoleutbildning är ett rimligt krav på ingångslön?

Anförande nr 86

L a n d s t i n g s r å d e t S t a r b r i n k (FP): Jag tänker inte gå in i någon budgetdiskussion här i salen. Jag kan konstatera att mitt eget parti, och jag förutsätter att hela Alliansen, tycker att vi ska förhålla oss till de kollektivavtal som i dag gäller och arbeta utifrån den personalpolicy som vi har som säger att det ska löna sig att utveckla sig i yrket.

På frågan om vilket lönekrav som man ska ställa så vore det mig helt främmande att svara, för det är ju klart att om vi här i fullmäktige börjar tala om vilka löner vi tycker är korrekta, riktiga och rimliga så kommer det naturligtvis att uppfattas som en väldigt tydlig signal till våra sjukhus om vilka löner de ska sätta. Det vill jag verkligen avråda er alla från att göra.

Fråga 9

Anförande nr 87

J o h a n S j ö l a n d e r (S): Ordförande! Det är nu snart två år sedan som vi i den här församlingen efter mycket om och men fattade beslut om att vi ville se en försöksverksamhet med sprututbyte för missbrukare som injicerar. Det här skulle vi göra tillsammans med en kommun, och vi har därför under de senaste åren försökt få detta till stånd tillsammans med Stockholms stad. Ändå har vi inte något sprututbyte på plats.

Med anledning av detta tänker jag ställa en fråga till Birgitta Rydberg: Är du nöjd med hur samverkan med Stockholms stad angående införandet av ett försök med sprututbytesverksamhet för missbrukare som injicerar fungerar?

Anförande nr 88

L a n d s t i n g s r å d e t R y d b e r g (FP): Det tog ganska lång tid innan staden fattade sitt motsvarande beslut. Det tog ju ett år ytterligare för dem, så det är ett år sedan staden fattade sitt beslut. Från att vi från början upplevde att staden bara var släpvagn har de nu, när de har kommit in i arbetet i den gemensamma styrgruppen, blivit mer aktiva. Det har också tagits politiska kontakter för att få deras hjälp att leta lokal.

Jag vill påstå att samarbetet med Stockholms stad i den här frågan nu är utomordentligt gott. Vi har haft konstruktiva arbetsmöten i styrgruppen, och de är helt med på alla delar när det gäller både det som ska vidare till Socialstyrelsen och hurdant uppdraget ska vara, och de letar också aktivt efter lokal.

Anförande nr 89

Johan Sjölander (S): Det gläder mig mycket att höra. Vi minns ju alla hur turerna gick i den här församlingen efter det att vi hade bestämt oss för att detta var ett viktigt försök i syfte att minska smittspridningen i den här extremt utsatta gruppen missbrukare. Då var det ju mängder av turer och återremisser och bök.

Sedan gick frågan till staden, och där uppstod det också en väldig politisk turbulens, och som Birgitta mycket riktigt nämner tog det ju ett helt år från det att vi hade fattat vårt beslut till dess att staden kunde svara med att fatta motsvarande beslut, vilket staden glädjande nog gjorde.

Det gläder mig att höra att det här samarbetet nu fungerar, att det inte finns någon typ av gammal tradition av att hålla frågan borta. Det tar ändå lång tid.

Du, Birgitta, har ju sagt att ett sprututbyte skulle kunna vara på plats under våren. Är det fortfarande en realistisk bedömning?

Anförande nr 90

Landstingsrådet Rydberg (FP): Jag vill säga att det inte är omöjligt att det går att få det till stånd. Staden hjälper oss mycket aktivt med att leta lokaler, och jag är fortfarande hoppfull.

Jag vill för fullmäktige rapportera om att det inte bara var ett enda beslut som vi fattade när vi beslutade om införande av försöksverksamhet med sprututbyte. Det fanns ett stort antal andra insatser i det här ärendet. Det var uppsökande verksamhet och ökade stödinsatser för dem som ramlar ur metadon- och subutexprogrammen. Det har varit fullt ös på det. Nu startar vi ganska snart ännu en verksamhet med ytterligare stöd för dem som ramlar ur metadon- och subutexprogrammen. Jag tror att det är väldigt betydelsefullt att vi inte överger dem utan har bra insatser för dem.

Just nu är situationen när det gäller smittspridning bland missbrukare som injicerar betydligt bättre än vad den var för några år sedan då vi hade en liten epidemi. Under förra året hade vi nio personer som blev smittade av HIV som hade som orsak injektionsmissbruk.

Anförande nr 91

Johan Sjölander (S): Jag är glad över de svar som Birgitta Rydberg ger, inte minst den hoppfulla antydning att det fortfarande kan bli så att den här verksamheten kommer i gång under våren. Det är en ytterst angelägen verksamhet, och precis som Birgitta säger ska den ju också ses i ett sammanhang med mängder av andra insatser och även forskning kring sprututbyte, för vi måste kunna mer.

Jag tar med glädje fasta på det, och upprepar helt enkelt det som jag tidigare sagt och som många socialdemokrater sagt, nämligen att det här är en oerhört viktig verksamhet. Uppenbarligen finns det trögheter och svårigheter, men vi socialdemokrater står helt bakom Birgitta Rydberg med att få detta till en verklighet.

I den här frågan är vi helt överens. Jag hoppas att de positiva signaler som vi fått här i dag också kan bli verklighet ganska snart.

Anförande nr 92

Landstingsrådet Rydberg (FP): Så fort lokalfrågan är löst är allting färdigt för att gå in till Socialstyrelsen så att de kan fatta sitt beslut om medgivande att inleda verksamheten.

Fråga 10

Anförande nr 93

Landstingsrådet Ullberg (S): Herr ordförande! Då ska vi åter en gång i frågestunden gå in på en fråga som vi har fått anledning att diskutera många gånger under det gångna året. Jag skulle vilja kalla det för en ganska lång och tråkig historia. Min konkreta fråga till Christer G Wennerholm är: Kan du garantera att Securitas i dag inte får betalt för kontroller som de facto aldrig utförs?

Anförande nr 94

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Vare sig jag eller någon annan i den här församlingen kan garantera att det inte förekommer fel och brister i rapporteringen från entreprenörer till SL. Däremot kan jag lova att vi gör allt för att så långt som möjligt följa upp och se till att vi blir bättre på att följa upp leveranser och att entreprenörer uppfyller de avtal som de har ingått med landstinget, och i förlängningen med skattebetalarna, för att leverera en god kollektivtrafik eller tjänster på andra områden.

Det är ju bland annat därför som nu till exempel den här debatten förs. Det har varit uppföljning, och vi kan konstatera att entreprenören har haft brister. Därför får inte Securitas, som brukligt är, förlängning av sitt avtal. Just nu pågår en förnyad upphandling av avtalet.

Jag kan också konstatera att det finns anledning för oss att också utvärdera den gemensamma förändring av SL:s organisation som vi har fattat beslut om. I det fallet har vi gemensamt kommit fram till att vi behöver skapa en organisation som blir bättre på uppföljning av de avtal som vi ingår, inte bara vara duktiga på att göra själva upphandlingen.

I det fallet är det på det sättet att den trädde i kraft den 1 maj i fjol. Det är en process som kommer att ta lite tid, ingenting är färdigt från början. Bland annat är det på det sättet att det fortfarande till ett antal tjänster rekryteras nya befattningshavare för att just kunna förstärka uppföljningen. Den är viktig för att vi ska veta att vi får den leverans som vi har avtal med entreprenörer om.

Det är också viktigt att det får konsekvenser när man inte levererar i enlighet med de avtalen.

Anförande nr 95

Landstingsrådet Ullberg (S): Tack för det svaret, Christer! Jag vill kommentera det du säger om att vi gemensamt ska arbeta på att följa upp den nya organisationen och hur vi kan följa upp våra avtal bättre. Jag uppskattar att du säger det, för i detta uppfattar jag också ett mått av självkritik.

Självfallet vill vi i oppositionen bistå till att skärpa kontrollen, för den är katastrofal! Den är inte acceptabel i dagsläget.

Om vi ska gå tillbaka till själva sakfrågan om biljettkontrollerna så tog vi från Socialdemokraternas sida upp den här frågan för första gången i maj 2011. Sedan återkom den, och vi var minst sagt inte nöjda med att man inte gick vidare efter revisionen och gav Securitas en skriftlig erinran.

Vi var heller inte nöjda med att man inte efter en *second opinion* såg över de alternativ som man hade. Du sade något om att man självklart inte ska kunna få pengar som man inte har gjort sig förtjänt av. Om avtalsbrott föreligger ska man självfallet kunna bryta kontraktet, men vi har inte sett någonting av de åtgärderna.

Anförande nr 96

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Ordförande! Det är väl på det sättet att det hade varit intressant om Erika Ullberg hade föreslagit att SL skulle bryta kontraktet. Du vet ju lika väl som jag att vi i sådant fall hade stått utan kontroll över huvud taget.

Det vi har gjort i det här läget är att vi har konstaterat att det har funnits brister, och på grund av att det har funnits brister från Securitas sida så har man inte fattat beslut om förlängning av avtalet. Vi har fattat beslut om att göra en förnyad upphandling.

På det sättet har det fått långtgående konsekvenser för den entreprenören. Jag skulle vilja säga att det också har fått konsekvenser för den entreprenören vad gäller deras eget varumärke. Så lindriga är nog ändå inte konsekvenserna för den som inte levererar.

Vi har tidigare exempel på bussentreprenörer som har blivit av med sitt avtal.

Anförande nr 97

Landstingsrådet **Ullberg (S)**: Vad den verkställande ledningen på SL valde att göra – med ditt godkännande – var ju att polisanmäla entreprenören, vilket kändes ganska besynnerligt eftersom vi uppenbarligen hade fortsatt förtroende och låta entreprenören fortsätta sköta verksamheten. Jag kallar det för ett spel för gallerierna, och jag står för det. Nu har polisanmälan avskrivits.

När vi hade alla fakta på bordet så kvarstod mer än 13 månader av avtalstiden, och jag är rädd för att signalen som du skickade till alla entreprenörer är att man kan mer eller mindre bete sig hur som helst utan någon påföljd och det är inte rimligt.

Den signalen är ju livsfarlig för oss som en så stor och viktig beställare. Det tror jag att vi är överens om. Varumärket hos enskilda entreprenörer får de bry sig om. du och jag ska bry oss om SL:s varumärke och hur vi hanterar våra skattemedel här inne.

Du har rätt i att man inte hade förtroende att förlänga kontraktet. Nej, herregud! Hur hade det sett ut? Självfallet måste det göras en ny upphandling och självfallet måste vi ställa andra krav för att undvika att undvika att få de här problemen igen.

Jag ser fram emot att ha en diskussion också på tisdag om principerna för den upphandlingen.

Anförande nr 98

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Här kommer väldigt många yviga och svepande formuleringar. Det skulle ju vara väldigt intressant att veta vilket det exakta förslaget skulle ha varit. Det hörde vi inte mycket om i trafiknämnden, alltså vilken lösningen skulle ha varit. Jag tror inte i min vildaste fantasi att Erika Ullberg skulle ha föreslagit att vi inte skulle ha haft någon kontroll. Det skulle ha blivit konsekvensen av ett beslut som du inte ens föreslog. Det är här du står och är yvig och vevar.

§ 40 Anmälan av inkomna protestlistor - namninsamling mot nedläggningen av geriatriken i Nynäshamn

Förste vice ordföranden: Under den här punkten 13 enligt den ordinarie föredragningslistan har vi också en anmälan av inkomna protestlistor, namninsamling mot nedläggning av geriatriken i Nynäshamn.

Jag vill bara direkt tala om att det här är en lite oväntad situation. I samband med att vi nu gör en översyn av fullmäktiges arbetsordning kommer vi tillsammans med gruppledarna att diskutera en långsiktig hantering av den här typen av ärenden som har stora dimensioner.

Anförande nr 99

Landstingsrådet **Larsson (S)**: Ordförande! Jag har ju svårt att se att man på ett anmälningssärendet kan begära ordet enbart om det är en ordningsfråga. Jag tänker bara kommentera det inkomna ärendet.

Det är värt att notera att 3 000 Nynäshamnsbor har skrivit på den här listan, vilket jag tycker är oerhört imponerande. För Socialdemokraternas räkning vill jag understryka att vi delar Nynäshamnsbornas uppfattning. Det är rimligt att se till att geriatriken finns kvar i Nynäshamn.

Det vore också önskvärt om man så snart som möjligt upptog en ännu större och mer omfattande dialog med Nynäshamns kommun om på vilket sätt vården ska utvecklas i Nynäshamn även framgent.

Anförande nr 100

Håkan **Jörnehed (V)**: Ordförande! Det är väl ingen hemlighet att Vänsterpartiet anser att vi ska bevara geriatriken i Nynäshamn. Jag tänker fråga, när vi ändå har det här anmälningssärendet på bordet, om någon från majoriteten kan ge ett lugnande besked till Nynäshamnsborna i dag, för nu har ni ju möjlighet. Då kan de här 3 000 människorna vara lugna. Det passar väl jättebra i dag!

Anförande nr 101

Helene **Öberg (MP)**: Jag vill för Miljöpartiets räkning tacka alla de människor som skrivit under den här namninsamlingen. Jag blir alltid lika glad när människors engagemang når ända fram, även till oss som sitter och fattar beslut i fullmäktige. Jag tycker att det var väldigt trevligt att få ta del av den här namninsamlingen.

När det gäller geriatriken i Nynäshamn så delar vi uppfattningen att den behöver behållas, och jag tror att om man ska respektera och förstå vad det betyder för sjukvården i övrigt så behöver det snart komma ett svar med besked om vad majoriteten vill med den här verksamheten.

Anförande nr 102

Landstingsrådet **Nyman (KD)**: Herr ordförande! Jag ska bara kortfattat berätta att jag tog emot namnunderskrifterna i samlad bunt den 11 februari vid ett möte i Nynäshamn i en ganska välfylld lokal, om jag säger så. Då diskuterade vi den här frågan som rör framtiden för geriatriken.

Jag kan naturligtvis inte i dag föregripa ett ärende som är under beredning och som det ska fattas beslut om i hälso- och sjukvårdsnämnden vid majsammanträdet. Det vore fel av mig att hantera ärendet på det sättet, att föregripa det beslutet genom att här utfärda några löften om det ena eller andra. Det strider mot all gängse ordning och reglementen som vi arbetar efter, i synnerhet när det gäller offentlig upphandling.

Därför blir det inget besked på den punkten.

Jag känner till oppositionspartiernas inställning i den här frågan, och de kommer naturligtvis att få del av det här ärendet när det så småningom för det första kommer till den beredning som jag är ordförande för, nämligen äldreberedningen, och så småningom också kommer att föredras för beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden.

Jag kan också säga att vi har tagit god tid på oss. Avtalen med dem som bedriver geriatrisk verksamhet i de områden som är föremål för upphandling har vi förlängt för att ge oss precis den tid vi behöver för den här upphandlingen. Det handlar inte om att skriva en kopia på den tidigare upphandlingen. Det händer saker hela tiden.

Anledningen till att det görs en upphandling är just att avtalen löper ut. För att skapa möjlighet för oss att bereda detta på ett förnuftigt, klokt och vist sätt så att det här ska fungera väldigt bra de år som kommer så har vi behövt förlänga avtalen.

Arbetet pågår och så snart det finns en handling så kommer först beredningens ledamöter att få del av detta och så småningom också hälso- och sjukvårdsnämndens, men några löften om hurdant ärendet blir kommer jag naturligtvis inte att ge. Om jag skulle göra det så skulle jag göra avsteg från det som rimligen bör känneteckna en seriös upphandling.

§ 41 Strategi för arbete med IT-frågor och eHälsa samt reviderad IT-policy inom Stockholms läns landsting

Anförande nr 103

Landstingsrådet Rosdahl (M): Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsen förslag till beslut!

Jag tänker ha en liten filosoferande fundering här, kanske ge en kompletterande upplysning. I vår fullmäktige-grupp hade vi en mycket bra diskussion i den här frågan. Vi hade vår chefsjurist med oss så att vi kunde fördjupa oss i ärendet. Jag har hört att man i andra partiets fullmäktige-grupper också har haft en diskussion.

Därför tänker jag berätta hur vi gör i Stockholms läns landsting. Det är ju väldigt bra om journalsystemet är enhetligt, men i Stockholms läns landsting har vi sagt att vi inte kräver av varje vårdgivare att det ska vara exakt samma journalsystem. Någon i vår grupp ställde frågan om det fungerade med en gammal Halda och papperssystem. Det kan det göra, men – och det är nu det kommer – varje vårdgivare som jobbar åt Stockholms läns landsting ska kunna informera om laboratorieprover, kunna ta del av laboratorieprover. Oavsett om man har Take Care eller ett gammalt Haldasystem så ska man direkt som läkare kunna ta del av laboratorieprover och förskrivna läkemedel. Till exempel ska man kunna få reda på hur mycket läkemedel som har förskrivits till en viss patient och hur mycket den patienten har gått till apoteket och hämtat ut. Det måste finnas.

Dessutom håller man under året på att finna ut andra relevanta synpunkter, och det är ju egentligen det som jag tror att de flesta av oss menar med ett gemensamt journalsystem, man ska kunna tanka ur för både forskare och läkare att varje patient ska få precis samma vård och att varje vårdgivare ska kunna ta del av samma information och kunna mata in samma information.

Det var det som jag ville komplettera med. Jag har nämligen upplevt att det har verkat som om människor har uppfattat att ett gemensamt journalsystem skulle lösa väldigt mycket. Ja, det skulle det naturligtvis göra om det lät sig göra att alla hade exakt samma system. Man har i stället löst det på det här sättet, så att det som är relevanta fakta alltid måste finnas i journalen oavsett hurdan själva basjournalen är.

Anförande nr 104

Lars Tunberg (FP): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Det är viktigt för oss med en rak och genomtänkt IT-verksamhet. Vi knyter ju stora förhoppningar till vad informationsteknologin ska kunna hjälpa oss med i framtiden. Alla vi som har tagit del av Framtidens hälso- och sjukvårdsplan har ju sett det stora glappet. Många av oss tror att IT kommer att hjälpa till att fylla det där glappet. Därför är en genomtänkt IT-strategi något av det mest centrala som vi kan fatta beslut om i den här församlingen.

Möjligen kan man då tycka att den strategi som är framlagd är lite dunkel eller kanske lite tunn, men jag skulle då vilja säga att det som den innehåller är klokt och att den också måste ses i ett sammanhang.

Egentligen är det så att när det gäller IT-strategi så är själva testen på strategin det som vi får ut av de pengar som vi satsar inom området IT. I det sammanhanget vill jag slå ett slag för den nya beredningen för e-hälsa och öppna jämförelser. Där om ingen annanstans, går vi igenom projekt, tittar på verksamhetsnyttan och fattar beslut om prioriteringar. Det är nämligen som så att trots goda intentioner så förekommer det att man kastar stora pengar i sjön, inte minst inom IT-området. Det ska vi försöka att undvika.

Anförande nr 105

Landstingsrådet **Hellmark Knutsson (S)**: Ordförande! Från Socialdemokraternas sida har vi ingenting emot det framlagda förslaget till strategi. Det är, som sades tidigare, kanske inte den djupaste handling jag har läst, men vi har ett tilläggsförslag som vi också hade i landstingsstyrelsen och det lägger vi även här till fullmäktige. Det är ett förtydligande om att målet ska vara ett helt och sammanhållet journalsystem. Det ska gälla all landstingsfinansierad hälso- och sjukvård. Principen ska helt enkelt vara: en patient, en journal.

Det är ett tilläggsbeslut som vi lägger förslag om, detsamma som vi hade i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 106

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Ordförande! Det här är ett viktigt dokument. Det här är oerhört viktiga frågor även om kanske inte alla, särskilt de som tillhör min generation, kastar sig över det med stort intresse. Jag tycker ofta att de är väldigt svåra att läsa, jag förstår inte alltid allt som står i dem. Jag får lita på dem som är experter och på att de gör ett bra jobb. Framför allt är det viktigt att vi jobbar mycket med den här frågan. Så är det.

Jag vill säga att vi i Vänsterpartiet ställer oss bakom förslaget till beslut men vi har också ett tilläggsförslag i två att-satser. Den ena att-satsen handlar om att målet ska vara att vi ska ha ett sammanhållet journalsystem för länets akutsjukhus; det liknar det som föregående talare talade om. Är det nu så att S:t Görans journalsystem är kompatibelt med vårt eget? Det är bara en fråga. Det skulle vara jättebra om jag kunde få ett svar på den frågan eftersom man har två olika system.

Vi har en annan att-sats som handlar om att förvaltningen ska ges i uppdrag att göra en översyn av journalsystemen i syfte att öka sekretessen ur ett patientperspektiv. Det här är en jätteviktig fråga, och jag är övertygad om att vi alla är ense om att just sekretess ur ett patientperspektiv är en väldigt viktig fråga. Vi vet också att det slirar ibland och att det inte alltid fungerar, men med tilläggsbeslutet yrkar vi bifall till förslaget till beslut!

Anförande nr 107

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, åhörare och ledamöter! Det är ju bra just det som Torbjörn Rosdahl berör, att det har varit en bra diskussion. Jag uppskattar de här frågorna – eftersom IT blir allt vanligare i all vår vardag –, att frågorna tar plats i de parlament där vi fattar beslut om hur de ska fungera.

När det gäller den här frågan så är det också så att vi, när vi var nere på studiebesöket i Valencia, diskuterade just problematiken att det var bara ett sjukhus som hade tillgång till patientdata. Skulle man förflyttas någonstans så var systemen inte kompatibla. Just den delen är det väldigt märkligt att ni i de styrande allianspartierna inte vill ta in. Jag skulle verkligen vilja höra vilket skälet är till att ni inte kan rösta för just den att-sats som Socialdemokraterna och Miljöpartiet och även Vänsterpartiet tar upp, för det är en jätteviktig fråga.

Är det så att ni tycker att det är bra att de privata utförarna har sina egna system och att de inte är kompatibla? Vems perspektiv har ni då i åtanke när ni fattar beslutet?

Jag vill också i det här sammanhanget lyfta in den stora problematik som vi allihop upplever när man är ute i kollektivtrafiken. Jag tycker att en parallell där det finns helt olika system och information parallellt är helt uppåt väggarna och inte alls korrekt, eftersom det är olika system och olika ägare till systemen.

Det här är en jätteviktig fråga. Har ni något motiv till att ni inte tycker att detta är bra, och har ni då tagit med patientperspektivet eller vems perspektiv har ni? Bifall till det förslag som lades i landstingsstyrelsen av S, MP och V.

Anförande nr 108

Landstingsrådet Rosdahl (M): Herr ordförande! Jag försökte informera om senast, då jag introducerade ärendet, att ett gemensamt journalsystem inte är lätt att åstadkomma. Ingen har lyckats med det. Däremot har vi valt ut de viktigaste kriterierna så att det som behövs för att en patient ska få den bästa vården finns alltid med, men inte i namnet gemensamt journalsystem. Det är precis detsamma som man vill uppnå, är min uppfattning, genom att varje vårdgivare måste leverera exakt den information som vi kräver. Forskningen ska kunna hämta material för framtiden ur de databaser som finns. Det är mitt svar.

Vi uppnår det som du efterlyser utan att alla har Take care. Alla ska ha labb-proverna, alla ska ha medicinlistorna med mera. Det är inte riktigt färdigutarbetat än. Jag tror att SKL håller på med ett nationellt projekt och det ska vara implementerat under året. Jag ser ingen någon konflikt. Ibland är det bra att hitta en konflikt, men i den här frågan ser jag den inte. Vi menar samma sak. Det har jag sagt två gånger redan.

Anförande nr 109

Landstingsrådet Larsson (S): Det här ärendet är mycket viktigare än man kanske först tror när man läser ärendet. Det har väldigt mycket att göra med vårdens förutsättningar i framtiden.

Jag vill bara påminna fullmäktige om en debatt som vi förde för exakt ett år sedan i den här salen. Då tog jag upp diskussionen om hur många som deltar i mammografiverksamheten runt om i Stockholms län. Då fick jag besked av hälso- och sjukvårdsförvaltningen att man inte kan svara på den frågan eftersom vi har så många olika vårdgivare som har så olika journalsystem att man faktiskt inte kunde få fram data om hur många som deltar i mammografiscreeningen.

Detta är ju oerhört allvarligt, för vi har tio år gamla uppgifter som visar hur läget var då, och det är klart att vi skulle behöva veta hurdant läget är nu för att kunna vidta åtgärder för att öka screeningdeltagandet bland kvinnor i områden där man inte deltar fullt ut.

Detta vittnar, tycker i alla fall jag, om vikten av att vi har ett system som pratar med varandra oavsett om det är offentliga eller privata vårdgivare. Det är ändå vi medborgare som betalar för vården oavsett om den bedrivs i privat eller offentlig regi. Det är av det skälet som vi socialdemokrater menar att vi faktiskt borde ha rimlig rätt att ställa krav på att man har sammanhållna system som gör att vi kan få fram statistik och kan få till stånd bättre vård för alla medborgare här i länet.

Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas tilläggsförslag i det här ärendet!

Anförande nr 110

Landstingsrådet Andersson (C): Herr ordförande! Det är väl få frågor som får så många människor att känna sig så frustrerade inom den vårdpolitiska debatten som IT-systemen. Den debatten försiggår ju i skärningspunkten mellan det faktum att var och en av oss kan se vilka oerhörda möjligheter som finns genom IT-användning i vården och det faktum att alla som har sysslat med vårdpolitik under de senaste åren vet hur oerhört svårt det är att orientera sig i den här terrängen och få till stånd de lösningar som man vill ha.

Å ena sidan kan en stark IT-struktur ge ett starkt stöd för patienten och patientens delaktighet i vården. Kunskap om den egna hälsosituationen och så vidare samtidigt som man bättre stöder vårdkedjor mellan olika vårdgivare, mellan olika nivåer i vården är faktorer som kan ge bättre kvalitetsregister och data för övergripande vårdplanering och underlag för forskning. Å andra sidan vet vi att det finns stora risker i de här situationerna. Vinsterna som ligger i ett stort gemensamt, egentligen helst nationellt, system av IT-strukturer som kan kommunicera med varandra är den ena sidan. Den andra sidan är en oerhört snabb teknikutveckling, oerhört många aktörer, olika landsting, olika privata och offentliga vårdgivare. Kommunerna blir ju en viktig del i detta genom sambanden mellan äldreomsorgen och vården och så vidare.

Det här är som en oerhört rörlig terräng, ett rörligt mål. Torbjörn nämnde de nationella projekten och arbeten som pågår. Det här är ju en högt prioriterad fråga både inom SKL, där jag själv sitter i beredningen för e-samhället, och i regeringen med den nationella digitala agendan. Jag tror att det därför är viktigt att ha en strategi som medger den här flexibiliteten och som mer fokuseras på vad som ska uppnås än på tekniken för att uppnå det. Därför tycker jag och Centerpartiet att detta är ett välavvägt försiktigt förslag där förutsättningarna kommer att bli tydligare i den nationella strukturen under de år som nu kommer.

Med det sagt är det också väldigt viktigt att vi inte förlorar den stora bilden. Vi måste ha målbilden att vi ska få en sammanhängande IT-struktur där olika journalsystem lätt kommunicerar med varandra, levererar den information som behövs till rätt personer inklusive till de patienter som behövs. Det här är utmaningen. Vi ska sätta upp den stora bilden men samtidigt ha stor ödmjukhet när det gäller de tekniska detaljerna och ha en strategi som medger en flexibilitet i förhållande till de många andra aktörer som också nu måste försöka hitta varandra.

Det är inte någon bra idé att vi ska slå fast exakt hurdan en teknisk struktur ska vara innan vi ser hurdana de nationella förutsättningarna är på det här området. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 111

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande! Ja, Gustav Andersson, att engagemanget är stort beror säkert på att vi allihop här har upplevt hur tekniken hela tiden förändras, och det man hade fungerar inte med det som man sedan köper. Det är ju det som är skälet till att vi faktiskt i det här fallet kräver en sammanhållen struktur där det är det offentliga, där det är landstinget som anger tonen för vilken riktning de andra ska anpassa sig till – inte att det löser sig i nästa steg.

Det är klart att man kan göra det enkelt för sig, men det har vi inte gjort här i landstinget tidigare. Den enkla lösningen är att man går in i *open source*-lösningar med öppna källkoder där det går att sätta ihop med andra pusselbitar. Det betyder att man inte går in och plockar in de andra aktörerna som sedan i nästa steg byter sina egna system för de är definitivt inte kompatibla för det är de inte intresserade av. De är intresserade av att vi ska köpa in oss i ett system där vi sedan sitter fast, och ska man byta så måste man byta alltihop.

Det här är olika sätt att se på det, men vi står fast vid att vi tycker att det är oerhört viktigt att det är landstinget som anger tonen rörande vad som ska användas. Alla aktörer får anpassa sig efter det system som landstinget faktiskt anger. Därmed yrkar jag bifall till Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 112

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Jag tycker att landstingsstyrelsens ordförande var tydlig med att den stora bilden täcker in vår strategi. Vi tar alltså fasta på målen, inte på tekniken.

Jag tror att det skulle vara oerhört vanskligt om vi i landstingsfullmäktige i landstingssalen eller i andra politiska församlingar skulle börja ta ställning till om vi ska använda oss av den typ av tekniska lösningar som Yvonne Blombäck nämnde, eller om vi ska låta de som verkligen ha expertkunskaper komma med förslagen, och faktiskt låta det finnas lite olika tekniska och innovativa lösningar som kan konkurrera inom en struktur som leder till den samordning som vi måste slåss för.

Anförande nr 113

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): För mig, Gustav, handlar det här inte om att olika lösningar ska konkurrera med varandra. Vi ska hitta en lösning som samordnar journalsystemen så att vi alla kan känna oss trygga när vi andänder systemet.

Jag frågade om S:t Görans journalsystem är kompatibelt med vårt. Jag vet inte det. Jag förstod inte riktigt vad du sade, Torbjörn Rosdahl. Är det kompatibelt eller inte? Det skulle vara väldigt bra att få svaret på den frågan, för det är ju självklart att bland annat alla de stora akutsjukhusen ska ha IT-system som fungerar med varandra.

Jag ställer den frågan därför att jag för några år sedan, då jag var på S:t Görans sjukhus och man skulle skicka en röntgenplåt från S:t Görans sjukhus till Huddinge sjukhus så gick det inte att göra det digitalt. Man tvingades skicka den på papper.

Det är ju inget bra system. Vi ska jobba modernare än så. Det vore bra om jag kunde få ett klagörande. Är systemen kompatibla eller inte?

Anförande nr 114

Landstingsrådet *Andersson* (C): Naturligtvis måste vi ha en tydlig målbild för vad de olika systemen ska uppnå och se till att man skapar gemensamma plattformar som leder till det.

När jag läste franska i slutet på 1980-talet läste vi om det franska systemet Minitel som skulle bli den stora möjligheten. Det sågs som en jättesatsning för framtiden när politiker i den franska riksledningen hade kommit fram till att man nu skulle kunna beställa saker med en liten låda kopplad till telefonen. Man skulle kunna kommunicera med text och göra en massa olika saker.

Detta kommer man i dag ihåg som ett kuriöst exempel just för att fransmännen byggde in sig i en lösning som inte var öppen för innovationer. Det är det jag menar när jag säger att det måste finnas ett utrymme för flexibilitet i de lösningar som vi söker, så att vi inte binder oss för en jättestor lösning som vi sedan inte vet hur vi kan ändra i takt med en teknikutveckling som kommer och som drivs av många andra än av politiker.

Anförande nr 115

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Gustav, jag vill bara säga att jag inte uppfattar att jag driver något IT-system, för det är jag inte kapabel att göra.

Jag ställer en enkel fråga: är S:t Görans journalsystem kompatibelt med övriga akutsjukhus? Det är det jag vill veta och det tycker jag att jag som politiker har rätt att få veta.

Anförande nr 116

Landstingsrådet *Rosdahl* (M): Herr ordförande! Jag kan inte svara exakt på om en röntgenbild går att skicka eller inte. Jag vet att de problemen har funnits och säkert finns.

Jag försökte informera om att man jobbar på att få igenom ett system där man kan hitta labb och medicin och annat. Det vore bra, tycker nog alla, att man även skulle kunna skicka röntgenbilder.

Min privata husläkare tidigare hade inte ett system som var kompatibelt med Danderyds sjukhus, utan där fick en läkarsekreterare sitta och skriva in. Så tror jag att det kan vara i många fall men inte när det gäller det som ska vara väldigt viktigt som man ska kunna tanka ut. Just när det gäller anamneser från ett sjukhus som ska gå till en vårdcentral kan det vara problem, och det är inte bra.

Att alla har precis samma system, som Gustav Andersson pratade om, har dock andra nackdelar. Men nog finns det utrymme för oerhörda förbättringar, även om jag tror att vi har kommit rätt långt.

Anförande nr 117

Inger Ros (S): Ordförande, fullmäktige! Detta är en otroligt viktig fråga. Men som flera har sagt är det kanske inte vi politiker som ska fastställa vilket it-system vi ska ha och hur det ska se. Det kanske inte är vi som har bästa kunskapen om det, utan det behöver vi nog hjälp med.

Men för mig är det otroligt viktigt att se patientsäkerhetsperspektivet, att se patientsäkerhetsfrågan. Vi vet exempelvis att ungefär 10 procent i vår sjukvård är felmedicinerade, och säkert beror en hel del på att man inte kan läsa vilka olika läkemedel som patienten tar. Vi måste också kunna garantera att människor som blir akut sjuka får hjälp snabbt och att det går att få en kontroll av vilken typ av läkemedel de äter eller vilken vård de får.

Häromdagen fick jag ett ganska förskräckande exempel. Det var en äldre människa som hade fått en remiss från sjukhuset och skulle ta en spruta en gång i månaden. Det skulle man kunna göra på vårdcentralen. Men när den här personen kom till vårdcentralen kunde man där inte läsa uppgifterna från sjukhuset.

Det är inte rimligt. Det innebär att en äldre människa måste åka med färdtjänst till sjukhuset för att kunna få den här sprutan, eftersom man inte kan läsa varandras journaler. Därför tycker jag att denna fråga är viktig. Det är en patientsäkerhetsfråga.

Med det vill jag yrka bifall till det tilläggsyrkande som vi har om en patient – en journal. Det är också ett lättkommunicerat uttryck gentemot medborgarna, så att de kan känna sig trygga i vad man kan förvänta sig av vår sjukvård.

Anförande nr 118

Landstingsrådet Hellmark Knutsson (S): Jag vill bara säga att jag håller med Gustav Andersson om precis det han säger. Men jag förstår inte riktigt slutsatsen.

Som det har sagts tidigare har det inte yrkats på något tilläggsförslag om ett visst tekniskt system, utan det gäller just det Gustav Andersson själv efterfrågar: en tydlig målbild. Det är ju det vi har i tilläggsattsatsen, att lägga till målsättningen om ett helt sammanhållet journalsystem, bland annat för det som både Inger och Dag har pratat om och som jag också tycker att Torbjörn håller med om. Det tycker jag inte omöjliggör vare sig innovationsupphandlingar eller flexibilitet, utan det gäller som sagt en tydlig målbild, som Gustav själv efterlyser.

Bifall till tillägget!

§ 42 Återföring av folkhälsoverksamheten från Karolinska Institutet till Stockholms läns landsting

Anförande nr 119

Landstingsrådet Rydberg (FP): Ordförande, ledamöter! Finns det lyckliga skilsmässor? För tre år sedan trodde nog alla att överföringen av Centrum för folkhälsa till Karolinska Institutet skulle innebära oerhörda framgångar med ökad forskning kring metoder som främjar både det hälsofrämjande arbetet i vården och det primärpreventiva arbetet i bland annat kommunerna i vårt samverkansarbete lokalt.

Men det blev inte som vi hade väntat. Kulturkrocken mellan den akademiska världen och vårt mer handfasta arbete i människomöten var större än vi hade anat.

För oss i landstinget men också i vårt lokala samarbete är metodutveckling och implementering huvudfokus – inte att få artiklar publicerade i vetenskapliga tidskrifter. Väldigt mycket handlar om det handfasta i våra möten med invånare, där vi behöver stöd av mer vetenskap.

Vi behöver samverka med Karolinska Institutet, och det är väl så att ett särboförhållande passar oss bättre. Där kan vi samarbeta på ett annat sätt än att verka på det sätt som det blev i Karolinska folkhälsoakademien, som det kom att heta under KI:s ledning.

Som tur är är båda parter eniga om att en separation är bäst och att det för personalens skull är bäst att det sker ganska skyndsamt. De här två åren har varit lite ansträngande, innan vi kom fram till att det är på det här sättet vi kan få mest utbyte av den kompetens som personalen har.

Men nu är vi i alla fall framme, och båda parter har därför i samförstånd gemensamt sagt upp avtalet, som annars skulle ha blivit uppsagt betydligt senare, enligt de regler som vi hade. För personalens skull ser vi att det är bra att det inte drar ut tidsmässigt.

Personalen är oerhört välkommen tillbaka till landstinget. Deras olika kunskaper kommer att vara oerhört viktiga för oss. Deras värd kommer att bli Stockholms läns sjukvårdsområde, så vi kommer att få en ny centrumbildning sida vid sida med många andra enheter, till exempel Centrum för allmänmedicin, Centrum för psykiatriforskning, Transkulturellt centrum och ett stort antal kliniker som ligger under SLSO. Där kommer den här centrumbildningen att finnas i vår organisationskultur.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har även tidigare haft uppdraget att beställa vilket uppdrag vi vill ge folkhälsoverksamheten. Så var det också med det 20-tal uppdrag som vi hade till Karolinska Institutet.

En ny fas, som vi nu befinner oss i, är att ta fram ett uppdrag för framtiden, helst så konkret som möjligt. Det arbetet har påbörjats på tjänstemannanivå och i dialog med personalen. Det kommer att intensifieras under året, och då kommer vi också in i en politisk process och blir delaktiga.

Innan dess är det ett antal praktiska delar kring verksamhetsöverföringen tillbaka till landstinget och kring personalens anställningar. Det gäller så fjuttiga frågor som telefontillhörighet och växlar. Men allt detta är sådant som går att lösa, eftersom viljan finns hos båda parter.

Framtiden känns nu väldigt ljus. Vi behöver dessa kompetenta personer som kan ge oss epidemiologiskt underlag som stöd för våra beställningar, kunskapsunderlag om vilka metoder som faktiskt har effekt när det gäller hälsofrämjande arbete, personer som kan följa forskningen och arbeta med att stärka vår metodutveckling, så att vi får in ny kunskap till vår personal i länet.

Jag tror att det kan bli väldigt bra. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Förste vice ordföranden: Före nästa talare vill jag tala om att Lena Kanström (M) har anmält jäv i den här frågan och alltså inte deltar i frågans behandling.

Anförande nr 120

Johan Sjölander (S): Herr ordförande! Jag kommer inte att yrka något annat än bifall till det förslag till beslut som ligger på bordet. Jag ska bara väldigt kort fästa er uppmärksamhet på tre saker.

Det första är hur extremt central den här verksamheten är för landstinget. Den är central ur två perspektiv. Det handlar om forskning och vetenskap, att ta fram ny kunskap och att implementera den nya kunskapen i hur vi arbetar i sjukvården. Det är det ena benet.

Det andra benet handlar om folkhälsa, det förebyggande, hur vi ska jobba smartare och effektivare för att minska mänskligt lidande men också nå ekonomiska vinster. Det är ju oerhört viktigt. Det är min första poäng.

Min andra poäng är hur olyckliga de här åren av skilsmässa har varit, som Birgitta beskrev – snarare ett förspel till en skilsmässa. Det har varit en tung tid, en turbulent tid. Det är väldigt synd att de storslagna ambitioner som vi hade med Karolinska folkhälsoakademin och de tankar som vi hade om att knyta samman detta tydligare föll ihop av olika orsaker. Det är olyckligt och tråkigt.

Men min tredje poäng blir ändå att vi som fullmäktigeledamöter trots detta nog kan känna en viss tillförsikt i det förslag till beslut som nu ligger på bordet.

Jag tror att SLSO, Stockholms läns sjukvårdsområde, kan bli en bra hamn för verksamheten. Jag tror att vi på det sättet kan undvika det vi var så rädda för: tappad kompetens och folk som flyr landstinget eller den här verksamheten över huvud taget. Detta går att lösa. Mitt intryck från dem som så att säga ska hårbärgera verksamheten på landstingssidan är ett stort engagemang och en stor förståelse för hur den här typen av svåra processer måste skötas.

Ta ett exempel som vilken e-postadress man har. Det kan tyckas trivialt vilken e-postadress man har. Men det kan spela oerhört stor roll för en person som är aktiv i akademien och i forskningsvärlden och ingår i olika nätverk och kontaktytor. Det blir ett oerhört bekymmer om alla e-postadresser plötsligt byts ut.

Den typen av hänsynstagande har jag stött på att det finns en förståelse för inom SLSO, och jag hoppas att det kommer att fungera så att det blir bra i slutändan.

Det finns mycket politik kvar i detta, det som är kärnan, det uppdrag som vi måste jobba med.

Det är tråkigt att det gick så långt att relationen mellan Karolinska och landstinget hann bli så dålig att arbetssättet förstördes. Men det känns ändå skönt att vi har ett enhälligt beslut om en ny form för den här viktiga verksamheten. Jag hyser stort hopp om att det kan bli bra och att detta kan leda oss framåt när det gäller att implementera den yttersta vetenskapen beträffande folkhälsa men också minska klyftorna i hälsan i Stockholms län.

Bifall till detta förslag!

Anförande nr 121

Landstingsrådet Sevefjord (V): Jag vill instämma i det Johan Sjölander just har sagt. Det var bra saker.

Man kan vara efterklok – inte minst jag själv. Jag stod ju bakom den förändring som vi genomförde, som bland annat innebar att två olika kulturer skulle sammansmältas. Vi gjorde det trots att vi visste att stora delar av personalen var emot förändringen.

Ska man genomföra en förändring som innebär att två olika organisationskulturer ska mötas och smälta samman är det oerhört viktigt att man har personalen med sig. I dag kan jag vara efterklok och tänka att vi kanske inte gjorde detta på bästa sätt, även om intentionen var den bästa.

Precis som Birgitta Rydberg sade har de här åren varit ansträngande. Inte minst har det varit ansträngande för personalen. Jag tror att den lösning som vi nu har kommit fram till är den absolut bästa lösningen.

Vi återtar verksamheten i landstingets regi. Jag är helt övertygad om att SLSO kommer att göra ett alldeles utmärkt jobb när man tar emot de här personerna och ser till att de får bra arbetsmiljöer och så snabbt som möjligt kan göra ett bra jobb för Stockholms läns landsting och utvecklingen inom folkhälsan.

I synnerhet har jag lite grann bevakat just NASP – de som jobbar med suicidprevention och har sitt lilla högkvarter på Karolinskas område – så att de också fortsättningsvis kan jobba på det framgångsrika sätt som de har jobbat på under hela perioden. Så verkar också vara fallet.

Jag tycker att detta är absolut bästa möjliga beslut som vi kan ta och yrkar bifall till förslaget till beslut.

§ 43 Motion 2011:4 av Helene Hellmark Knutsson m.fl. (S) om att bygga tunnelbana till Nacka

Anförande nr 122

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är en fantastisk tid vi lever i och en fantastisk förmån vi har som gemensamt får vara företrädare för stockholmarna i Stockholms läns landsting. Vi får vara med att bygga det framtida Stockholm för alla som nu föds här, för alla som väljer att flytta hit och för alla som redan lever här.

Jag tror inte att någon av oss kunde drömma om, när planerna i RUFSS lades fast, att befolkningsutvecklingen i vår region skulle vara dubbelt så stark som de förutspådda 20 000 invånarna i ökning per år. Dess bättre är det så att nästan 40 000 nya stockholmare varje år föds här eller flyttar hit.

Det är ett fantastiskt tankeexperiment att fundera kring vad det skulle innebära om vi tar en normalstor svensk kommun och sedan lyfter den, med dess befolkning, in i vår region. Det som inte följer med är all den vardagsservice som behövs. På den kommunala sidan följer det inte med barnomsorg och skola. Det följer inte med personal, lokaler och lärare. I vårt fall följer det inte heller med hälso- och sjukvård, och det följer inte med infrastruktur i form av kollektivtrafik som kan möjliggöra en fungerande vardag.

I det perspektivet är det fantastiskt att den infrastruktur vi har kan leverera en något så när fungerande vardag som det ser ut i dag. Men vi kan alla vara överens om att det inte räcker. Ska vi kunna möta framtidens krav, så att människor även i fortsättningen kan välja att ha fler barn än man hade tidigare i familjerna och att allt fler kan flytta hit, då måste kvaliteten på vår infrastruktur stärkas ytterligare.

Därför är det så viktigt att vi i varje ögonblick kan göra analyser, kan titta på vilken kollektivtrafik vi behöver, vilken leverans vi ska kunna ge i dag, i morgon och om 20 eller kanske 30 år. Det har också regeringen genom Kapacitetsutredningen gett i uppdrag till Lena Erixon. Det är nu på väg att levereras och är under remissbehandling, för att se vad

som behövs ytterligare för att skapa en fungerande vardag i hela Sverige och i Stockholmsregionen.

För vår del gäller det att leverera utifrån de planer och uppgörelser vi har gjort. När vi i Alliansen tillträdde 2006 påbörjades ett arbete där vi förhandlade med regeringen från den här regionen och egentligen från en större region än bara Stockholms län, för det rörde hela Mälardalen, om hur vi skulle utveckla kollektivtrafiken och infrastrukturen.

Det resulterade i en mängd konkreta planer som innefattade den pågående planperioden fram till 2020–2021 med bland annat den pågående utbyggnaden av tvärspärvägen och det pågående bygget av Citybanan, som kommer att möjliggöra ökad pendeltågstrafik i framtiden.

Det är också frågan om att skapa fungerande trafik i vägnätet. Där vill jag påpeka: Även om det ibland kan låta som om det bara handlar om bilens framkomlighet så körs väldigt mycket av kollektivtrafiken i vår region med buss. Busstrafiken utgör för de drygt 700 000 som reser varje dygn så är det över en miljon som åker buss. Det är över en miljon som använder det redan befintliga tunnelbanesystemet. I det reinvesterar vi och fattar gemensamt beslut om att vi under ett antal år ska satsa 14 miljarder kronor.

Men det räcker inte, herr ordförande. Utifrån den uppgörelse som regionen hade med regeringen pekades det ut ytterligare insatser som behövde göras. I den uppgörelsen var det att titta på en framtida tunnelbanelösning till Nacka, att skapa tunnelbana eller annan spårförbindelse till den nya bebyggelsen i Barkarby och att ta fram planer för hur nordostsektorn ska försörjas med ytterligare förstärkt kollektivtrafik. Det handlade om att lösa kollektivtrafiken till Hagastaden och Karolinska sjukhuset, och det pekades också ut Spårväg Syd, och det jobbet är redan i gång.

Därför är det, herr ordförande och fullmäktigeledamöter, med mycket stor stolthet som jag i dag kan konstatera att företrädare för Stockholms stad, Nacka och Värmdö kommuner samt landstinget gemensamt har gjort en uppgörelse om att gå vidare med en förstudie av tunnelbanan till Nacka. Det kommer att innebära att fullmäktige kommer att kunna få på sitt bord ett förslag om hur det tekniskt, tidsmässigt och ekonomiskt ska lösas att bygga en tunnelbana till Nacka.

Anförande nr 123

Landstingsrådet **Hellmark Knutsson (S)**: Ordförande, landstingsfullmäktigeledamöter, åhörare! Man förstår att det är något speciellt på gång när föredraganden till och med begär ordet före motionären. Då är det en historisk händelse som vi har framför oss, och så är det ju.

Det är ett historiskt beslut som landstingsfullmäktige nu kan fatta här i dag och som jag också ser fram emot att vi kommer att ha bredast möjliga majoritet för, ett bifall till motionen.

Det är förstås oerhört glädjande. Det var glädjande redan förra veckan, när vi förstod att Moderaterna äntligen hade backat från sitt tidigare ganska hårdnackade motstånd och att det nu inte längre fanns ett hinder för fler partier att ställa sig bakom förslaget att påbörja en förstudie för tunnelbana till Nacka.

Jag skulle också vilja passa på att ge en eloge till Moderaterna för att de har lagt prestigen åt sidan. Det är inte ofta det händer i politiken. Men när det händer betyder det mycket för Stockholm, inte minst ett växande Stockholm.

Det återstår självklart många svåra frågor. En av dem är finansieringen. Vi föreslår i vår motion att landstingsstyrelsen ska få i uppdrag att uppvakta regeringen och diskutera olika möjligheter till medfinansiering, för vi tycker att det är viktigt att staten är med och finansierar infrastrukturen i en växande Stockholmsregion.

Som sagt: Vi har ännu inte hört något besked om vad Moderaterna i vare sig regering eller riksdag är beredda att göra och hur de ser på statlig medfinansiering, trots att Trafikverket i sin kapacitetsutredning faktiskt har pekat ut detta som en av de allra viktigaste infrastruktursatsningarna i vår region.

I en sådan uppvaktning till regeringen från Stockholmsregionen är det ett styrkebesked att vi nu är överens över blockgränsen. Det borgar för en långsiktighet och trovärdighet i åtagandet. Det var tyvärr något vi missade när det gäller tunnelbana till Hagastaden.

Så även om vi i förra veckan blev inbjudna med armbågen, får man väl ändå säga, tänker vi ta den armbågen. Politiskt spel lämnar jag med varm hand över till de politiker som finns. För mig är det resultatet som räknas.

Jag ser fram emot ett bifall till motionen från landstingsfullmäktige här i dag, och jag är den som först får chansen att stolt yrka bifall till motionen om att påbörja en förstudie för tunnelbana till Nacka.

Tack så mycket!

Anförande nr 124

Landstingsrådet **Wennerholm** (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill än en gång stryka under – eller om vi använder överstrykningspennan – att i den uppgörelse som bland annat den här församlingen har gjort tillsammans med kommunala företrädare i Stockholms län men också med företrädare för övriga Mälardalen när det gäller Citybanan och utbyggnaden är det tydligt att det pekades ut tunnelbana till Nacka, tunnelbana till Barkarby och spårlösning i nordostsektorn.

Det är precis det vi nu levererar. Men jag minns också tydligt, när vi satt med Carl Cederschiöld i förhandlingarna om Stockholmöverenskommelsen, att det var andra projekt som ni socialdemokrater ville skulle komma före en tunnelbaneutbyggnad till Nacka, som inte var på er prioriterade lista. Det är först sedan ni fick den Juholtsska sedelpressen i källaren på Sveavägen som det skulle börja byggas tunnelbaneringar och tunnelbanor i både den ena och den andra riktningen.

Även de projekten tror jag kommer ned till en nivå där vi gemensamt kan diskutera en realistisk utbyggnad av kollektivtrafiken, och då behövs alla trafikslag.

Anförande nr 125

Landstingsrådet **Hellmark Knutsson** (S): Oj, jag känner att det är lite njugghet denna historiska dag och att blocköverskridandet inte var så viktigt.

Men jag utgår från att du tycker att det är viktigt att vi nu har hittat en blocköverskridande överenskommelse om att tidigarelägga förstudien. Det är ju det som beslutet handlar om, och det är det som vi gemensamt ska göra och också visa regering och riksdag att vi verkligen menar allvar, att vi tar det som deras myndighet har påpekat är den viktigaste infrastruktursatsningen och börjar med den.

Jag hoppas verkligen att du håller med om att det är ett styrkebesked att vi kan vara eniga över blockgränsen om detta.

Det finns mycket att säga om historien och det förgångna, och det är säkert många talare som kommer att göra det. Men jag skulle gärna vilja att vi nu fattar ett gemensamt beslut så att vi kan gå fram som en enad region, för det är ju fantastiskt!

Anförande nr 126

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Trafiknämnden kommer i nästa vecka att kunna fatta ett enhälligt beslut om att ge förvaltningsledningen för trafiknämnden i uppdrag att sätta i gång en förstudie. Det är vi rörande överens om ska ske.

Beträffande de andra delarna om förhandlingsmän och annat: Ibland undrar man om ni har läst mina brev till statsrådet och hört mina uttalanden och sedan glömt dem och därefter vaknat mitt i natten och trott att ni har kommit på dem själva.

Det är de facto för länge sedan som vi påpekade för regeringen att vi tycker att det vore bra med en förhandlingsman på samma sätt som Carl Cederschiöld. Jag tror att du har fått ett svar via medierna från Catharina Elmsäter-Svärd på grund av att du nu tycker lika som vi i frågan, att det kan bli aktuellt.

Anförande nr 127

Landstingsrådet **Hellmark Knutsson (S)**: Ordförande! Som motionär är man förslagsställare och lägger ett förslag. Som det mycket riktigt påpekades av ordföranden före debatten lades förslaget inte 2012 utan 2011, och vi hade det uppe på landstingsstyrelsen för en månad sedan.

Då var njuggheten betydligt tydligare, för då blev det också det konkreta, materiella yrkandet. Men det gissar jag att det inte blir nu, för det finns ju ingen anledning att vänta in trafiknämnden, utan vi kan gå till beslut här i fullmäktige och nu visa upp att vi är enade i den här frågan. Förslaget är att ge trafiknämnden uppdraget att ta fram en förstudie.

Jag bjuder gärna på vem som är förslagsställare och motionär. Vi kanske framöver kan skriva motioner tillsammans. Det viktiga här är att ge besked om att vi är överens över blockgränsen om att detta är prioriterat och att vi går vidare.

Den möjligheten har vi här i dag genom att säga ja till det gemensamma förslag som jag tror att de flesta står bakom.

Anförande nr 128

Lars Carlsson (C): Herr ordförande, ledamöter! Vi kan väl ta sakerna i rätt ordning. Om en vecka har vi möte i trafiknämnden, och då tycker jag att vi tar ett bra första grepp i frågan.

Jag känner mig lite grann som en präst med påskdagens predikotext. Det är glädjebudskapet som gäller. Jag tycker att vi har jobbat hårt.

Alliansen är som en blomma. Vi har många olika komponenter. Vi i Centerpartiet kallade oss lite kaxigt tunnelbanepartiet i senaste landstingsvalet. Vi har också fått lite olika namn på oss i Alliansen, som spårvagnsalliansen. Vi har alla möjliga olika namn på oss, och jag tror att vi har oerhört många kompletta trafiklösningar.

Vi har en befolkning som bara växer och växer och måste se till att alla medborgare i vår region kan komma till staden, och när man sedan har kommit till staden ska man också kunna åka med bra kollektivtrafik.

Trafikalliansen i landstinget, som är Alliansen i landstinget, kan lösa de problemen. Vi har ett grepp kring Citybanan och kommer att kunna lätta på en bra situation kring pendeltågen. Spårvägarna har vi börjat med, och tunnelbanan är äntligen på plats.

Vi startade hjulet och det började rulla kring midsommartid i fjol, i och med att vi hade en gemensam debattartikel där vi pratade om framtiden, pratade om tunnelbana till Nacka och tunnelbana till Barkarby. Vi har också en diskussion kring framtida spårlösningar för

Hagastaden.

Jag känner mig enormt stolt. Med respekt för att en del kanske inte begriper just glädjebudskapet i påskpredikan vill jag ändå säga att detta är en fantastiskt trevlig dag, när tunnelbanan äntligen är på rull.

Anförande nr 129

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige! Jag hoppas verkligen att det blir bifall till den här socialdemokratiska motionen, eftersom fullmäktige är det högsta beslutande organet i landstinget. De flesta av oss sitter i trafiknämnden. Nu är det bra. Nu är vi eniga. Jag ska motivera lite till varför vi ska vara eniga och ta beslutet i dag.

När motionen skrevs var befolkningsökningen 30 000 i vårt län. I dag ligger vi på 40 000. Precis som Christer G säger förutspår RUFSS mellan 10 000 och 20 000 nya invånare. Det har sprängt alla tak och gränser.

Detta är en av satsningarna – beslut 1 – som vi i fullmäktige tar i dag, hoppas jag, för en Stockholmsregion som växer snabbast i hela Europa. Det handlar om den trängsel som vi har.

Det som är viktigt med en tunnelbana till Nacka är att den förhoppningsvis kommer att försörja västra Södermalm och den tätbebyggda Hammarby Sjöstad. Beroende på hur vi kan dra linjen kanske det kan bli en övergång till, så att inte alla behöver byta vid Slussen, T-Centralen eller Fridhemsplan. Den kanske kan angöra grön linje lite längre söderut på Södermalm. Kanske kan den också möjliggöra en övergång till pendeltågstrafiken. De knutpunkter som vi har är ju knökfulla – det får inte plats mer folk där.

Nu har också Nacka aviserat att de vill bygga bostäder för 40 000 personer, så den här linjen är oerhört viktig. Nacka är otroligt nära Stockholms city, i alla fall i den del som ligger i etapp 1. Det är mycket närmare till Nacka Forum än vad det är till exempelvis Vällingby eller andra delar av Stockholms stad som är försörjda med tunnelbana.

Så till finansieringen. Det är dyrt att bygga tunnelbana. För er som inte vet det: En av våra idoler tidigare hette Johan August Gripenstedt. Han fick år 1857 med sig beslutsfattare och riksdag på att satsa på ett stambanenät för järnvägen. Det kunde sedan byggas på 36 år.

Han funderade mycket på hur Sverige skulle växa, och han möjliggjorde verkligen att Sverige kunde komma i gång med ekonomin och hela industrialiseringen. Han såg också som självklart det vi i Vänsterpartiet har drivit länge, att detta ska lånefinansieras av staten. Det är ett krav som vi har haft länge. Den här tunnelbanan ska ju hålla hur länge som helst eller i alla fall de kommande hundra åren. Då är det självklart med statligt anslag till vår region, så att den kan fortsätta växa.

Den här tunnelbanan ska inte bara gå till Nacka Forum, utan det är etapp 1. Sedan ska den vidare till Orminge. Värmdö kommun har redan nu gjort spårreservat för att dra den vidare till Gustavsberg och Mölnvik och kanske vidare mot Hemmesta.

Därför är det självklart att vi alla i dag ska bifalla motionen.

Vi i Vänsterpartiet tackar för att vi fick en plats som adjungerad i den tvärpolitiska gruppen. När vi gör så här stora satsningar som vi nu måste göra är det otroligt viktigt att det är robust och att det är förankrat bland alla partier, så att vi inte får de utspel som bland annat förekommer kring Slussenfrågan i dag.

Detta är en stor och viktig infrastrukturensatsning. Jag ser detta som beslut 1 i en rad av stora beslut som vi i fullmäktige ska ta framöver.

Med det yrkar jag bifall till Socialdemokraternas motion.

Anförande nr 130

Landstingsrådet Rydberg (FP): Folkpartiet i Stockholms län har en klar uppfattning om att spårbinden trafik behöver byggas ut. Ibland handlar det om tunnelbana. Det nätet är inte färdigbyggt. Vi behöver kapacitetsstarka spårutbyggnader. Vi behöver rusta de befintliga spårnäten och bygga nya spår. Vissa delar är lämpliga att bygga med tunnelbana. Vissa delar är lämpliga att bygga med snabbspårväg eller annan spårväg. Sedan finns det andra delar där vi behöver ha prioriterad framkomlighet för bussar, med särskilda bussfiler eller annan prioritering.

Stockholmsöverenskommelsen var oerhört viktig. Där fick vi i en historisk överenskommelse 100 miljarder till vårt län under en tioårsperiod. Det var historiskt att man äntligen såg Stockholms behov. Vi ska värna den överenskommelsen. Vi måste genomföra den fullt ut. Där får vi inte tveka.

Sedan överenskommelsen för fyra år sedan har det skett väldigt mycket. Länet har vuxit med oant många fler invånare. Det man då, för fyra år sedan, ansåg kunde vänta till efter 2020 ser vi i dag att det inte går att vänta så länge med att börja bygga. Transportsystemet i Stockholms län är faktisk vår svaga punkt. Det behövs en ny Stockholmsförhandling, så att man kan tidigarelägga ett antal av de kollektivtrafiksatsningar som finns i RUFSS och som vi diskuterar.

En av de allra viktigaste är naturligtvis tunnelbana till Nacka. Det ger en avlastning av den hårdast belastade sträckan i nuvarande tunnelbanenät mellan T-Centralen och Slussen och ger också en alternativ resväg som kan vara bra om det skulle vara störningar i trafiken. Den innebär också att vi kan trafikera östra Södermalm, Sofia, på ett helt nytt sätt och vidare ut till Nacka Forum.

Vi har en enorm bostadsbrist i vårt län. Nacka har sagt att de är beredda att bygga många bostäder, i storleksordningen 40 000. Att de är beredda att genomföra det är naturligtvis ett villkor, om vi ska investera i en spårsträckning.

Ett första steg är den förstudie som ska klubbas den 27 mars i trafiknämnden. Då kommer vi att börja närma oss en utbyggnad. Men sedan kommer det att behövas fler spårutbyggnader för att koppla ihop Barkarby med tunnelbanenätet. Vi behöver hitta starkare lösningar ut mot Danderyd och Täby, som har hög andel bilåkande resenärer. Där har vi för låg kapacitet. Vi behöver också fundera över vilken spårlösning vi ska välja för Nya Karolinska.

Hur detta ska utformas och finansieras är en öppen fråga innan vi har fått ytterligare underlag. Det är något som måste upp på förhandlingsbordet med regeringen.

Vi har också en del sträckningar i det man brukar kalla Cederschiöld 2, det vill säga det som ligger efter Stockholmsöverenskommelsen som gäller fram till 2020. Där finns ett antal objekt nämnda. Exempel på det är Spårväg Syd, som inte är finansierad. Vi har inte finansieringen färdig om vi ska bygga vidare på en del snabbspårvägar österut vidare från Solna. Vi har över huvud taget inte någon finansiering eller någon studie som ger oss mer kunskap om den stomnässtrategi som har varit ute på remiss. Vad ska prioriteras? Hur ska vi finansiera det?

Verkligheten förändras, och vi måste hänga med, vare sig vi vill eller inte, eftersom restidsförluster och köer är ett hot mot tillväxten i vårt län när vi inte kan få de arbetade timmar som vi annars skulle kunna få.

Ett första steg är att man nästa vecka börjar med att fatta beslut om en förstudie om tunnelbana till Nacka. Sedan är vår uppfattning i Folkpartiet att det måste tas kontakter med regeringen för att få i gång en ny Stockholmsförhandling.

Anförande nr 131

Michael Stjernström (KD): Herr ordförande, fullmäktige! Vi kristdemokrater gläder oss åt överenskommelsen mellan landstinget och de tre kommunerna om att inleda arbetet med en förstudie för att kunna förlänga tunnelbanan till Nacka.

Kollektivtrafiken behöver byggas ut, så att inte stockholmarna ska behöva köa bort sina liv i bilköer och trängsel i kollektivtrafiken. Stockholm växer dubbelt så snabbt som tidigare prognoser. Därför behöver – som många har sagt här i dag i debatten – både spår och vägar byggas snabbare än planerat. Annars riskerar faktiskt dagens trafikinfarkt att förvärras ytterligare.

Kollektivtrafiken innanför tullarna behöver i sin tur också avlastas och kompletteras med ett kapacitetsstarkt spårvägsnät ovan jord. Då har vi ett bra första underlag i spårvägs- och stomnässtrategin, etapp 1. Det kommer också att tas fram ett nytt underlag som rör resten av länet, etapp 2.

Men det underlaget kan vi få ett bra material som kan avlasta trängseln också i busstrafiken och tunnelbanetrafiken. Det gynnar även Nacka- och Värmdöbor. Även om vi i framtiden har en utbyggd tunnelbana kommer många resenärer från Nacka och Värmdö att byta från buss till andra trafikslag vid Slussen, och där behöver ytterligare satsningar göras. Jag ser framför mig, fram till år 2020, att vi också kan få en utbyggd pendeltågstrafik som avlastar bussterminalen under ombyggnationen av Slussen.

Debatten i medierna och bland vissa politiker tycker jag är väldigt förenklad. Man orkar med ett trafikslag åt gången ungefär. Men sanningen är att det inte handlar om antingen eller, utan det gäller att bygga ut och förbättra samtliga trafikslag i regionen.

Det handlar om bra idéer för pendeltåg och bra idéer för tunnelbana, och det handlar om lokalbanorna, tvärbanan, spårvägar, buss och pendeltågslinjer. Alla trafikslag har sin uppgift i Stockholm. Tänk inte bara en gång vid ett tillfälle!

Anförande nr 132

Landstingsrådet Ullberg (S): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Det är verkligen välkommet att Moderaterna har övergett sitt byggstopp för tunnelbanan, att ni har lyssnat på resenärerna, att ni har lyssnat på näringslivet och att ni har lyssnat på oss, som länge har drivit konkreta förslag för att få en utbyggd tunnelbana i vår växande region.

Vi får se om ni i dag också släpper prestigen och faktiskt röstar på motionen och dess två konkreta att-satser. Jag skulle vilja höra hur ni funderar, hur ni ska förklara för väljarna och andra intressenter hur ni annars resonerar.

Nackaborna måste få en tunnelbana så snart som möjligt. Det har varit mycket svulstiga ord, en mycket påkostad pressträff och väldigt mycket krut för att avfyra en förstudie för 20 miljoner.

Vi vet alla att det är långt från att starta en förstudie till att faktiskt få spaden i jorden och få en tunnelbana på plats. Därför vill jag betona att tidsplanen nu är A och O. Ett helhjärtat politiskt engagemang i brett samförstånd skulle, som Helene Hellmark Knutsson påpekade, vara en styrka. Jag tror att det är oerhört viktigt.

Jag vill också med anledning av diskussionen om just tidsplanen påminna om vad trafiklandstingsrådet valde att säga i Svenska Dagbladet den 10 juni 2011. Där sade Christer G Wennerholm att beslut om nya tunnelbanelinjer skulle kunna tas den dag han går med rullator.

Christer! Ta det här som en riktigt varm och innerlig komplimang: Det är väldigt långt tills du går med rullator. Vi behöver någonting betydligt tidigare än så.

Nu har 20 miljoner avsatts till en förstudie. Man ska tillsätta en politisk styrgrupp. Det kan vara bra. Jag tycker att vi har många församlingar som kan diskutera den här typen av viktiga beslut. Men om man nu väljer att ha en styrgrupp är det viktigt att styrgruppen inte blir ett hinder för en snabb process. Jag vill inte heller att den överenskommelse som ni har tecknat på något sätt innebär att man har förbundit sig till vissa sträckningar eller att se ensidigt på vissa perspektiv på frågan.

Kommunerna måste vara med i detta. Det är självklart. Men jag vill här och nu ställa frågan: Är det så att Stockholms kommun som villkor för att sitta med och finansiera förstudien har krävt att det blir en station på östra Södermalm? Det är oerhört viktigt att få svar på den frågan.

Jag är också orolig för den diskussion som var tidigare, om detta är något nytt eller inte. Det var en diskussion om: Detta har vi pratat om tidigare i Stockholmsöverenskommelsen och Cederschiöldsförhandlingarna. Det stämmer. Alla vet ju att tunnelbana till Nacka finns med i utblick efter 2020.

Men nu har verkligheten, som flera talare har varit inne på, kommit i kapp oss. Befolkningsökningen har varit mycket större. Det räcker inte att vänta med en utbyggnad av tunnelbanan.

Behovet av nya bostäder till exempel i kollektivtrafknära lägen gör en utbyggnad av tunnelbanan oerhört viktig, och tidsplanen är A och O.

Jag hoppas verkligen att du vill kommentera detta. Det handlar väl inte om att vi ska ha en tunnelbana till Nackaborna någonstans kring 2030, för vi kan bättre. Vi kan få det snabbare, inte minst om vi ser till att det för de olika sträckningar som man måste titta på i en förstudie också finns som kriterium att det ska ske så snart som möjligt och bli så billigt som möjligt. Jag skulle gärna vilja se samförstånd även i den frågan.

Sedan gäller det förstås att gå vidare. Detta är ett viktigt historiskt steg. Men sedan måste vi bygga ut tunnelbanan, till exempel från Odenplan till Hagastaden, Solna och Danderyd, knyta ihop röd och grön linje och få ökad kapacitet i systemet. Det är också en av grundförutsättningarna för att kunna bygga ut röd linje mot Täby och Arninge, som flera talare har varit inne på.

Då kan vi gå vidare, gärna tillsammans.

Anförande nr 133

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande! Prat skapar inte verkstad. Verkstad skapas genom beslut och att man sätter i gång entreprenörer på att bygga.

Det är jätteintressant, herr ordförande, att ta del av några av de privata entreprenörernas förslag om att man skulle kunna kombinera någon östlig förbindelse med en tunnelbaneutbyggnad. De skriver i sitt underlag: Gör man som man alltid har gjort skulle det vara klart 2030. Det är vad SL har sagt tidigare också.

Men det räcker inte. Vi kan inte vara nöjda med det. Det måste gå snabbare än så. Men då ska vi vara klara över att det måste förändras planprocesser.

Det är så fantastiskt att vi har en alliansregering med en minister i spetsen som lägger en sådan proposition till riksdagen. Vi får vid gudarna hoppas att oppositionen då biträder denna förändring, så att vi kan få snabbare processer, så att vi kan få fram snabbare miljöprovningar, snabbare järnvägsplaner och snabbare planer för den kommunala stadsbyggnaden. Annars kommer det att dra ut på tiden, precis som vanligt.

Anförande nr 134

Landstingsrådet Ullberg (S): Herr ordförande! Tack för det! Jag trodde att du ville hoppa upp och svara på min fråga, om Stockholms kommun har villkorat att vara med i förstudien att det ska läggas en station på östra Södermalm.

Tyvärr valde du att inte säga något om det utan sade något om att prat inte ger action. Just det! Så kom igen och rösta på den motion som vi har lagt, som är väldigt konkret, om att vi i brett samförstånd skickar signaler till näringslivet, bostadsbolagen och andra, som resenärerna, om att vi vill detta, så billigt och så snabbt som möjligt, så ska vi starta en förstudie i trafiknämnden i nästa vecka!

Den signalen behöver du inte prata om, utan du kan vara med och rösta om det i dag!

Anförande nr 135

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande! Jag tycker att Erika Ullberg frågar fänigt, för att inte säga nästan beskyllande.

Man har inte varit med i seriösa förhandlingar och vet hur det går till när det tas fram en förstudie. Och man har uppenbarligen inte läst vare sig det papper som vi har skrivit under, den politiska uppgörelsen, eller den gemensamma debattartikeln med företrädare för Alliansen och kommunerna.

Där står det klart och tydligt att det är olika alternativ som ska belysas. Det står inte att någon har ställt några villkor. Det till och med pekas ut att man ska titta på förbindelser i olika väderstreck.

Jag tycker att det är genant att du ens kommer med ett sådant påstående, för det resulterar verkligen bara i löjlig pajkastning.

Anförande nr 136

Landstingsrådet Ullberg (S): Ordförande! Jag tycker att vi kan ta ned tonläget lite och fokusera på sakfrågan i stället.

Det handlar om att vi yrkar bifall till motionen. Jag hoppas att ni stöder den och att vi kan sända signalen om att den här viktiga utbyggnaden av tunnelbanenätet satt långt inne hos er men att vi nu gör den i brett politiskt samförstånd. Det skulle vara väldigt viktigt.

Att påstå att jag inte skulle ha läst överenskommelsen, hur löjlig är inte den typen av pajkastande angrepp? Varifrån kommer det?

Jag ställde en viktig fråga, och jag tolkar ditt upprörda svar så att endera är det någonstans skon klämmer, att jag kom på en öm tå, eller också är det så att kommunen inte har ställt det villkoret. I så fall välkomnar jag det, för då kan vi se på den sträckning som faktiskt blir billigast och snabbast att bygga, så att Nackaborna får en tunnelbana så snart som möjligt.

Förste vice ordföranden: Får jag bara säga: En del uttryck om och till varandra ska vi vara lite försiktiga med.

Anförande nr 137

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, åhörare, ledamöter! För Miljöpartiets del vill jag börja med att yrka bifall till motionen. Vi kan göra det nu, med tanke på att vi tog ett enhälligt regionbeslut i lördags om hur vi skulle ställa oss till en tunnelbana till Nacka. Vi tycker att det är bra.

Men sedan vill jag fortsätta med att kritisera den process som vi har mötts av.

För några år sedan tog dåvarande SL-styrelsen totalt omtag på allt som rörde ostsektorn, där tunnelbanan var en del och där andra delar var Danviks Lösen-projektet, konvertering av Saltsjöbanan eller inte och hur man ska försörja ostsektorn med bra kollektivtrafik på lång sikt.

I och med det stora omtaget – det är detta som jag räknar ut att ni har haft problem med internt – är det tre olika kommuner och landstinget som har haft lite olika uppfattningar om hur detta ska göras, för det är stora investeringar på gång. Därför har jag bett: Det är viktigt att det blir en bra process.

Vi tog beslut om att detta är en så stor fråga som rör så mycket pengar att det behövs ett regionmötesbeslut. Vi har tjuvat i ett halvårs tid för att få beslutsunderlag. Så kommer det ett beslutsunderlag, men det delas inte ut till trafiknämndens ledamöter och får inte skickas ut till de olika partigrupperna.

Sedan möts vi i torsdags morse av en debattartikel där Moderaterna enhälligt har gjort upp med varandra och bara presenterar: Så här ska det bli! Då bryter man ut tunnelbanan från alla andra delar.

Till råga på detta möts jag av ett telefonsamtal halv 4 i fredags eftermiddag om hur processen skulle se ut och hur styrgruppen är konstruerad.

Jag tycker att det är under all kritik.

Styrgruppen är konstruerad så att tre partier är representerade med fyra ledamöter vardera. Det är Moderaterna, Socialdemokraterna och Folkpartiet. Det tredje största partiet blir inbjudet med armbågen – men inte till att få vara med i styrgruppen, utan vi ska ha en adjungerad som kan sitta där och lyssna. Det är en enda person, medan ni andra ska ha fyra personer var.

Jag tycker att det är skamligt, och det vill jag ha sagt i denna församling. Så här får det inte gå till i demokratiska länder och städer. Jag måste säga att jag är extremt upprörd, och det var jag också i fredags.

Men trots detta lyckades vi – med det korta varsel som vi hade från att inte ha haft något underlag till att faktiskt stå inför fait accompli – hantera detta och fatta ett bra beslut vid vårt regionmöte.

Vi säger självklart ja till en förstudie. Men den är för smal. Där instämmer jag i den kritik som har kommit från många andra i oppositionen.

Jag tänker inte göra som Folkpartiet och Centerpartiet – gå in i en allmänpolitisk trafikdebatt – men jag kan rekommendera er att läsa Miljöpartiets budgetförslag för 2012, för där finns finansiering för flera av de objekt som ni i dag står och vändas över att ni inte har pengar till. Den här tunnelbanan saknar till 99,99 procent finansiering. Det beror på att ni har lovat bort pengar i mer än 30 år till två mil motorväg.

Här får ni verkligen bakläxa, hela bunten på andra sidan här i salen, på alla punkter.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 138

Lennart Adell Nilsson (FP): Ordförande, vänner! I torsdags talade jag med en dam som berättade att hon hade flyttat till Nacka 1954 eftersom hennes pappa tyckte att det var så bra att det snart skulle byggas tunnelbana dit. Nackabor är ett tålmodigt släkte!

Med de besked som har kommit de senaste veckorna är vi väldigt många som är väldigt glada över att det äntligen finns en så stor enighet över alla partier om att en tunnelbana till Nacka behövs och att en tunnelbana till Nacka behövs så snart som möjligt.

I lördags hade Folkpartiet länsförbundsårsmöte med representanter för hela Folkpartiet i Stockholms län, alla kommuner. Vi gjorde ett enigt uttalande om att komma i gång med en förhandling för att finansiera den här tunnelbanelösningen och andra infrastrukturinvesteringar så snart som möjligt. Vi vill att representanter för Stockholms läns landsting tillsammans med staten, Nacka kommun och Stockholms stad så snart som möjligt sätter sig ned och börjar förhandla om hur detta ska finansieras.

En förstudie är ett nödvändigt steg på vägen. Men en förstudie innebär inte att några tåg går, utan det som behövs framför allt är pengar. Vi har tidigare haft bra överenskommelser där Folkpartiet tillsammans med Moderaterna och Socialdemokraterna några gånger har kunnat visa enighet om vilka investeringar vi behöver i regionen. Det har bland annat lett till Cederschiöldsöverenskommelsen, där vi för första gången fick loss över 100 miljarder kronor till regionen, efter att i årtionden i princip inte ha fått några infrastrukturpengar över huvud taget.

Därför hoppas jag att vi slutar att diskutera så mycket vem som tyckte vad, först och mest och så vidare och kan visa en enighet om att detta är ett prioriterat projekt och att vi måste vara eniga om det i regionen och ha den enigheten med oss när vi pratar med staten.

Det är viktigt för landstinget men framför allt för de inblandade kommunerna, Nacka och så småningom Värmdö, att vi är tydliga med att när vi väl har haft det stora problemet och den stora investeringen att ta oss under Strömmen, ska vi inte säga att det är något som tar slut vid Nacka Forum, utan på sikt ska vi kunna bygga vidare till Nacka sjukhus och så småningom till Orminge och på väldigt lång sikt åtminstone till Gustavsberg, så att de här kommunerna kan känna att detta är något som gör att de kan fortsätta med bostadsbyggandet i hela Nacka och hela Värmdö.

Anförande nr 139

Nanna Wikholm (S): Det vi har att fatta beslut om här i dag är två mycket konkreta attsatser:

”att ge trafiknämnden i uppdrag att omgående starta en förstudie för en förlängning av tunnelbanans blå linje till Nacka

att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att uppvakta regeringen i syfte att söka medfinansiering till en tidigareläggning av förstudie av tunnelbana till Nacka.”

Hittills i dag har jag inte hört ett enda argument för att de två att-satserna inte ska bifallas av oss, vi folkvalda som valdes på valdagen 2010 att representera medborgarna i Stockholms län – inte ett enda argument! Men jag har inte hört något bifallsyrkande från andra sidan. Jag antar att det kommer, men vi får väl se.

Det var väl, som så många andra har sagt, något slags ”äntligen” vi kände förra veckan. Äntligen har det lättats på tunnelbanestoppet. Jag kände mig faktisk glad och tacksam först. Men nu, när jag hör debatten och också tänker på hur hela processen har gått till, känns det ganska svårt att vara så himla glad och tacksam över att flera års opinionsarbete tar så vansinnigt lång tid.

Det här är historien om upprepade förhållningar och förseningar. Den här motionen skrevs för över ett år sedan. Det tog över ett halvår att ta den från Moderaternas kansli här i huset till att dras inför SL och över huvud taget börja behandlas. Andra motioner som skrevs vid samma tid var i stort sett redan behandlade när den här väl kom bort till SL. Under tiden har man hänvisat till en idéstudie som inte skulle vara klar och som det också har skjutits på

flera gånger om. Vi har fortfarande inte sett några färdiga idéstudier, precis som Yvonne var inne på.

Däremot finns det en annan idéstudie, om kapacitetsstark kollektivtrafik för ostsektorn, som gjordes av SL, Nacka kommun, Värmdö kommun, Stockholms stad och regionplane- och trafikkontoret. Slutkoncept 2007 står det på den handling som var uppe till behandling i dåvarande SL-styrelsen hösten 2007. Som sig bör i det här ärendet började man skjuta på beslutet en månad. Sedan skulle man besluta om det väldigt skarpa förslag som vd hade lagt fram. Det handlade om att ge vd i uppdrag att genomföra en förstudie med tunnelbana som huvudalternativ. Vid sittande bord händer då det som är den stora stoppklossen i det här ärendet, att samtliga allianspartier lägger fram ett eget förslag till beslut där man i lite luddiga termer stryker att det ska handla om en tunnelbana och i stället pratar om den närmaste tiden.

Jag kommer ganska väl ihåg det här mötet. Någonstans under den överläggningen uppenbarade det sig att i stort sett halva s-gruppen var gravid. Det har gått ganska många år sedan dess, hösten 2007. De här barnen ni väntade, Wille, Abbe och Sibel, fyller fyra år nu i vår. De klarar av väldigt många saker själva. Under tiden har det kommit många andra barn och tillkommande medborgare i det här länet, 160 000 sedan ni tryckte på stoppknappen. Det är mer än hela Linköping. Det är mer än halva Malmö.

Frågan är hur länge vi ska vänta nu, om jag ska fortsätta att bara känna tillförsikt. De tidsplaner vi hittills har sett skulle kunna säga något om hur gamla de här barnen kommer att vara när tunnelbanan är klar. Men planerna är inte alls klara, vi vet inte. Det sägs någonting om att kanske om 20 år, runt 2030. I den gamla idéstudien från fem år tillbaka fanns det en tidsplan minsann. Då sade man att om man hade tur och var snabb skulle det vara klart 2019. Läger vi på de fem år som vi redan har förlorat skulle vi vara nere i 2024. De planer och de luftiga enda förslag som vi hittills har sett, eftersom vi inte får se några skarpa förslag, säger 2030. Bortsett från de redan förlorade fem åren har det tydligen smugit sig in ytterligare fem år längre tid som det ska ta.

Jag lever på hoppet, som sagt, och hoppas att det kan gå lite fortare. Då kan vi börja med att i alla fall skynda på beslutet i det högsta beslutande organet här i landstinget genom att ta det en vecka tidigare och fatta beslut i dag om att säga ja till tunnelbana till Nacka.

Anförande nr 140

Anita Johansson (S): Ordförande, ledamöter! Jag bor i Nacka och, Lennart Nilsson, jag tillhör det talmodiga släktet för jag har bott där i hela mitt liv och har argumenterat för tunnelbana till Nacka i många och långa år. Oftast har borgerliga politiker varit emot, men bland de boende i Nacka kan jag konstatera att stödet har växt och växt. Jag är övertygad om att vårt arbete inom socialdemokratin för tunnelbanan har påverkat och bidragit till att de politiska motståndarna har tvingats göra en helomvändning. Även om ett steg framåt tas nu är jag givetvis orolig för att utbyggnaden ska dras i långbänk eller stoppas för att pengarna redan har spenderats på annat håll. Att lösa finansieringen nu tycker jag är a och o.

En tunnelbana till Nacka skulle också ha en positiv påverkan på Slussen. Ur det perspektivet är det märkligt att nya Slussen är ritad utifrån att tunnelbanan till Nacka inte skulle byggas. När den nu ska byggas påverkas bussterminalen vid Slussen. Den bussterminal som nu byggs vid Slussen är dimensionerad efter att tunnelbanan inte byggs ut. Om majoriteten hade lämnat besked om tunnelbanan i tid skulle Slussen kunnat ges en helt annan lösning, eller hur? Det är givetvis inte en bra och ansvarsfull politik från majoritetens sida. Man borde kunna kräva en större helhetssyn, tycker jag. Det skulle ge bättre planförutsättningar, och det är förmodligen mycket billigare än att tvingas ändra i stora projekt i efterhand när utgångspunkterna har förändrats i grunden.

Nu vet jag att vissa grupper uppger att den nya bussterminalen kan användas till andra bussar. Men infarten är ju inte dimensionerad för detta. Risken är stor att en dyr och hårt kritiserad bussterminal byggs och att pengarna är slut när det väl blir dags att bygga var tunnelbana.

Ordförande! Tolka mig inte som en motståndare! Jag ser hur trångt det är på bussarna i dag. Jag vet hur sunkigt, trist och äckligt det är i dagens Slussen, inte minst vid bussterminalen. Jag är givetvis för både tunnelbana och en ny väldimensionerad bussterminal som är värd pengarna, som fungerar bra och kan ge snabba byten för oss bussbytare. Jag är bara genuint oroad över hållbarheten i det förslag som nu presenteras på olika håll. Trovärdigheten ökar inte när man ena veckan säger att något beslut om förstudie inte kan tas ännu och en vecka senare pekar ut en prioriterad sträckning. Det är inte seriöst.

Ordförande, ledamöter! Jag vill se en så snabb utbyggnad som möjligt. Jag tror att det är helt nödvändigt om det inte ska bli en total trafikinfarkt på vägarna från Nacka till Värmdö. Kan vi jobba tillsammans över partigränserna och blockgränserna och övertyga regeringen, liksom det vi socialdemokrater har gjort, att avsätta statliga pengar till en utbyggnad kanske min dröm kan bli realiserad. Verkligen bifall till motionen! Sluta snacka, bygg till Nacka!

Anförande nr 141

A n n a S e h l i n (V): Jag börjar med att yrka bifall till motionen. Jag har i likhet med andra här också lite bråttom. Med den befolkningsökning vi har i dag ser jag att vi redan har det väldigt trångt i kollektivtrafiken. Vi måste bygga en tunnelbana till Nacka för att möta den framtida befolkningsökningen men också för att hjälpa upp den i många fall bristfälliga kollektivtrafik som Nacka-Värmdö har i dag. Det kommer inte att räcka med tunnelbana, vi måste självklart också ha buss, troligtvis till Slussen. Vi får se hur det blir med bussterminaler och annat. Men en tunnelbana till Nacka kommer att möjliggöra byten mellan trafikslag, som är så viktigt för Stockholmsregionen. Det kommer också att möjliggöra tvära byten, till exempel om tunnelbanan kan kopplas till tvärbanan. Det kommer att avlasta de centrala delarna, till exempel Slussen.

Jag bryr mig inte jättemycket om vem som sade vad. Vänsterpartiet säger ja till tunnelbana till Nacka. Det är en av våra prioriterade frågor. Vi borde lägga mindre tid på att tjafsas om vem som var först med förslagen och i stället i dag bifalla motionen om att påbörja en förstudie. Sedan är det ju mycket långt kvar. En förstudie är en förstudie. Där tittar man på sträckningar, kostnader och tekniska begränsningar och möjligheter.

Jag vill se att den här tunnelbanan går hand i hand med bostadsutbyggnad i Nacka, att det byggs nya bostäder för nya stockholmare och för dem som redan nu står i bostadskö och väntar på en bostad. Det måste finnas underlag för bra kollektivtrafik – tunnelbana – på varje station. Det måste bo tillräckligt mycket människor nära tunnelbanan när den byggs. Om det finns stationer i Hammarby Sjöstad finns det underlag, men längre ut på linjen kanske det måste byggas ganska rejält mycket bostäder för att tunnelbanan ska löna sig samhällsekonomiskt. Det hoppas jag verkligen att Stockholms läns landsting och berörda kommuner kan samarbeta om så att det blir en strukturerad utbyggnad av bostäder samtidigt som förstudie, planering och genomförande av tunnelbanan görs. Det måste gå hand i hand. Det får inte byggas bostäder som inte har bra kollektivtrafik, och en tunnelbaneutbyggnad möjliggör bra kollektivtrafik för många på samma plats.

Bifall till motionen! Jag hoppas att vi tar beslut i dag och inte väntar ytterligare med denna viktiga fråga.

Anförande nr 142

H a n s L i n d q v i s t (C): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det finns några stycken. Jag är från Värmdö och företräder naturligtvis min hemkommun i sådana här sammanhang, men jag är företrädare för majoriteten. Jag instämmer med pastor Carlsson i den välsignelse som han inledde sitt anförande med. Pastor Carlsson sitter alltså för oss i trafiknämnden och

på andra raden här i salen. Han pratade om välsignelse och uppståndelse, och det har verkligen gått ett antal turer. Nu är vi framme vid ett samlat förslag från en landstingsmajoritet tillsammans med de kommuner det handlar om, vilket är väldigt positivt. Det är fantastiskt trevligt, sade Lars Carlsson. Det är bara att instämma.

Gripenstedt nämnde Gunilla. Det var 1857. Det var ett tag sedan. Jag går lite längre fram i tiden och tar Knut Nilsson som exempel. Centern är känd för att vi drev tvärbanan som blev så lyckosamt för alla. Nu är vi framme vid en utveckling som också är positiv, att fortsätta bygga ut tunnelbanan.

Hur det sedan blir med Värmdö tror jag att i första hand Värmdöpolitiker ska bestämma. Jag väntar med den pilsnern till lite senare. Vi ska först se att det blir någonting av förslaget att bygga ut tunnelbana till Nacka Forum, och det ska det bli.

Vi tycker att det är positivt med förstudien och väldigt positivt för oss som företräder den yttersta delen av ostsektorn, Värmdö, att direktbussarna till Slussen blir kvar så att vi slipper ett ytterligare byte. Det blir de med den uppgörelse som nu är gjord.

Styrgruppen har fyra företrädare. Intressenterna är alltså landstinget och de tre kommunerna Stockholm, Nacka och Värmdö, och det blir tre företrädare för var och en av dessa. Det står också i uppgörelsen att övriga partier ska vara adjungerade till styrgruppen. Och det är väldigt bra. Hur vi i Nacka-Värmdö sedan löser våra relationer med varandra om alla partier inte är med är vår pilsner det också.

Det behövs bostäder. Här finns redan mängder med förslag på hur man kan bygga i Nacka, antal och översiktsplan – Kvarnholmen, Danvikslösen, Nacka. Här sitter ju Erik Langby själv som vet precis vad det är man har presenterat i översiktsplanen.

Från bostadsområdet, mina vänner, behövs det bra förbindelser till de här t-banestationerna. Det är flera stycken. Det är Danvikslösen. Det är Sickla. Det är Järta sjö. Det är Nacka Forum. De kan till exempel – nu kommer ni att bli jätteförvånade – försörjas med annan miljövänlig transportteknik som till exempel spårbilar. Det är ett utmärkt sätt att med matarspårbilar förse de stora nyuppväxta t-banestationerna med de 4 000–6 000 personer som bor på olika ställen och behöver bra förbindelse till de stationerna. Det är ett sätt.

Jag tycker att det är ett bra förslag. Vi står bakom det. Vären kommer, kan man säga. Lasse sade någonting om välsignelser. Jag säger att vären kommer och i dag är det vårdagjämning. Det är bara att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 143

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det mesta är väl sagt i den här debatten vad gäller tunnelbanan. Men det pratas ju om flera trafikslag inom kollektivtrafiken än tunnelbana. Där skulle jag bara vilja vädja om att det i den här delen av den socialdemokratiska församlingen kanske fanns lite mer öppenhet, som jag har sett i Stockholms stadshus, där det finns något borgarråd som i varje fall börjar prata i termer av att en spårvagnsutbyggnad kan vara av godo.

Med den växtkraft som vi har pratat om och som vi ser i verkligheten är jag övertygad om att det inte minst viktiga är att i yttrandet över Kapacitetsutredningen nu se till att Trafikverkets utgångspunkter i gamla prognoser inte får vara gällande för regeringens planering, utan det ska vara den verkliga befolkningsutvecklingen. Vi kommer att få lov att titta på alla de tillgängliga kollektivtrafikslag som är möjliga att använda.

Det kommer då att handla om att använda bussen. Det är ett flexibelt och bra sätt att transportera människor kollektivt på. Det syns inte minst, som sagt, genom att det görs över en miljon resor med buss varje dygn. Tunnelbanan står som sagt för ungefär lika mycket. Dessutom har vi annan spårbunden trafik. Att vara så kategorisk och tro att en förstudie när

den väl finns på plats kommer att säga att det är väldigt billigt att bygga tunnelbana i relation till att bygga spårväg tror jag är att förhastiga sig en hel del. Det finns i dag inget annat än mycket ytliga prognoser vad gäller den verkliga kostnaden för en tunnelbaneutbyggnad.

Det visar sig inte minst när man tittar på de alternativförslag som har förts fram från olika håll, fru ordförande. Vi har sagt att vi vill att man ska göra jämförande studier av de olika alternativen. När det väl är en kapacitet i ett sådant system, när väl tåg är på plats och depåer finns – man är inte betjänt av bara en tunnel med spår och en elskena där det går att köra tunnelbanetåg, det måste till tåg, och eftersom det kommer att bli en längre sträckning på blå linjen måste det förmodligen också till en depå som inte finns i dag – visar det sig att kostnaden för utbyggnaden av en tunnelbana är väldigt hög. Men den levererar ju också en hög kapacitet under lång tid. Det är det som är finessen med spårbunden trafik. Det är stora investeringar initialt, men de håller i väldigt många år. Mycket av det vi renoverar i vårt tunnelbanesystem i dag, som vi lägger de här 14 miljarderna på, är faktiskt 50 år gamla investeringar. De har tjänat stockholmarna väl.

Det gäller att vi tittar närmare på vilket val av kollektivtrafikslag vi ska göra, på rätt ställe vid rätt tidpunkt, inte gräva ned oss i skyttegravar.

Anförande nr 144

Ylva Norrk (V): Jag skulle egentligen inte alls begära replik på Christer G Wennerholm, men jag kunde inte låta bli.

Rätt sak på rätt plats – jag kan inte annat än hålla med. Spårväg City till exempel är kanske inte rätt sak på rätt plats. Spårväg Syd däremot är rätt sak på rätt plats. Vi är naturligtvis inte, som Christer fick det att låta, emot spårburen trafik på något sätt, absolut inte. Spårvagn är jättebra. Jag älskar spårvagnar. Men de ska vara där de fyller en funktion, om man nu måste prioritera. Det är klart att man skulle vilja ha spårvagn överallt, men det kanske inte är görligt.

Jag gick egentligen bara upp i talarstolen för att jag skulle ge Christer G Wennerholm och hans kolleger i Alliansen lite finansieringstips, eftersom det verkar vara lite svårt med pengar. I Vänsterpartiets förslag säger vi: Skrota förbifarten och hämta hem massor med miljarder! Låna av Riksgälden, billigt och bra, tryggt och säkert. Och lägg ned sådana meningslösa, dumma och onödiga projekt som Spårväg City, som byggdes i ett område som redan är extremt väl försörjt när det gäller kollektivtrafik. Satsa där det behövs och satsa rätt!

Anförande nr 145

Landstingsrådet Wennerholm (M): Det här är helt fantastiskt. Jag förstår ju varför Helene är så intresserad av att göra upp med oss. Här försvann i ett knäpp hela den möjliga finansieringen av de brett beslutade infrastruktursatsningarna. I ett enda knäpp var de borta. Det finns ingen bred uppgörelse annat än att vi har en bred blocköverskridande uppgörelse om kollektivtrafiken. Det är väl det vi ska jobba för tillsammans och se till att det blir på det sättet.

Det är klart att man kan säga att om vi fick bestämma skulle det se ut så här. Sedan har man helt plötsligt dragit undan mattan för det som en bred majoritet har träffat en demokratisk uppgörelse om och som väljarna i bred enighet har röstat för.

Anförande nr 146

Ylva Norrk (V): Jag kanske ska påminna Christer G Wennerholm om att vi aldrig har varit med i någon överenskommelse. Men naturligtvis vill vi också ha en överskridande överenskommelse när det gäller tunnelbana till Nacka. En tunnelbana till Nacka är ett Vänsterpartiförslag sedan länge, länge och ännu längre tillbaka.

Anförande nr 147

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det stora problemet är att du ska finansiera satsningen med pengar som inte finns. Vi andra är överens om att vi behöver de andra delar som du säger nej till. Då blir det rätt besvärligt.

Ska vi genomföra det här får vi göra det i bred enighet mellan Alliansen och det stora partiet på oppositionssidan.

Anförande nr 148

Ylva **Nork (V)**: Förutom skrotandet av Förbifarten var det trängselavgifterna som skulle finansiera tunnelbanan.

Anförande nr 149

Rolf **Lindell (S)**: Fru ordförande! Det här har varit en både intressant och rätt belysande debatt, tycker jag när jag sitter i de bakre bänkarna och lyssnar. Jag tror också att det finns en hel del intresserade länsbor som kanske sitter vid sina radioapparater och lyssnar. De följer sedan vad som skrivs i tidningarna.

Det här är ju urtypen av frågeställningar där man måste, som Christer faktiskt sade, gräva ned prestigen och jobba tillsammans. Christer Wennerholm och jag har ett gemensamt förflutet i Stockholms stadshus. De stora, breda överenskommelser som har träffats där har man kunnat göra när man faktiskt har grävt ned stridsyxorna och jobbat lite grann över gränserna. Ta till exempel samarbetet så långt tillbaka i tiden som mellan Hjalmar Mehr och Gösta Agrenius. Det var hårda debatter, men de kunde också samverka, inte minst för gemensamma intressen mot staten. Eller ta John-Olle och Mats Hulth å ena sidan och Ulf Adelsohn å den andra, också hårda bandage, men man kunde samverka. Det tror jag är någonting som man faktiskt måste jobba med på ett helt annat sätt i den här regionen, annars får vi inte Nackaförbindelsen i rimlig tid.

Vi får heller inte en rimlig bedömning när det gäller vilken lösning det ska vara bort till Hagastaden. Där är det grundläggande dokument som vi har diskuterat hittills, som kallas för stomnäts- och spårvägsstrategin, inte en heltäckande studie av vad som behövs utan den är ganska ensidig. Vi behöver en mer förutsättningslös inställning, precis som Christer också sade tidigare, till att det behövs olika typer av trafikslag som ska kombineras på ett vettigt sätt. Vi får inte gräva ned oss i att det måste vara det ena eller det andra. Det måste inte vara spårvagnar överallt i hela innerstaden. Och det kanske inte måste vara andra trafiklösningar till olika områden heller, men det finns vissa grundläggande saker som vi ändå måste hålla på. Nackabanan är en sådan, och jag tror också att det är lika självklart framöver att Hagastaden måste få en anständig förbindelse med ett kraftfullt trafikslag. Då är det väl närmast tunnelbana.

Fru ordförande! Jag säger tack för debatten med en förhoppning om att vi kan gräva ned onödiga stridsyxor och faktiskt jobba tillsammans. Det tror jag behövs om vi ska komma någonstans i den här regionen.

Anförande nr 150

Landstingsrådet **Hellmark Knutsson (S)**: Ordförande, ledamöter och åhörare! Det börjar närma sig ett beslut och vi kommer självklart att begära votering vid det beslutet. Jag tror att det då kommer att utkristallisera sig ganska klart vilka som är för att sätta i gång det här arbetet omedelbart och också signalera tydligt att det är ett enigt fullmäktige som står bakom det här beslutet nu.

Jag tror, precis som många har sagt här, att det är otroligt viktigt att vi visar upp en enighet från regionen, inte bara lägger ned stridsyxorna utan kanske också lägger ned partipolitiken och det partipolitiserande i ärendet. Nu handlar det om Stockholmsregionens framtid, oavsett om det här blir klart på 10, 15 eller 20 år. Då kanske det inte är vi som kommer att

sitta här. Jag hoppas i alla fall att det kan vara så. Det viktiga är att vi har visat att nu är det Stockholms framtid det handlar om och att vi gör det blocköverskridande. Jag tror att det är en oerhört viktig signal.

Det är faktiskt så att oavsett vem som har drivit på mest, vem som har gjort mest och vem som fick vika sig har vi alla en ganska klar bild av historieskrivningen. Det viktiga nu är att visa den här prestigelösheten i frågan och i stället gå just från ord till handling. Det kan vi göra i dag. Förutsättningarna för det svar som landstingsstyrelsen har skickat ut har förändrats i och med den ståndpunktsförändring som man har gjort. Nu ligger man helt i linje med den motion som vi har väckt.

Igen, bifall till motionen, med en förhoppning om att partipolitiserandet kommer bort från den här frågan så att vi i stället kan börja jobba för stockholmarnas bästa.

§ 44 Motion 2011:8 av Gunilla Roxby Cromvall m.fl. (V) om anropsstyrd trafik

Anförande nr 151

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte att sorlet i salen kanske berodde på att alla tänkte: Oh, vilken bra motion det här är! Här är ytterligare ett trafikslag som vi ska satsa på. Men det kanske var i mina vilda fantasier.

Christer G talade just om flexibilitet, att använda all slags trafik. Det är det vi behöver. Vi är ju inte bara den här tätbebyggda regionen som växer så oerhört snabbt, framför allt i regionens centrala delar. Stockholms län består också av väldigt mycket glesbygd.

Jag fick idén till den här motionen när jag för flera år sedan träffade bussförare som sade att de har en devis som säger att de kör plåt. Så är det utåt i länet. Där är det inte lika många som har behov av att resa. Framför allt har vi problem med andelen som reser med kollektivtrafiken. Den är väldigt låg. Där använder man bilen väldigt mycket.

Det är också ett problem med de stora bussarna, förutom att man kör plåt kostar de i drift. De drar naturligtvis mer drivmedel, men det är också problem under vinterhalvåret. Ledbussar ställer sig på tvären eller delar sig nästan på mitten och de andra halkar av vägen. Då finns det mindre slags bussar som man kan köra. De här mindre bussarna är det inte så många som känner till. Vi i Vänsterpartiet använde oss av de närtrafikbussarna när vi hade valrörelse, och folk som blev skjutsade av oss till och från köpcentrum jublade och sade: Fantastiskt att det finns sådana här bussar! Det är väldigt okänt.

Den här motionen handlar bland annat om hur vi som kollektivtrafikmyndighet, som vi är för hela länet, ska trafikförsörja hela länet. Då kan den anropsstyrda trafiken vara ett alternativ.

Man ska heller inte blanda ihop den här frågan helt och hållet med färdtjänst, som också har en anropsstyrd trafik. Som ni ser om ni har läst handlingarna har det konceptet varit väldigt framgångsrikt för färdtjänsten, mycket uppskattat av kunderna. Men väldigt många har inte känt till att den här trafiken finns, för det är naturligtvis inte bara den som har färdtjänstlegitimation som får åka med den trafiken. Det får vem som helst. Det har folk inte känt till. I den här motionen menar vi inte bara att man ska fortsätta att bygga ut trafiken för färdtjänstresenärer, utan vi tänker oss att det här kan vara en lösning för dem som bor i våra glesbygder. Därför yrkar jag självklart bifall till motionen.

På sätt och vis är motionen väldigt välvilligt behandlad. Man skriver att trafiknämndens förvaltning det här året ska påbörja en fördjupad studie av ytterligare möjligheter med anropsstyrd trafik och eventuella samordningsmöjligheter. Det är kanske lite bifall till förslaget, men vi vill gå steget längre för vi tror verkligen att det här skulle kunna vara en oerhörd hjälp för dem som lever med kollektivtrafik som har väldigt gles trafik och där det är få som behöver åka. Då möjliggör vi också att hela vårt län kan fortsätta att leva.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets motion.

Anförande nr 152

Karl Henriksson (KD): Ordförande, ledamöter! Anropsstyrd trafik är en del av framtidens kollektivtrafik i Stockholmsregionen. I dag används den ju i första hand i områden där det bor många äldre, som behöver en trafik som är ännu mer tillgänglig än den vanliga kollektivtrafiken, inte minst portnära så att man slipper gå till den vanliga busshållplatsen. Här är jag övertygad om att utvecklingen måste fortsätta. Anropsstyrda småbussar kan bli en fullgod ersättning för många färdtjänstresor med taxi.

Ända sedan jag tillträdde som ordförande i trafiknämndens färdtjänst- och tillgänglighetsberedning har jag också arbetat för att vi ska pröva att samarbeta med kommuner i länet om skolskjuts för barn med funktionshinder med SL:s anropsstyrda fordon. Jag ser verkligen fram emot den fördjupade studie av möjligheterna med anropsstyrd trafik som SL ska genomföra under det här året, där bland annat den frågan ska finnas med.

Jag är öppen för att man kan hitta lösningar även på andra områden. Vi har ju sett exempel på anropsstyrda linjer, eller beställbussar, på vissa linjer där inte speciellt många åker. Det är någonting som vi måste pröva även fortsättningsvis. Men framför allt är det för målgruppen äldre och personer med funktionshinder som det finns väldigt stora vinster med modellen med anropsstyrd trafik.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 153

Margaretha HERTHELIN (FP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag kan när jag läser Gunillas motion inte underlåta att gå tillbaka till min tid med den gamla handikappolitiken. Det som är viktigt i det här sammanhanget tycker jag är att lyfta fram att Alliansen på bred front har försökt att göra all kollektivtrafik tillgänglig för så många som möjligt. Gunilla tar i sin motion upp att kostnaderna har ökat. Självklart har kostnaderna ökat när man så att säga måste bygga ut och byta ut. Vi har i dag mer miljövänliga bussar. Vi har låginstegebussar som gör att människor inte tvingas att använda färdtjänsten utan kan få möjlighet att använda den vanliga kollektivtrafiken. Jag tycker att vi talar alldeles för lite om det. Det handlar om att man på så sätt äger sin tid på ett helt annat sätt.

Vi har jobbat med att göra busshållplatser och stationer mer tillgängliga. Även det kostar pengar, men det ger möjlighet för fler människor att använda sig av den allmänna kollektivtrafiken. Under de senaste månaderna har jag sett åtskilliga rullstolar nere i tunnelbanan. Det tycker jag känns härligt. Det betyder att människor som är bundna till sin rullstol har möjlighet att använda allmän kollektivtrafik.

Visst är det viktigt med den anropsstyrda trafiken, och precis som Karl tog upp alldeles nyss kommer man att göra en fördjupad studie när det gäller den anropsstyrda trafiken. Man kopplar den då till den allmänna kollektivtrafiken, man kopplar den till färdtjänsten och förhoppningsvis får man också till stånd en koppling till skolskjutsar och naturligtvis den allmänna kollektivtrafiken.

Samverkan med kommunerna är här i allra högsta grad nödvändig. Många gånger stoppas tillgängligheten därför att bussar och människor inte kan ta sig fram på grund av att kommunerna inte har skött väghållningen ordentligt. Här måste vi bli bättre i vår dialog med kommunerna så att hållplatser och stationer blir tillgängliga.

När man ska jobba på bred front är det också förenat med ytterligare kostnader. Vi kan inte göra allt på en gång. Som jag sade skulle jag som gammal handikappolitiker naturligtvis önska att vi kunde göra mycket mer, men vi har en budget att hålla oss till. Jag ser fram

emot att vi kan utöka den anropsstyrda trafiken, men vi kan inte överge alla de andra satsningarna. De är livsnödvändiga för att infrastrukturen ska kunna fungera.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 154

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter, Gunilla och övriga motionärer! Jag tycker att det här är en bra motion. Detta utgår egentligen från den debatt vi hade tidigare också. Det handlar om att hitta nya sätt att förhålla sig till hur vi ska lösa kollektivtrafikuppdraget. Med lite perspektiv och erfarenhet av gamla SL:s och trafiknämndens sätt att jobba är jag nu övertygad om att vi har all anledning att fundera kring hur vi gör när vi omprövar och prövar nytt. Med en så här stor verksamhet – trafiken har en budget på drygt 17 miljarder totalt innevarande år – är det väldigt lätt att man bara fortsätter att stapla åtaganden på varandra utan att fundera på om det vi gjorde en gång, som då var bra lösningar, även fungerar i dag. Vad ska vi göra framåt för att leverera det jag brukar kalla för en fungerande vardag, som egentligen handlar om kvalitet och service till människor i deras vardagssituation i olika delar av länet? Det ser väldigt olika ut.

Jag kan konstatera att det finns de som har gått före oss när det gäller anropsstyrd trafik runt om i landet, där det har fallit väldigt väl ut. Det blir lätt så att lösningen på hur man ska ha kollektivtrafik i till exempel mindre tätbefolkade delar av Stockholms län eller andra delar av landet är att vi ändå ska köra en traditionell buss enligt turlista. Men det kan, precis som motionärerna pekar på, vara ett väldigt dyrt sätt som ändå inte löser människors behov av kollektivt resande på ett riktigt bra sätt. Det skulle man kunna lösa mycket bättre genom anropsstyrd trafik.

Det är, som flera talare före mig har beskrivit, idéer på gång på det här området. Därför är inte motionen i sig jungfrulig genom att påstå att det är förslag som ingen håller på och jobbar med. Men jag tycker att vi gemensamt kan se till att vi får dragningar i trafiknämnden om vad det är för idéer man har, hur de idéerna ska utvecklas och hur vi när vi till exempel gör upphandlingar av busstrafik ska kunna ge utrymme för entreprenörer att komma med kreativa och bra förslag på hur vi skulle kunna leverera en betydligt högre kvalitet i resandet för enskilda individer runt om i vårt län jämfört med om vi alltid gör som vi alltid har gjort.

Anförande nr 155

Pia Ortiz-Venegas (V): Jag tänkte att jag skulle börja med att reda ut begreppen lite grann. Det är lite rörigt när man talar om anropsstyrd trafik. Det finns två typer av anropsstyrd trafik. Den ena är linjebunden. Det betyder att det finns en buss som går efter en viss linje och stannar vid vissa hållplatser. Om den är anropsstyrd betyder det till exempel att den vänder efter en viss sträcka om ingen har ringt och begärt att den ska gå ända fram. Som exempel finns många glesbebyggda områden där man måste ringa och begära bussen vissa tider på dagen.

Den andra anropsstyrda trafiken, som är den som kanske är mest spännande och som man pratar mest om i motionssvaret, är den anropsstyrda närtrafiken. Det handlar om ganska små fordon som har lätt att ta sig fram, där man kan ringa och faktiskt få den här bussen att köra ända fram till dörren. I stället för att den följer vissa hållplatser följer den alltså det som man har begärt. Den går efter en viss tur, men om jag bor i ett visst bostadsområde kan den till exempel som alternativ till färdtjänst användas för att köra mig ända från dörren. Det här är en jättespännande lösning som man bland annat provar på vissa håll för att ersätta färdtjänst för väldigt många. Det kan betyda att äldre människor som är precis på gränsen till att behöva färdtjänst faktiskt kan vänta med det i flera år tack vare att de har den här bussen. Det är på lång sikt förmodligen en besparing.

Man säger att kostnaderna för den här satsningen är högre än besparingen i färdtjänsten. Men det är inte så konstigt när man bara har provat i ett par år. Det här handlar ju inte om att de som redan har färdtjänst ska sluta ha det, utan det handlar om att de som snart

kommer att behöva färdtjänst inte ska behöva det än. Då måste man följa verksamheten under en väldigt lång tid innan man kan se den ekonomiska besparing som man faktiskt kommer att göra.

Jag tror att det som Gunilla är ute efter i den här motionen faktiskt är att tänka lite nytt, att tänka att det inte behöver finnas bara de här två slagen utan att man kan använda det anropsstyrda på många sätt. Man kan till exempel använda just den här typen av linjebunden anbudsstyrd trafik i kombination med små fordon och kanske till och med i kombination med fordon som kan köra ända fram till dörren för att få en bra lösning i glesbebyggda områden i stället för att, som Gunilla sade, köra plåt. Som det ser ut i dag är det väldigt ofta så att stora bussar med väldigt många sittplatser kör ganska långa sträckor helt tomma. De kanske har högst en passagerare som åker en kort bit av vägen. Det finns både en ekonomisk vinning i det här och det finns en möjlighet till förbättrad service för dem som bor i de här områdena.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 156

Gunilla Roxby Cromvall (V): Fullmäktige, ordförande! Jag tror att Pia lyckades klara ut begreppen ordentligt, men jag begärde ordet innan.

Först måste jag säga till Christer att du och jag är helt överens. Det händer inte så ofta. Det är precis det du säger som motionärerna avser.

Margaretha får inte blanda ihop det här med tillgänglighet, för det är klart att all kollektivtrafik ska vara tillgänglig för så många som möjligt. Men detta handlar inte om det, precis som Pia säger, utan om att en del när de har handlat kanske behöver den extra skjutsen på slutet hela vägen till dörren.

Framför allt tror jag verkligen att det här kan utvecklas och bli mer känt av dem som har en funktionsnedsättning, men det kan också användas för de glesbygdsboende.

Just för att vi har en budget på 17 miljarder – vi omsätter ju oerhört mycket pengar här i landstinget – kan vi ibland tänka nytt. Vi kanske kan göra det här på ett smartare sätt så att vi hjälper fler, för visst vill vi också att hela länet ska leva. Det här kan möjliggöra trafikförsörjning till en inte lika hög kostnad som för en stor buss.

Sist men inte minst, som jag sade i mitt första inlägg, är det också ett problem med de stora bussarna. De klarar inte de krokiga vägar som finns framför allt ute i länet. Då kan kanske de här mindre fordonen klara resan hela vägen i stället.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 157

Carl Grufman (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill tacka Vänsterpartiet för att de sätter fingret på en viktig fråga som vi arbetar med inom trafiknämnden och har gjort under många år. Vi har satsat väldigt mycket på tillgänglighet inom tunnelbana, bussar och pendeltåg. Vi har också satsat väldigt mycket på att bygga ut närtrafiken. Men närtrafiken har, liksom tunnelbana och vanliga busslinjer, saknat just den här flexibiliteten.

I vissa undantag har det funnits flexibilitet. Vi har under några år till exempel haft Vällingbyflexen, som har varit ett lysande undantag. Där har man kunnat ha lite mer portnära trafik och kunnat variera turerna lite grann efter kundernas behov. Det är längs den här vägen som vi behöver gå.

I till exempel Sundbyberg, där jag är verksam, har vi normalt sett två olika närtrafiklinjer, varav den ena utnyttjas väldigt lite. Där avser vi just nu att undersöka om man kan ha lite mer flexibilitet så att det svarar upp mot de behov som faktiskt finns snarare än de behov som kanske någon har räknat fram på ett kontor eller någonting sådant.

Jag ser väldigt mycket fram mot det utredningsarbete som nu kommer att komma i gång, och jag vill också tacka Vänsterpartiet för en bra motion. Tro det eller ej, vi verkar vara ganska överens om de ambitioner som faktiskt finns, det vill säga större flexibilitet och större möjligheter till ett resande för våra resenärer runt om i länet.

Anförande nr 158

Margaretha Hertilus (FP): Egentligen bad jag om en replik. Det jag hade siktat in mig på var Gunillas formulering om de ökade kostnaderna och att vi som sagt inte kan satsa på allting på en gång. Jag tror också att det, som jag tror att det var Pia som tog upp, många gånger åker en eller ett par passagerare med de stora blåa bussarna. Man kanske under dagen kan sätta in kortare och billigare bussar som kör sträckorna. Men det är ju någonting för dem som vi har beställt våra uppdrag från att se till att göra.

Jag tror att det finns oerhörda möjligheter att utveckla det här, och jag tycker också att det var bra att Pia klargjorde skillnaden. Men jag började med att säga att jag inte kan plocka bort mina handikappglasögon därför att jag tycker att vi alltför ofta glömmer bort den gruppen människor. Vi kan alla när som helst drabbas av en funktionsnedsättning. Det vet vi aldrig.

§ 45 Motion 2011:13 av Yvonne Blombäck m.fl. (MP) om att införa öppna spärrlinjer i kollektivtrafiken

Anförande nr 159

Yvonne Blombäck (MP): Åhörare, ledamöter och ordförande! Jag vill självklart först yrka bifall till Miljöpartiets motion. Men jag vill också börja med att klargöra för alla er som tror någonting annat att öppen spärrlinje finns i Stockholm. Det är väldigt vanligt och det har alltid funnits. Det är ingenting nytt som Miljöpartiet vill införa, utan vi vill att alla resenärer i Stockholmsregionen ska ha likadana förutsättningar i kollektivtrafiken. Vi vill inte skilja på folk och folk. Det här tycker jag är en grundläggande fråga där jag inte har fått något svar från allianspartierna.

Jag vill också i min inledning ta upp väldigt tydligt att Slussenförsöket som gjordes för ett antal år sedan var ett mycket dåligt försök. Det har jag sagt väldigt många gånger under de här åren, men jag vill fastlägga det en gång till, så behöver vi inte diskutera det. Det här är oerhört viktigt. Vi har svarat varje gång vi har fått frågan att det var ett mycket dåligt försök.

Nu kan vi konstatera att de höga glasdörrsspärrarna skapar en mur. Det är inte ett välkomnande, det är inte ett tillgängligt och det är inte ett resenärsvänligt system. Det finns ett antal stora fel. Det finns många människor som faktiskt inte ens kommer igenom de här spärrarna. På den här bilden kan ni se en av den här församlingens ersättare, en miljöpartist. Han kan inte gå igenom de här spärrarna.

Varje dag gör folk sig illa. Skadorna har ökat väldigt mycket. Vad gör man då? Man ökar tiden som spärrarna står öppna. Då kan vi lika gärna ta steget fullt ut och säga att vi ska ha en öppen spärrlinje. Faktum är ju att de här spärrarna inte hindrar plankningen. De hindrar vanligt folk som faktiskt råkar ut för både skador och ökad trängsel. Det är ju kö både när man ska in och när man ska ut.

Det här är en bild som jag har hämtat på webben. De som gillar att plankar visar hur lätt det är att komma igenom utan att betala. Dessutom finns det 80 personer som ska jobba med att försöka hindra plankning när det är 750 000 resenärer varje dag. Det säger sig självt att det är en omöjlig uppgift. Ut med alla trafikvärdar som i dag sitter som spärrvakter i

kollektivtrafiken! De behöver inte alla jobba som kontrollanter, men bara att man får ut människor i kollektivtrafiken ökar tryggheten.

Vi vill också få en likadan hantering oavsett om jag åker tvärbana, tunnelbana, båt, pendeltåg eller lokalbana. Varför ska ni skilja på människor? Om jag kommer från tunnelbanan och åker lokalbana, blir jag en annan typ då? Jag känner mig som samma människa. Jag är på väg från en plats till en annan.

Låt tryggheten öka! Låt tillgängligheten öka! Låt servicen öka! Ut med folk i kollektivtrafiken! Det är inte en kostnad. Det kommer att öka intäkterna eftersom fler människor kan vara ute där resenärerna är. Det är också så att spärrarna kostar. De kostar i inköp. De kostar i underhåll. Och att ha en person sittande dygnet runt i alla sådana här enskilda kurer kostar också. Ert argument för den här ovälkommande lösningen håller inte.

Bifall till Miljöpartiets motion!

Anförande nr 160

Gunilla Roxby Cromvall (V): Hej igen fullmäktige och ordförande! Även vi i Vänsterpartiet yrkar bifall till den här mycket viktiga motionen. Den är viktig därför att den handlar om vår komfort när vi reser, hur attraktiv vår resa blir.

På varje resa som jag gör med SL brukar jag viseras tre gånger, först på bussen hemma, sedan på tunnelbanan och slutligen på buss igen. Så här håller vi på hela tiden. Det är precis som Yvonne säger: Varför har vi så olika system? Jag ska viseras på ett sätt när jag åker tvärbana och på ett annat på pendeltåg. Där är det lite olika, alltifrån öppen spärrlinje till att det är någon som emellanåt kommer på tåget eller stora glasdörrsspärrar som jag till exempel får gå igenom vid Älvsjö station. Nu handlar inte motionen om buss, men varför ska vi fram och visa bussföraren som ska köra bussen att vi har betalat för oss? Varför får vi inte gå på i alla dörrar? Det får vi visserligen göra på tunnelbanan, men där ska vi igenom de här livsfarliga glasdörrsspärrarna. Aj vad de gör ont! Och vad jobbiga de är att passera, nästan helt omöjligt. En barnfamilj kan inte gå igenom de här glasdörrsspärrarna. De får ställa sig i kö tillsammans med alla som kanske undrar hur de ska åka eller som inte har köpt biljett, som ska köpa sitt kort och så vidare. Det här är inte tillgängligt.

När jag hade småbarn kunde jag dra kortet i en av vändkorsspärrarna, ett för barnet och ett annat för mig. Det kan man inte göra längre. Jag har ju vittnat här tidigare om hur jag och mitt barnbarn fastnade på varsin sida om en sådan här glasdörrsspärr vid Slussen. Han är alltså på tunnelbanesidan. Då har man byggt upp ett så otroligt dåligt system att jag inte kan dra mitt kort en gång till, för jag som har ett månadskort är spärrad från att dra det igen – fullständigt idiotiskt. Jag har inte tagit med mig några bilder i dag, men ni har säkert allihop sett bilder på djurägare vars hundar har fastnat och på väskor som har fastnat. Vi har sett skadeanmälningar som visat hur folk har gjort sig illa – vi som allihop har betalat för oss, vi som allihop har blivit viserade så många gånger.

Hindrar det här fuskare? Nej, inte ett dugg. Jag har sett ett snyggt sätt, att gå ryggsäck. Plötsligt får man någon som går bakom en. Så kan de göra som inte betalar för sig. Eller också har de en kompis som går in och som sedan trycker ut sig och så öppnas dörrarna. Det finns hur många olika sätt som helst att fuska. Ska vi jaga fuskåkare gör vi inte det genom att göra resan totalt otillgänglig för oss som faktiskt är trogna SL-resenärer, som köper vårt månadskort och som alltid vill resa med SL. Det här hindrar oss. Det är helt fel tänkt. Jag tror, Yvonne, att vi har debatterat det här i fem sex år nu, om och om igen. Vi har rätt. Inför en öppen spärrlinje och lägg på varje resenär att själv ta ansvar för att ha en giltig färdbiljett! Det är mycket enkelt, fungerar på alla andra trafikslag och ska naturligtvis också fungera i vår trafik.

Vad gör vi då med alla pengar vi får över när vi inte behöver hålla på och installera och laga spärrar? Mera personal ute i servicen, mera kontroller.

I dag är det så idiotiskt att kontrollanterna inte får hjälpa någon som har svimmat – vet ni det? De måste stå och se på när någon ligger där och kanske håller på att dö, för det är inte deras arbetsuppgift. Möjligtvis får de gå fram och kontrollera om personen har giltig färdbiljett. Vi tänker ju helt fel! Personalen som finns ute i vårt system ska hjälpa alla resenärer och, under trevliga former, se till att de har giltiga färdbiljetter.

Med det självklart bifall till Miljöpartiets motion om öppen spärrlinje.

Anförande nr 161

P i a O r t i z V e n e g a s (V): Jag ska tala om det här ur ett lite annat perspektiv. Jag har en motion lite senare i dag, som handlar om tillgänglighetsanpassade utrymningsvägar och vad som händer i vår tunnelbana vid en brand. Jag tänker faktiskt att spärrarna ingår där.

Vi får högre och högre spärrar. De sitter fast i bredare och bredare pelare, som blockerar mer och mer av vägen ut. Vi har vansinnigt mycket folk i vår tunnelbana. Vid en utrymning kan det finnas trasiga spärrar, det har jag sett ofta. De är låsta i stängt läge. De blockerar också, förutom att pelarna blockerar så blockerar de trasiga spärrarna totalt vägen ut. Om nu inte alla spärrar är trasiga när det börjar brinna, och det får vi väl hoppas, så är enda möjligheten att öppna spärrarna manuellt från spärrvaktens kur. Det är alltså det enda man kan göra om det blir elavbrott eller brand i tunnelbanan. Då är vi beroende av spärrvakt – och det finns faktiskt uppgångar där vi inte har några spärrvakter. Det finns uppgångar som är obemannade. Det finns också tillfällen när uppgångar är obemannade trots att de ska vara bemannade.

Jag vet inte vad spärrvakterna normalt har för utbildning när det gäller säkerhet och brand, men det är väldigt mycket ansvar som faller på en och samma person. Det är också så att det är spärrvakten som ska försöka hjälpa till exempel funktionshindrade att ta sig ut. Innan han gör allt detta ska han alltså komma ihåg att öppna spärrarna manuellt.

Jag förstår inte heller det stora motståndet mot öppna spärrlinjer. Vi har ju massor med linjer i Stockholm i dag som har öppna spärrlinjer. På Tvärbanan har vi konduktör. På Roslagsbanan har vi också konduktör. Pendeln mellan Västerhaninge och Nynäshamn: konduktör. Det finns ingenting som säger att spärrar är det enda sättet att lösa en vettig kollektivtrafik, och det finns definitivt ingenting som säger att spärrarna på något sätt är det som bäst förhindrar fuskåkning.

Använd i stället spärrvakterna till att röra sig i trafiken och fungera som servicepersoner, som kan tala om hur man reser till exempel, ge allmän information och dessutom kanske i vissa fall även vara destinerade att ta hand om kontrollerna. Men först och främst, använd personalen på ett sätt som gynnar oss resenärer och som ger oss en bättre service, och ta bort de fruktansvärt farliga spärrarna! Det är faktiskt bara en tidsfråga innan vi inser det, tror jag.

Anförande nr 162

K r i s t o f f e r T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Politik handlar ju om att sända signaler. Jag tänkte sända en signal från denna talarstol utifrån hur jag ser på kollektivtrafiken i Stockholm och hur Moderaterna och Alliansen ser på detta.

Ska kollektivtrafiken i Stockholm ta sin utgångspunkt i hederliga, betalande resenärer eller i fuskare och tjuvåkare? Det är nämligen där som den här diskussionen står. Ska vi använda de resurser vi har till kollektivtrafikens förfogande till att förbättra och bygga ut kollektivtrafiken, eller ska vi använda resurserna till att bekosta för människor som inte vill göra rätt för sig och inte betalar för sig i kollektivtrafiken? Det är nämligen där diskussionen står.

Yvonne Blombäck hänvisade till ett politiskt experiment som genomfördes när Miljöpartiet förra gången satt vid makten i Stockholms läns landsting, 2004: öppen spärrlinje vid Slussen. Det ledde då till att fuskåkandet fördubblades och att intäkterna sjönk som en sten. Därtill ledde det till ökade kostnader, för man var tvungen att kalla in fler kontrollanter och fler vakter för att hålla koll vid inpasseringen till tunnelbanestationen.

Man kan ställa sig frågan: Om det politiska experimentet misslyckades då, vad är det som talar för att det skulle lyckas nu? Eller om det då ledde till att man, lätt räknat, kunde se kostnadsökningar och fusk till en kostnad av 4 miljoner kronor vid en station, vad är det som säger att effekterna skulle bli annorlunda om vi prövade detta vid hundra stationer? Det krävs inte världens största matematiker för att konstatera att vi talar om ganska stora summor, som ska gå från bättre trafik, utbyggd trafik, upprustning av trafiken till att bekosta för människor som inte vill göra rätt för sig.

Jag tycker att detta är en viktig fråga. Den är i viss mån ideologisk. Vi har tidigare sett, från Miljöpartiets håll framför allt men även från Vänsterpartiets, hur man aktivt har berömt fuskåkande och tjuvåkande i kollektivtrafiken och hur deras ungdomsförbund har arrangerat fuskåkning och tjuvåkning. Det är det detta handlar om. Det handlar inte om spärrar och huruvida spärrarna fungerar bra eller dåligt, eller om de skulle kunna fungera lite bättre, utan det handlar om att det ska vara enklare att fuska och tjuvåka i kollektivtrafiken – och att man därmed ska skicka notan för fusket och tjuvåkningen till betalande, hederliga resenärer, resenärer som tror att de betalar för sin egen biljett, som tror att de betalar för en bättre och utbyggd kollektivtrafik men i själva verket ska betala ökande summor för människor som inte tycker att man ska göra rätt för sig.

Det finns också en annan aspekt i detta som jag tycker är intressant, och det är där man har haft öppna spärrlinjer i tunnelbanesystemet men sedan har byggt upp spärrlinjer. Danderyds sjukhus är ett praktexempel på detta. Därmed kommer vi in på en annan viktig aspekt, nämligen trygghetsaspekten. Jag är nämligen av den åsikten att vi också ska ha en trygg och bra kollektivtrafik för våra hederliga, betalande resenärer. Är det någonting man har kunnat se så är det att när spärrlinjer har införts vid våra tunnelbanestationer som tidigare saknat detta har klotter och skadegörelse minskat kraftigt. När spärrlinjer infördes vid Danderyds sjukhus minskade klotter och skadegörelse, enligt uppgifter, med 75 procent. Det är också pengar, det är också trygghet och trevnad i kollektivtrafiken.

För vem ska tunnelbanan och kollektivtrafiken vara till? Vill vi bygga en kollektivtrafik som är till för människor som nyttjar den på ett hederligt och bra sätt, som är villiga att betala det biljettpris vi har? Vill vi markera för skattebetalare i Stockholm att den slant de bidrar med över landstingsskatten också gör nytta på ett bra sätt för en bättre och utbyggd kollektivtrafik? Eller vill vi att det är fusket och tjuvåkandet som ska belönas? Det är där frågan står.

Som sagt, ett politiskt experiment som prövades 2004 var misslyckat då, och jag är helt övertygad om att det kommer att misslyckas igen. Vilket Stockholm ska vi ha – de hårt arbetandes, de hederligas Stockholm, eller tjuvåkarnas och fuskarnas?

Anförande nr 163

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Kristoffer Tamsons, du ägnar dig åt att fortsätta sprida myter som jag i mitt tidigare inlägg verkligen tog klart avstånd ifrån. Det finns ingen i vårt parti som i dag driver den linjen.

Men jag skulle också vilja slå an på det du kallade experiment. Spärrarna har byggts om i omgångar under många år. Jag som är mer eller mindre uppvuxen i tunnelbanan i den här staden vet att det har skett gång på gång. Det kallar jag ett dyrt experiment, som har kostat skattebetalarna mångmiljonbelopp! Och ni lyckas inte stoppa plankningen på det sättet.

Trygghet är en annan sak som du tar upp, Kristoffer. Ja, det är precis det som är ett av våra argument. Låt personalen vara ute och möta människor, jobba där de behövs i stället för att sitta instängda en och en och inte få ägna sig åt trygghetsfrågor, det vill säga att vara ute där resenärerna är!

Anförande nr 164

Kristoffer Tamsons (M): Yvonne Blombäck, Miljö: Poängen är att idén inte är ny, utan experimentet har prövats förut och vi svart på vitt kan se vilka resultat det ger.

Vad gäller de nya spärmlinjerna kan vi nu se att de minskar fusket. De ökar intäkterna till SL – 37 miljoner hittills. Det betyder att spärrarna kommer att betala av sig själva och därefter ge ett överskott, som kan användas till en bättre och utbyggd kollektivtrafik.

Men det säger ni nej till, för ni vill hellre trycka ned de hederliga resenärernas och de hederliga skattebetalarnas pengar i tjuvåkarnas och fuskåkarnas fickor.

Anförande nr 165

Yvonne Blombäck (MP): De hederliga resenärerna, som inte kommer igenom spärrarna. De hederliga resenärerna, som blir klämda. De hederliga resenärerna, som får betala med sin tid för att stå i kö för att komma in och ut. Det är din politik, Kristoffer!

Jag vill verkligen ställa frågan: Var är konsekvensen? Jag hör på dig att du säger att spärrarna är jättebra. Jag vill se det förslag från er i Alliansen där ni säger: Nu ska vi införa spärmlinjer överallt, för det är så bra, det ökar intäkterna så mycket, så nu stänger vi Tvärbanan, vi stänger Saltsjöbanan, vi stänger Nockebybanan, vi stänger Lidingöbanan och vi stänger Roslagsbanan. Alla dessa ska vi bygga om, och Spårväg City. Alla system ska vi bygga om därför att spärrarna är så bra. Eller hur, Kristoffer – visst är det det du säger?

Upp till bevis! Var ska du skilja på resenärerna?

Anförande nr 166

Kristoffer Tamsons (M): Kort om en sak som faktiskt kräver en allvarlig tanke, som Yvonne Blombäck delvis är inne på: spärrarna är inte felfria. Inget system är felfritt. Därför vill jag också sända signalen att det är viktigt att ta på allvar de signaler som resenärer sänder till oss om att det finns problem här och var med våra spärrar, från enskilda människor som upplever att informationen kring hur de ska fungera är bristfällig, som kanske upplever rädsla eller risk för klämskador och annat. Det är någonting vi ska åtgärda, genom att göra spärrarna driftsäkrare, genom att kanske skapa den glipa som gör att klämrisken minskar eller försvinner och också genom att tydligare informera om hur och på vilket sätt man lätt kan använda den så kallade barnvaktsspärren om man är i behov av att flytta ett större sällskap eller har svårare att ta sig igenom den spärr som finns.

Men steget därifrån till att säga att vi ska inga spärrar ha, vi ska öppna för fuskåkande och tjuvåkande tycker jag är ganska långt.

Låt mig ta en liknelse. Den största skadeorsaken i tunnelbanan är rulltrappan. Jag har inte hört Miljöpartiet säga att vi därför ska stänga rulltrappan.

Anförande nr 167

Gunnilla Roxby Cromvall (V): Ordförande! Jag begärde ordet av två anledningar för det Kristoffer Tamsons säger.

Jag var själv inte trafikpolitiker när Slussen Norra-projektet genomfördes och avslutades i förtid, och därför tycker jag att man inte ska dra några stora är växlar alls av det. Jag menar att Kristoffer Tamsons faktiskt står och ljuger här i talarstolen när han säger att det var det

här försöket som gjorde att SL tappade massor med pengar, ett ekonomiskt bortfall. Jag menar att det är ren lögn, annars borde han kunna bevisa det.

Nästa sak som gjorde mig väldigt upprörd är att han säger att Miljöpartiet och Vänsterpartiet är för fuskäkning. Det är inte det den här frågan handlar om, utan den handlar om alla hederliga SL-resenärer som varje dag förhindras i sin resa på grund av de här spärrarna. Jag tror inte att det är bara mina barnbarn som är livrädda för spärrarna – de skriker av skräck varje gång de ska gå igenom dem, för de gör så himla ont. Jag har sett många andra barn reagera så.

Det handlar om vilket SL och vilket kollektivtrafiksystem vi ska ha. För de ärliga, hederliga ska vi naturligtvis ta bort spärrlinjen.

Anförande nr 168

Kristoffer Tamsons (M): Ordförande, fullmäktige! Att anklaga någon för lögn utan att lägga fram bevis eller presentera argument för vad det påståendet har sitt ursprung i tycker jag är ganska allvarligt.

Låt mig bara kort dra igenom för er vad kostnaderna var för Slussen-experimentet som de rödgröna drev igenom 2004. Extra bemanning vid Slussen: 1,6 miljoner kronor. Konsultkostnader: 1,5 miljoner kronor – dem kan vi hoppa över, förmodligen ska man inte anlita konsulter igen. Intäktsförlust: 1,9 miljoner kronor. Merkostnad för färdbeviskontroll: 0,7 miljoner kronor.

Detta var för *en* station. Nu talar ni om att göra detta vid hundra stationer!

Anförande nr 169

Ylva Norrk (V): Jag skulle vilja säga att det här är en helt sanslös debatt. Jag blir faktiskt alldeles mörkrädd när jag hör Moderaterna, här Kristoffer, framföra sina argument. Det vittnar om en människosyn som är fruktansvärt skrämmande.

Om man vänder på det, är det 96 procent som betalar för att åka kollektivt. Det är en siffra som håller ganska väl internationellt. Tittar man på Berlin exempelvis, en stad som inte har det här stora säkerhetskomplexet kring resandet, så ligger den på ungefär 95 procent – inte någon större skillnad.

Men just den här argumentationen, den fullständiga besattheten av dem som inte betalar, av plankarna, är faktiskt helt skrämmande. Den återspeglas inte bara i den här debatten, det ska man komma ihåg. Det har handlat om försäkringstagare, det har handlat om föräldrar som är hemma och vårdar sina barn, det har handlat om sjukskrivna. Man gör samhället fullständigt dikotomt – vi har de onda på den ena sidan, och på den andra vi vanliga, goda. Man tittar inte någonstans på strukturer och orsaker varför människor inte betalar. För hade man gjort det, då hade man kanske kunnat fråga sig: Har en 30-procentig arbetslöshet bland ungdomar någonting att göra med att de inte kan betala? Har de höga taxorna någonting att göra med att de inte betalar? Det finns förstås en massa skäl.

Det var synd att den bild som låg på förut försvann, för den illustrerar verkligen hur det ser ut i dag. Vi sätter upp ett säkerhetskomplex, vi göder misstro mellan människor, vi vill att människor ska jaga varandra. På det sättet får vi aldrig en inbjudande kollektivtrafik, vi kommer aldrig att hamna där människor känner sig så välkomna, och så inkluderade att man känner att det här är någonting bra, som man faktiskt vill betala för tillsammans. Vi måste också skapa förutsättningar för att alla ska kunna betala för sig. Det gör vi inte med det samhälle vi har i dag. Det är liksom det som är grunden. Men den frågan glöms bort hela tiden. Varför plankar folk? Folk plankar inte för att de är onda. Folk plankar för att de inte har råd att åka i kollektivtrafiken. Det tycker jag är en viktig distinktion.

Jag tänker att i stället ska man jobba med de frågorna. Det skulle till exempel Alliansen ha möjlighet att göra nu när man sitter i regeringsställning. Man skulle kunna jobba med offensiva program för att minska arbetslösheten och så vidare. Det gör man inte. I stället pekar man ut en grupp och är fullständigt besatt av denna grupp. Det är nästan så man kan tro att Christer G Wennerholm ligger hemma på nätterna och räknar plankare i stället för får! Hela den här debatten är fullständigt galen.

Ta exemplet Wien, som Miljöpartiet nämner, där man i stället har bestämt sig för att när man hittar människor som inte har biljett erbjuda dem att lösa sin biljettavgift på tåget. Det är ett välkomnande sätt! Det är ett sätt att tala om: Vi vill att du ska betala, vi vill att du ska vara med. Det här med straff är ganska medeltida. Det fungerar inte, har aldrig fungerat.

Bifall till Miljöpartiets motion!

Anförande nr 170

K r i s t o f f e r T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Jag kommer att begära flera repliker, för jag tycker det är viktigt att bemöta ett antal märkliga påståenden från den rödgröna kanten kring den här frågan – framför allt om man går lite djupare in på fakta än de rykten som så ofta florerar runt omkring i svensk debatt och framför allt Stockholmsdebatten.

Låt oss först ta upp detta med människosyn. Ja, jag står för en människosyn där hederliga, hårt arbetande människor som gör rätt för sig ska få det lättare och bättre i livet och där människor som fuskar, begär dåliga gärningar mot andra människor eller för den delen begär brott ska straffas för detta. Jag tycker att det är en viktig signal att sända i ett samhälle, och en viktig signal att sända om hur man vill bygga ett gott och ett bra samhälle.

Frågar man stockholmarna hur de ser på fuskåkning så landar man i siffror där uppemot sju av tio säger att bekämpa fusket är en av de viktigaste frågorna i kollektivtrafiken. Det vill säga, det är en fråga där stockholmarna tycker att det är dags att markera vad som är rätt och vad som är fel.

Anförande nr 171

Y l v a N o r k (V): Som svar på den undersökningen kan jag bara säga: som man frågar får man svar. Hade man ställt andra frågor så hade man fått andra svar, naturligtvis.

Jag tycker att det handlar om människosyn. Man säger att vissa människor är hederliga, andra är inte hederliga. Då har man plockat bort alla strukturella förutsättningar som vi har i samhället, då är man tillbaka i Alliansens älsklingsperspektiv, individperspektivet.

Vi är individer, men vi finns i en struktur, och strukturen möjliggör för oss olika saker. Så ser det ut. Vi har ett samhälle. Vi är inte bara individer, vi är ett samhälle. Det ska vi fortsätta vara, och det ska vi vara glada över att vi är.

Anförande nr 172

A n n a S e h l i n (V): Jag hade inte alls tänkt prata om plankare eller fuskåkare, men jag måste bara säga: Vet ni här i salen till exempel vad en organisation som plankar.nu jobbar för? Jo, de jobbar för en avgiftsfri, skattefinansierad kollektivtrafik. Det är det som är målet. Många som plankar, eller fuskåker som man kallar det, jobbar politiskt. De har andra sätt att jobba än att sitta här i Landstingssalen. De jobbar genom att visa att de vill ha ett annat system, ett annat samhälle. Som Ylva säger handlar det absolut i vissa fall om att man inte har pengar, men det handlar också om en politisk påverkan.

Men jag tänkte ju inte prata om det. När man som jag kommer in i kollektivtrafiken med en barnvagn så märker man väldigt ofta att människor går ut genom barnvagnsgrinden. Varför gör de det? Där ska ju jag in med min barnvagn! Jo, för att barnvagnsgrinden är bred, det är

lätt att komma ut. Hela tiden går man ut genom den stora, breda barnvagnsgrinden därför att man upplever att spärrarna är för smala, för trånga, för farliga. Vanliga människor, utan kassar, utan rullatorer, går ut genom barnvagnsgrinden för att det är lätt och smidigt.

Där kommer jag. Jag ska in genom barnvagnsgrinden. Jag kommer inte in någon annanstans med min barnvagn. Det är stopp. Jag får stå och vänta. Eller så kommer jag till ett ställe där det finns en barnvagnsgrind som måste öppnas manuellt från spärrvakten. Jag måste då stå i kö för att säga: Snälla spärrvakten, jag har dragit mitt kort, kan jag få komma in med min barnvagn? Om personen i spärren då ser mig så kan den öppna barnvagnsgrinden manuellt, så att jag kan komma in med min barnvagn. Samma sak när jag ska ut med min barnvagn. Då kommer det folk och ska igenom barnvagnsgrinden, så jag får vänta.

Det finns också rulltrappor i Stockholms kollektivtrafik där barnvagnar inte får plats. Det finns hissar där barnvagnar inte får plats. Det är också mycket märkligt.

Spärrarna är ett hinder för oss som betalar, de är ett hinder för människor med kassar, med rullatorer, med barn, och de är otillgängliga och farliga.

Jag skulle vilja att man när man kom till kollektivtrafiken möttes av en välkomnande öppen linje, där det finns viseringsmaskiner där man kan visa att man har betalat och sedan kan gå in i kollektivtrafiken och göra sin resa.

Jag skulle vilja påstå att vi lever i en stad där folk räknar minuter. Man ser att det är två minuter fram till att Åkeshovslinjen ska gå. Man springer. Man fastnar i spärren. Man missar tåget. Man kommer hem sent. Man kanske missar sin viktiga buss, som går en gång i halvtimmen, för att man fastnar i spärren. Man blir sur. Det minskar också betalningsviljan, att vara sur, att tycka att systemet är jobbigt, krångligt och svårt att komma in i och ut ur.

SJ har haft problem med att folk inte har förstått hur man ska betala för att åka, inte har förstått deras biljettsystem. Jag skulle påstå att SL:s biljettsystem är ganska lätt att begripa, men däremot är det svårt att komma in och ut i tunnelbanan. I Tvärbanan är det lättare att komma in och ut, den är lättare att använda. Ska tunnelbanan, som är så effektiv och så kapacitetsstark, vara svår att komma in i och ut ur? Nej!

Jag röstar bifall för motionen, och jag tycker att man från majoritetens sida åtminstone ska på försök prova att ha öppna spärrlinjer, till exempel ställa upp spärrarna i rusningstid. Man skulle sedan kunna utvärdera det försöket och mäta kundnöjdheten. Skulle öppna spärrlinjer på T-Centralen öka kundnöjdheten?

Anförande nr 173

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ja, stockholmarna ogillar fusket, det håller vi med om. Jag ogillar också fusket. Stockholmarna ogillar de höga glasdörrsspärrarna. Det är också helt säkert.

Det är faktiskt så att av det fusk som SL själva redovisar enligt de mätningar man gör så är det en hel del som finns på bussar och på lokalbanorna. De omfattas inte av de höga spärrarna. Jag väntar fortfarande på svaret, om det är det enda som ni vill göra för att minska fusket, att bygga in hela kollektivtrafiken. När bygger ni in Lidingöbanan, när bygger ni in Spårväg City, Nockebybanan, Tvärbanan? När kommer det förslaget från er i Alliansen?

SL har också själva konstaterat att allt fler spärrar kräver en helt annan bemanning. Du måste ha en bemanning dygnet runt, och den kostnaden är också hög – förutom kostnaden för själva spärrarna. Ert sätt att tänka leder till ökade kostnader, men det är faktiskt inte säkert att det leder till ökade intäkter.

I dag är det så att man kontrolleras på i snitt ungefär var 130:e resa. Med Miljöpartiets förslag att göra en omflyttning av personalen – jag säger inte att alla de personerna måste jobba dygnet runt, som man måste göra om man inför spärrar överallt – och fokuserar på att använda personalen effektivt, skulle man kunna få en kontrolltätthet som innebär att du blir kontrollerad var tionde till var femtonde resa. Det är självklart ett tydligt incitament som kommer att leda till att färre fuskar. Vi vet av alla undersökningar att om du aldrig blir kollad så kan man åka med vilken fortkörning man vill, men vet man att här är det kontroll rätt ofta, tänker man på det, vilket i sin tur ökar betalningsviljan.

Det finns många olika sätt att se på kollektivtrafik och resenärer.

En sak som vi inte har lyft upp är Reskassan. Den kommer i höst, på kort. Då kan du inte åka med en familj, du kan inte gå igenom de här spärrarna utan är tvungen att ställa dig i kö precis som Anna tog upp. Då ska både barnvagnsresenärer, folk med mycket packning, folk med hundar och familjer köa vid luckan i stället för att utnyttja hela ytan till ett smidigt, tillgängligt välkomnande till kollektivtrafiken.

Anförande nr 174

P i a O r t i z V e n e g a s (V): Jag ska återkomma till Kristoffer Tamsons tidigare inlägg. Vi har tydligt olika människosyn – vi har väl konstaterat att den skiljer sig åt mellan Vänsterpartiet och Moderaterna – men vi har också en väldigt olika syn på trygghet. Kristoffer nämnde i ett långt inlägg att spärrar ökar tryggheten i resandet, och det exempel han tog på vilket sätt de har ökat tryggheten var att klottret hade minskat i Danderyd.

Trygghet för mig är mer än så. För mig är trygghet till exempel att kunna ta mig ut vid brand. Trygghet är också att slippa klämskador när jag ska passera spärren. För mig är det en viktigare aspekt på trygghet än att klottret minskar i Danderyd!

Sedan pratade Kristoffer mycket om hederliga, betalande resenärer och drog nästan likamedtecken till att där det finns öppna spärmlinjer fuskar folk. Betyder det, Kristoffer, att alla Nynäshamnsbor, Danderydsbor, Täbybor, Österåkerbor, Vallentunabor med mera fuskåker? Där finns ju inga spärrar till Roslagsbanan eller till pendeltåget.

Anförande nr 175

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): För några veckor sedan var jag ute i kollektivtrafiksystemet och frågade folk vad de tyckte om kollektivtrafiken. Det var ingen som nämnde fuskåkning, utan vad de tyckte var besvärligt var att det var för höga priser, att det var för långt mellan tågen eller bussarna, att bussarna inte passade tågen, och så nämnde de tidhållningen. Det var de tre sakerna som kollektivtrafikresenärerna lägger vikt vid – ingen nämnde fuskåkning.

För att göra ett litet experiment med de siffror som nämndes här, räknade jag snabbt ihop det till 5 miljoner kronor. Det var intäktsförlust 1,9, utökad kontroll 1,6 och sedan någon konsult för 1,5 som man inte skulle behöva använda jämt. När vi frågade förvaltningen för några år sedan vad en sådan här spärr kostar svarade de 5 miljoner. Summan hopräknade kostnader för experimentet är exakt 5 miljoner kronor. Om man då tänker sig att Slussen har tio spärrar och man avskriver dem på tio år så är det samma kostnad. Det är alltså inte så att det kostar mera att ha ett sådant här system – om man räknade rätt på intäktsförlusten, vill säga, vilket jag betvivlar mycket starkt.

Det handlar inte om att en del människor är hederliga eller inte, det handlar om att göra kollektivtrafiken så bra att de flesta människor vill åka med den, och med så låga priser att de flesta betalar.

Anförande nr 176

Stella Fare (FP): Ordförande, fullmäktige! Den här diskussionen handlar väl först och främst om vilka kontrollsystem vi har i tunnelbanan, vad jag förstår. Det är ju där som de omtalade nya spärrarna är inrättade.

Jag vill bara säga att resorna i tunnelbanan skiljer sig en del från andra trafikslag på så sätt att det är det görs väldigt mycket korta resor. De flesta resorna är bara en eller ett par stationer. Folk använder tunnelbanan i innerstan ungefär som man borde använda bussen, men bussen har så dålig framkomlighet att tunnelbanan är huvudalternativet för väldigt många människor.

Det är självklart att vi skulle gå miste om enorma intäkter om vi hade öppna spärmlinjer. Ni för en diskussion om att betalningsviljan är så hög att praktiskt taget alla skulle betala eller att det skulle bli billigare att ha kontrollanter som går omkring – det är ett påstående som ni inte kan verifiera. Tvärtom vet vi att fuskandet finns i vårt system i dag, men det har minskat med de nya spärrarna. Skulle vi ta bort dem så skulle fuskandet öka och vi skulle tappa mycket intäkter.

Det finns många undersökningar som visar, när man frågar stockholmarna, att vad resenärerna först och främst vill ha är en bättre kvalitet. De vill ha en mer turtät trafik, de vill ha större trygghet. Priserna står inte högst upp på önskelistan. Vad resenärerna efterfrågar är en prisvärd kollektivtrafik, och det anser jag de har – det är vad vi strävar efter.

Det är självklart att man önskar att allt bemötande var personligt och trevligt. Det som resenärerna tycker allra bäst om är konduktörer, och det har vi på Roslagsbanan och på Tvärbanan. Det personliga mötet är det som människor uppskattar allra mest, men det är praktiskt ogenomförbart i tunnelbanan med alla dessa tiotusentals, ja miljoner resenärer. Men vi måste slå vakt om de intäkter vi har, eftersom vi vill att trafikapparaten ska kunna expandera, och vi vill hela tiden öka kvaliteten. Till exempel vill vi kunna införa helautomatisk tunnelbana, och vi kommer att göra en upphandling som möjliggör det på den röda linjen. Det är inte gratis, mina vänner – det kan jag lova er!

Vi behöver varenda krona vi kan få, men vi ska alltid kunna säga att den kollektivtrafik vi erbjuder är prisvärd. Glöm inte bort att vi har dessa generösa rabatter – det låter så när man hör en del vänsterpartister framför allt. Men vi har alltså rabatter för pensionärer, vi har studentrabatter, vi har rabatter för dem som har aktivitetsersättning, rabatt för dem med hustrutillägg, och vi har reducerade kostnader för den som har handikappersättning. Systemet är väldigt differentierat och tar hänsyn till att människor har olika inkomster och möjligheter, och så ska det fortsätta att vara. Men vi ska inte vara naiva och tro att vi kan ta bort spärrarna i tunnelbanan och behålla de intäkter vi har. Det är omöjligt.

Om man åker tunnelbana i Berlin så ser man att möjligheterna att fuska är många, och de har ett väldigt ålderdomligt biljettsystem för den som kommer som ny resenär, till exempel. Det finns inte en chans att alla betalar, och kontrollanter har de inte att kolla hela systemet. Därför har också Berlin hela förbundsstatens sämsta ekonomi, som ni kanske känner till. Bland annat beror det på att man inte kan bekosta sina egna system för kollektivtrafik. Den situationen ska inte vi hamna i!

Vi ska nog vara rädda om de intäkter vi har, för med dem kan vi motivera att vi utvidgar vår trafikapparat och att den blir bättre och bättre. Snart kommer den fantastiska nya pendeltågssatsningen till Uppsala att börja fungera. Det tycker jag är något häpnadsväckande, när pendeltågstrafiken ökar med 25 procent. Det är det största som händer nu inom kort.

Bifall till landstingsstyrelsen!

Anförande nr 177

Yvonne Blombäck (MP): Jag vill börja med att upplysa Stella Fare om att Stockholms tunnelbana sträcker sig långt utanför innerstan och att inte alls alla resor i tunnelbanan är korta.

Sedan konstaterar jag att Stella Fare tycker att det är helt okej att människor i Saltsjöbaden, Nockeby, Danderyd, Lidingö och innerstan får möta en trygghet i form av en människa, men det är inte okej att tunnelbaneresenärer och pendeltågsresenärer får det. Det är de inte värda. Det skulle kosta för mycket.

Anförande nr 178

Stella Fare (FP): Yvonne, det där var allt en väldigt medveten vantolkning av vad jag sade – eller hur? Jag talade om vad som är praktiskt genomförbart i vårt största trafiksystem. Jag vet inte i vilken värld du lever – i det blå, verkar det vara.

Det är klart att jag värnar om de konduktörer som vi har, och jag önskar att vi, i den bästa av världar, kunde ha en konduktör som gick och personligen bemötte varenda resenär på tunnelbanan – men det är inte möjligt. Du måste vara realist också!

Anförande nr 179

Yvonne Blombäck (MP): Stella Fare, jag lever i den gröna världen – inte i den blå.

Det *är* möjligt, och det är precis det som Miljöpartiet har visat, både med vår ekonomiska beräkning att det inte kostar mer, och vi har också visat att det är ett mycket bättre sätt att använda personal på än att låta folk sitta ensamma i kur efter kur, som inte ens får gå ut och hindra en plankning. De får inte ens gå ut och hjälpa människor till rätta ute i kollektivtrafiken. Vi anser att det inte är värdigt stockholmarna.

Vi anser att en öppen spärrlinje, med mycket personal ute i trafiken, som ger både tätare kontroller och kommer att leda till ökad trygghet, mindre klotter, mindre vandalism och högre intäkter, ger en högre kvalitet. Jag vet många som är så upprörda att de inte vill åka för de tycker det är så obehagligt med dessa spärrar.

Gå ut själva och ta reda på det! Ni lever i en blå myt!

Anförande nr 180

Stella Fare (FP): Jag får konstatera att du tydligen är en obotlig romantiker, eftersom du tror på det du själv säger.

Men stockholmarna tror jag är väldigt klara över att det inte är okej att planka, det är inte okej att fuska. De är beredda att acceptera systemet med spärrar därför att de vet att pengarna går till någonting som de själva har nytta av. Jag tror faktiskt att de flesta stockholmarna tycker att trafiken är prisvärd i dag. De har en helt annan prioriteringsordning än vad ni har i Miljöpartiet – en helt annan. De vill se en utveckling av trafiken, inte en avveckling.

Anförande nr 181

Marie Åkesdotter (MP): Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets motion om öppna spärrar i tunnelbanan för ett människovänligare Stockholm.

Jag tycker det är väldigt intressant att lyssna på hur Moderaterna och Folkpartiet jagar fuskets i kollektivtrafiken. Ni satsar hur många miljoner kronor som helst på att bygga spärrar mot resenärerna. När det gäller vården ser jag inte att ni jagar fuskande utförare med samma frenesi. Varför då? Ni har också sålt ut flera av stockholmarnas tillgångar med

miljonförluster. Varför då? Ibland är det väldigt viktigt att ta ansvar för ekonomin, ibland inte. Nu märker jag att det suckas i salen, men det är ju besvärligt att höra sådana här saker.

Är det så att ni gör skillnad på folk och få, eller vad handlar det om?

Tänk om vi hade satt upp samma typ av spärrar vid tullarna för trängselavgifterna! Det finns faktiskt fuskare där också, men det hör vi ingenting om.

Anförande nr 182

K r i s t o f f e r T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Det har talats en del om människosyn. Låt mig därför bara slå fast att min människosyn utgår ifrån en gammal skola, den klassiska liberalismen. Jag tror gott om människor. Jag tror att människors liv blir bäst om de själva får fatta beslut över sina egna livsval, över sitt eget öde.

Men låt mig också slå fast att jag i detta också har en konservativ ådra, som har kommit till insikt om att människan inte är en ofelbar varelse. Människan är både kapabel och bräcklig, och den bräcklighet som kanske är människans mörkare sida tar sig ibland uttryck i att människor för egen vinnings skull skadar samhället, skadar andra människor eller till och med skadar sig själva. Därför har vi en rättsstat, därför har vi lagar och regler och därför har vi saker som vi ibland sätter in mot människor som vill andra människor illa, vill skada samhället eller vill tillförskansa sig fördelar på andras bekostnad.

Kort om detta. Sedan in i sakfrågan.

Internationellt har det berörts lite grann om Wien och Berlin här i debatten. Berlin tyckte jag Stella Fare ganska väl redogjorde för. I Berlin finns det också en annan sak som är intressant, och det är att man till sin tunnelbana har kopplat en extrem kontrollmaskin – en kontrollmaskin som innebär ganska hårda tag mot dem som fuskåker: mycket vakter, hårda tillgrepp, rätt att låsa fast människor med handfängsel och annat. Jag är inte helt säker på att det är den typen av kontrollapparat vi vill bygga upp kring vår kollektivtrafik. Då är spärmlinjer ett betydligt mjukare och bättre sätt att hantera inpassering och betalning på, tycker jag. Vad gäller Wien kan de som svarar för Wiens tunnelbana slå fast att uppskattningsvis var femte invånare som nyttjar kollektivtrafiken inte betalar för sig.

Där har vi de internationella utblickarna till Europa kring de öppna spärmlinjernas förträfflighet. Jag är inte säker på att detta vore bra exempel, något att ta efter för Stockholm.

Miljöpartiet har intressant nog slagit fast en annan sak, nämligen att man är emot dygnetruntbemanning – är det inte så jag ska tolka det? Jag tyckte det lät precis så. Det tror jag inte heller skulle göra kollektivtrafiken tryggare och säkrare. Vi behöver både spärrar och personal på våra tunnelbanestationer. Det skapar en trygg, bra och säker kollektivtrafik.

Till sist: Vänsterpartiet satte nog fingret på vad det i grund och botten handlar om. Anna Sehlin: "Målet är en avgiftsfri kollektivtrafik." Det är vad diskussionen egentligen handlar om, eller hur – att folk inte ska betala för sig i kollektivtrafiken utan det ska skattebetalarna göra i deras ställe, och vi ska inte ha den sjysta balans vi i dag har mellan skattebetalare och kollektivtrafikresenärer.

Jag säger att målet är en bättre och utbyggd kollektivtrafik. Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 183

A n n a S e h l i n (V): Ja, i den bästa av världar skulle nog jag önska mig en avgiftsfri eller skattefinansierad kollektivtrafik. Men jag tycker inte riktigt att det handlar om det.

Vi pratar om öppna spärmlinjer. Vi har inte sagt någonting om att människor inte ska betala för sig. Vi har ett system där man har betalfunktioner. Man kan kanske ändra på den apparaturen, fortfarande ha Accesskort och månadskort och hela den delen men ändå kunna komma in och ut i kollektivtrafiken på ett bra och smidigt sätt.

Anförande nr 184

Kristoffer Tamsons (M): Jag har förstått att Vänsterpartiet inte längre kallar sig för Kommunisterna. Möjligtvis kan man efter det senaste inlägget undra om ni kallar er för Anarkisterna, det vill säga att människor helt fritt och utifrån egen fri vilja ska bestämma om de vill följa gemensamt uppsatta lagar och regler. Betala för sig om man vill, men inte om man inte vill – vad är det för typ av samhällssyn? Vad är det för typ av människosyn? Vad är det för typ av system vi har då – och vad skulle det få för konsekvenser för kollektivtrafiken, för hela vårt välfärdsbygge som vi har i Stockholm och i Sverige, som vi har så många skäl att vara stolta över?

Anförande nr 185

Anna Sahlén (V): Jag uppfattar det som att Kristoffer vill provocera i dag.

Man kan ha en avgiftsfri, skattefinansierad kollektivtrafik. Det innebär att man betalar, men man betalar annorlunda. Sedan kan man ha ett system som vi har i dag, där man betalar enskilt.

Det vi har pratat om i dag är öppna spärmlinjer. Det betyder att man kommer in och ut i kollektivtrafiken lätt, men fortfarande att man betalar och visas. Det är det vi har sagt.

Anförande nr 186

Kristoffer Tamsons (M): Det man säger ska man också, mig veterligt, kunna finansiera och stå för i praktiken. Jag har aldrig sett Vänsterpartiet lägga några skarpa, finansierade förslag om en fullt ut skattefinansierad kollektivtrafik. Jag kommer att se fram emot ert budgetförslag här i landstinget, och jag kommer att se fram emot att vi ska ha en debatt om just det förslaget när det finns på pränt och när det finns finansierat. Till dess är det bara tomma ord – och tomma ord gäller faktiskt inte i politiken!

Anförande nr 187

Landstingsrådet Andersson (C): Det mesta har verkligen redan sagts, inte minst tack vare Kristoffer Tamsons briljanta debattinlägg från den här talarstolen.

Jag måste säga att det är fascinerande att en fråga om vad som egentligen en teknisk lösning faktiskt klargör de ideologiska skillnaderna så tydligt. Den här debatten, som kanske inte egentligen rent sakligt förtjänar så här stor del av ett sammanträdes utrymme, har verkligen bidragit till att tydliggöra skillnader, lyfta blicken och fånga intresset.

Jag skulle vilja säga att om miljöpartisterna och vänsterpartisterna vill att era förslag om öppna spärmlinjer ska granskas seriöst så gör ni klokt i att notera att era vänner är era värsta fiender. Jag tycker ni skulle tydligt bryta med plankanu, bryta med uppmuntran till lagbrott och regelbrott för att göra ett politiskt statement. Det är ju faktiskt det ni härifrån talarstolen har gjort. Ni har en massa folk som har kontakter med eller ingår i Plankanu. Bryt med dem! Gör klart för dem att i det här landstingsfullmäktige tycker vi att hederlighet ska belönas och fuskare ska sättas dit. Då kan man kanske ha en debatt om öppna spärmlinjer på saklig grund. Men så länge som ni har de här dunkla sambanden med fuskare, folk som inte tycker man behöver göra rätt för sig, som tycker att man kan tillskansa sig fördelar på de hederligas bekostnad, så länge kommer inte era åsikter att tas på allvar i de här frågorna.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 188

Yvonne Blombäck (MP): Det är uppenbart att också Gustav Andersson måste gå upp och odla myter därför att ni saknar tydliga argument för en dålig politik.

Miljöpartiet står inte för nolltaxa. Miljöpartiet har tydligt tagit avstånd från fusket. Det går att läsa i motionen, om ni inte har gjort det innan ni kom hit i dag. Där står väldigt tydligt: "Miljöpartiet de gröna anser att det är positivt att SL arbetar med olika åtgärder för att säkra intäkter." Däremot delar inte vi den uppfattning som ni har, att det är de höga glasdörrsspärrarna som är lösningen, för det visar varje dag att folk plankar ändå.

Lösningen är olika, men vi delar uppfattningen att fusk ska bekämpas och hederlighet ska löna sig.

Anförande nr 189

Ylva Norrk (V): Det hade varit enklare om Gustav Andersson hade varit lite hederligare och sagt att han inte vill ha några öppna spärrar, han vill inte belöna dem som betalar i tunnelbanan med en mer tillgänglig tunnelbana. Det hade varit hederligare.

Sedan vill jag säga en sak till Kristoffer Tamsons. Väktarvåldet är väl ingenting som är särskilt utmärkande för Berlin? Det var ju inte särskilt länge sedan vi här diskuterade hur vakter slog barn i tunnelbanan. Och det har ingenting med spärrar eller inte spärrar att göra, verkar det som.

Och sedan en sista replik till Kristoffer Tamsons, om "kommunist". När argumenten tryter är det vad vi brukar höra. Så det är väl det som får bli konklusionen av allt detta: det finns inga argument emot, det finns bara en himla massa påhopp!

§ 47 Motion 2011:18 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om att landstinget ska utreda kostnaderna för trängseln i trafiken

Anförande nr 190

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till vår motion, att landstinget ska utreda kostnaderna för trängsel i trafiken.

Trängsel i trafiken är en stor kostnad för våra invånare och för våra företagare, ja för hela landstinget. Vi sitter fast på många olika sätt – vi sitter fast i den kollektiva trafiken, och vi sitter fast i trafiken på våra vägar, både busstrafik och olika transporter. Det är mycket pengar det handlar om, och vi behöver titta på det. Det handlar ju om vårt behov av framtida utbyggnad av kollektivtrafiken. Kan vi se kostnaderna i deras helhet så kan vi också se vilka investeringar vi behöver göra. Tidigare i dag diskuterade vi ju tunnelbana till Nacka, och vi har många andra stora och viktiga satsningar som vi behöver göra.

Förseningskostnader finns för sjukvården. Man kanske missar läkarbesök eller behandlingstid så att behandlingen måste göras om, så blir det en kostnad för landstinget. Man kanske missar en anställningsintervju, och den kostnaden kanske aldrig går att ta igen om man kommer för sent i ett sådant viktigt sammanhang. Det är otroligt mycket man kan missa.

Därför förstår jag faktiskt inte varför landstinget inte kan bifalla motionen om att se vad kostnaderna för trängsel i trafiken är totalt sett. Det är en enkel motion att bifalla, och en väldigt viktig uppgift för landstinget att se.

Det är många, många samhällsinstanser som ser behovet av ordentliga utbyggnader, och det är viktigt att se på kostnaderna för att öka tillgängligheten i vårt län med resandet. Bifall till motionen!

Anförande nr 191

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Den här motionen beskriver en del av de gemensamma problem som vi har att hantera i samhället, beroende på att det kan vara så att olika nivåer har ansvar för olika insatser – kollektivtrafik eller att skapa utrymme på vägar, bygga gator. Sedan tillkommer det kostnader i största allmänhet, som beskrivs, för till exempel trängsel, eller sådana som kommer nu i samband med att vi gör och har gjort stora renoveringsarbeten och reinvesteringar i vårt eget kollektivtrafiksystem. Det kan vara så att en snabbare renoveringsprocess skulle vara mer lönsam för samhället som helhet men utgör en större kostnad för den som har huvudansvaret. Vad man kan konstatera är att det finns all anledning att önska att vi ska kunna planera och ta ansvar gemensamt. Det är ju inte bara så att det är olika offentliga organ som kommuner, landsting och stat som har ansvar och bestrider kostnader, utan när det kommer till vad trängsel eller trafikstockningar som uppstår på grund av att vi måste göra renoveringar – det kommer ett stort exempel på det när det gäller renoveringen av Slussen – borde totalt sett om vi kan göra det på ett smartare sätt och på kortare tid för samhället som helhet innebära en besparing, men inte för den som har huvudansvaret för investeringen.

Här finns det väl anledning att vi kan planera gemensamt på ett helt annat sätt. Det har blivit bättre och kommer att bli ännu bättre på den punkten, där Trafikverket, Stockholms stad och kommunerna i länet plus landstinget i form av trafiknämnden och SL ska gemensamt titta på de olika projekt som vi har på gång i form av reinvesteringar och nyinvesteringar för att se till att vi gör detta så effektivt som möjligt, med så liten åverkan under så kort tid som möjligt på trafikapparaten.

Det finns mycket att göra på det här området. I och med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 192

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande! Ja, det är absolut så att trängseln kostar otroligt mycket pengar varje år. Det vore värdefullt om landstinget tog tag i en sådan utredning, eftersom de siffror som jag har sett säger att bara för Stockholmsregionen trängsel och förseningar innebär drygt 6,3 miljarder kronor varje år. De siffror jag har sett säger också att kollektivtrafiken står för 90 procent av de förseningskostnader som uppstår. Det vore väldigt värdefullt att få veta precis vad det innebär, för landstingets behov av prioriteringar, var man ska sätta in den ökade kapaciteten. Var gör man bäst nytta för att minska de kostnader som uppstår för samhället i form av förseningar och trängsel?

I går hade Miljöpartiet ett rundabordssamtal. Det var väldigt intressant. Vi hade bland annat Handelskammaren på plats, och andra näringsidkare, tillsammans med våra språkrör. Det fanns en entydig bild av att behovet av att bygga ut kollektivtrafiken är gigantiskt, för det är många års eftersatta underhåll, och det finns också stora utbyggnadsbehov.

Med detta sagt skulle jag ändå vilja återigen säga att det ni har gjort är att prioritera två mil motorväg genom att ni, i strid med folkets vilja, har lovat bort trängselavgifterna i mer än 30 år. Det är väldigt stora pengar, som skulle ha behövts till kollektivtrafiken. Vi pratar om mellan en och en och en halv miljard som det skulle kunna ge i intäkter – varje år – för att kunna bygga och underhålla den kollektivtrafik som stockholmarna faktiskt är värda och så väl behöver.

Bifall till motionen!

Anförande nr 193

N a n n a W i k h o l m (S): Det är en väldigt viktig motion som Gunilla och Vänsterpartiet har skrivit. Jag tycker också att svaret som trafiknämndens förvaltning har utarbetat delvis är ganska bra. Det pågår ett sådant här viktigt arbete. Vi vet att det kommer att kosta mycket pengar att åtgärda de kapacitetsbrister som vi har i kollektivtrafiken i Stockholm. Vi

vet att vi förlorar i tillväxt och i utveckling varje år mycket mer på grund av de brister som vi har i kollektivtrafiken. Det finns alltså en kostnadssida och en intäktssida när det gäller att vänta med investeringar som behöver göras.

Vi har i landstingsstyrelsen föreslagit att vi ska bifalla den här motionens första att-sats som handlar om att göra en sådan här utredning. Vi tycker att svaret på den andra att-satsen om hur man arbetar tillsammans med andra parter, är ganska väl genomlyst. Man har ju gjort en utredning över hela landet där man tittat på kostnaderna för trängsel och förseningar i trafiken. Då har man kommit fram till siffran 8,5 miljarder för Stockholmsregionen. Den allra största delen handlar om saker och ting i tunnelbanan.

Vi hoppas kunna bygga ut tunnelbanan, men då måste vi också veta, för att få en ordentlig bild, betydligt mycket mer om vad det kostar för landstinget att inte göra saker och ting. Därför yrkar jag bifall till den första att-satsen i vårt förslag i landstingsstyrelse!

I anslutning till den här debatten skulle jag också vilja ställa en fråga till majoriteten. Vi lade nämligen ett förslag i tillväxt- och regionplaneutskottet som handlar om andra tillväxteffekter, där vi föreslår att det ska göras en beräkning av effekten på tillväxten i Stockholmsregionen när kollektivtrafiken står stilla. Det förslaget väckte vi för ungefär ett år sedan, och då sade vår förvaltning att det nog är trafiknämndens förvaltning eller SL som är bättre att utreda den saken så de ska göra det. Sedan dess har inte vi i Socialdemokraterna hört någonting som svar på den skrivelsen.

Jag vill fråga om när ni tror att sådana svar kommer. Jag vill också, i anslutning till den här debatten, till protokollet här i fullmäktigeförsamlingen få noterat att vi hemskt gärna vill ha ett svar på de frågor som vi ställde om de problem som kollektivtrafiken hade under de senaste vintrarna, vilka samhällsekonomiska effekter och vilka långsiktiga effekter på tillväxten i Stockholmsregionen som kan antas uppstå med motsvarande brist under kommande år. Bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 194

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige! Jag kom av mig lite nyss eftersom jag trodde att jag skulle tala om den motion som blev bordlagd, men det visste jag inte om. Nu har jag hämtat mig och minnet kommer tillbaka när det gäller den här viktiga motionen som flera så förtjänstfull har talat för.

Jag var nyligen med Mälardalsrådet i München på benchmarkingresa. München är ju en storstadsregion som växer även om den inte växer lika fort som Stockholmsregionen. Det som imponerade där var att man i München hade satt sig ned tillsammans – storföretagsägare, samhällsaktörer och representanter för politiken – och funderat på vad man egentligen gör. Man upplevde att trafiken korkade igen totalt. Till och med BMW var med i detta sammanhang. Jag minns inte vad staden hette som gav detta sitt namn, men man lyckades i alla fall träffa överenskommelser tillsammans om att minimera biltrafiken i Münchens centrala delar.

I München har kollektivtrafiken i dag en resandeandel på 80 procent. Det är kanske vårt nästa mål, vi har 70 procent. Det lyckades man alltså uppnå med gemensamma krafter. Alla blir ju förlorare när man har ett system som bara leder till att vägarna korkar igen. En lustig sak, inte minst för en vänsterpartist att säga här från talarstolen, var att BMW:s försäljning ökade tack vare de här restriktionerna. Det var restriktioner som man införde.

Till exempel har Ulla Hamilton här i Stockholm sagt att man måste införa parkeringsrestriktioner, för en av de stora förseningsorsakerna vi har i vår region och i de centrala delarna det är ju den bristande bussframkomligheten. På den punkten måste vi göra insatser och vidta åtgärder.

Jag tycker att man kan vidga att-satsen, men det kanske jag inte kan göra här från talarstolen, men det handlar alltså om att vi tillsammans med alla samhällsaktörer borde sätta oss ned även i vårt landsting och anta utmaningen som handlar om hur vi ska möjliggöra ett Stockholm där folk faktiskt kommer fram.

Om man tittar på statistiken över busstrafiken – det står det om i min motion – så ser man att genomsnittshastigheten är så låg som 18 km i timmen för många innerstadsbussar och så här kan vi inte fortsätta. Jag tror att vi finner lösningen om vi sätter oss ned tillsammans och vågar ta reda på kostnaderna för den här trängseln.

Jag hör att Christer tycker att det här är en viktig sak, så jag hoppas att vi framöver kan jobba vidare på att minska kostnaderna för trängseln och ha fler bra lösningar för trafiken i Stockholm så att den kollektiva trafiken tar sig fram.

Anförande nr 195

Stella Fare (FP): Herr ordförande! jag tycker också att den här motionen är viktig, och jag vet att SL jobbar med de här frågorna. Vi får allt bättre underlag, vi som sitter i trafiknämnden. Det kommer snart.

Tidigare har man sett restidsförluster som något som i första hand drabbar köande bilister och det har varit en rätt så utvecklad statistik över vad det kostar den som reser kollektivt och hamnar i en kö till exempel när bussen inte kommer fram. Det leder ju till en kostnad dels för den enskilde, dels för samhället som måste ha fler bussar för att kompensera för de tidsförluster som uppstår.

Det här är väldigt viktig kunskap som jag litar på att vi snart kommer att få på trafiknämndens bord. Det kommer att ge kunskaper som leder till en helhetssyn på detta.

När det gäller vår uppgift i framtiden så är det så att vi har två stora uppgifter, dels att se till att SL-trafiken kan expandera i takt med att vi får fler invånare och många fler bostäder i länet, dels att se till att trängseln minskar eftersom den skapar brister i funktionssystemet för hela vår arbetsmarknad och tränger bort människor från kollektivtrafiken. Det kan betyda att människor tar bilen, vilket skapar ytterligare trängsel för att de inte vill trängas i kollektivtrafiken. Det är sådana här samband hela tiden.

Dessa två huvuduppgifter är den svåra nöten för oss att knäcka, men vi måste samtidigt skilja på de här två sakerna och fundera på vad som är vad. Ibland får jag en känsla av att det finns de som totalt negligerar trängseln och bara ser till expansionen. Man måste ha båda ögonen öppna, så att säga, för båda sakerna är viktiga för att SL ska kunna fungera som det är tänkt. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

§ 48 Motion 2011:22 av Conny Fogelström m.fl. (S) om att bättre utnyttja Stockholms vattenvägar – arbetspendling till sjöss även på Stora Värtan

Anförande nr 196

Conny Fogelström (S): Herr ordförande, fullmäktige! Jag hoppas och tror att landstingsstyrelsens föredragande, Christer Wennerholm, och jag kan komma till samma slutsats när vi har pratat en stund kring den här motionen. Jag tänker nämligen yrka på återremiss på den här motionen. Jag tycker inte att det tjänsteutlåtande som ligger till grund för trafiknämndens eftersom det inte uppfyller de beredningskrav som stadgas i kommunallagen. Det kan nämligen knappast vara tillräckligt att endast uppskatta restiden för att avvisa ett fullmäktigeinitiativ som detta. Saken blir inte heller bättre av att motionens andra att-sats över huvud taget inte berörs i trafiknämndens beslutsunderlag.

Vi fyra motionärer skrev den här motionen i höstas i syfte att på kort sikt försöka avlasta E18 och nordostsektorns extremt ansträngda kollektivtrafik. Jag kan inte se att detta står i något slag motsatsförhållande till långsiktigt tunga investeringar i exempelvis en tunnelbana till Täby, tvärtom.

Det är ju så att flera av stadens skönare bostadsområden skulle kunna trafikförsörjas över vattnet. Båttransport är ett transportsätt som är trivsamt och som skulle kunna utgöra ett bra komplement till den övriga kollektivtrafiken.

I landets största arbetsplatsregion, där hundratusentals människor pendlar till jobbet varje dag, borde kollektivtrafik till sjöss naturligtvis kunna spela en större roll än vad den gör i dag – inte minst mot bakgrund av den trängsel som vi alla känner av morgon och kväll i tunnelbanan, på pendeltåg eller på bussarna – för att inte tala om alla dessa stockholmare som sitter fast i bilköer på infarterna till Stockholm varje dag!

På andra håll i landet finns det exempel på kollektivtrafik till sjöss som fungerar alldeles utmärkt. I exempelvis Göteborg är skärgårdslinjerna fullt ut integrerade med Västtrafiks system. De biljetter som fungerar på spårvagnarna i innerstaden fungerar också på båtarna ute på sjön.

Sedan tjugo år tillbaka finns det också en båtlinje inne i centrala Göteborg kors och tvärs över Göta älv. Den här linjen har vuxit för varje år som har gått och transporterar nu över en miljon passagerare varje år.

Ett annat bra exempel finns i Karlstad där en lokal sjöbuss dagligen trafikerar Klarälven med 17 hållplatser. Även i detta fall gäller vanliga bussbiljetter.

Om vi lyfter blicken lite grand och tittar utanför landets gränser så kommer vi att finna att trafik till sjöss finns i exempelvis Hamburg, Istanbul och Venedig.

Herr ordförande, i Stockholm finns bara Djurgårdsfärjorna och några mindre färjelinjer som till exempel Hammarby sjöstad till Södermalm, mellan Nacka strand och Nybroviken. Om människor ska förmås att på fullt allvar välja båten så räcker det inte med enstaka turer. Färjetrafiken måste samordnas med den övriga kollektivtrafiken.

Ett bra exempel på det är den färja som tidigare trafikerade Tappström på Ekerö. Därifrån kunde man tidigare resa in till jobbet i Stockholm med en daglig linje där SL-kortet gällde som betalningsmedel. Framkomligheten på Ekerövägen blev som ett direkt resultat av detta väsentligt bättre.

Tidigare har också Skärgårdens trafikantförening framfört propäer om sjöpendling från Vaxholm, Lidingö, Nacka, Bromma och Solna, men den här idén borde förstås också vara tillämpbar på vattnet i den nordöstra delen av Stockholms län. Det är mot den bakgrunden som vi motionärer vill undersöka möjligheten till båtpendling också för de medborgare som bor i länets nordöstra delar, och använda Stora Värtan som transportväg.

Nordöstra delen av Stockholmsregionen bedöms växa med knappt hundratusen nya invånare de närmaste decennierna. Vår bedömning är att en hel del nordostbor skulle välja båten till arbetet inne i stan i stället för att sitta fast i bilköer på E18 om detta bara vore möjligt.

En båtlinje, eller en så kallad sjöbuss, från exempelvis Hägernäs strand eller Viggbyholms båtklubb, möjligen via Djursholm, för att slutligen landa inne vid Blasieholmskajen skulle givetvis avlasta vårt mycket ansträngda vägnät och våra överfulla bussar.

Vi i landstinget har ju faktiskt tillgång till både Waxholmsbolaget och SL, så varför inte utveckla dessa företags uppdrag för kollektivtrafikens, för miljöns och inte minst för stockholmarnas skull?

Därför är mitt yrkande att vi inte ska fatta något beslut om den här motionen i dag utan i stället återremittera den till trafiknämnden för kompletterande beredning! Det är mitt yrkande. Jag hoppas att trafiklandstingsrådet kan ansluta sig till den linjen.

Anförande nr 197

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har ju redan tidigare i dag behandlat en fråga som berörde sjövägen. Det är ju ett exempel på kollektivtrafik på vatten. Motionären nämnde nu också den verksamhet som bedrivs, beroende på årstid, från Hammarby sjöstad in till Stockholms centrala delar.

Det är väl på det sättet att jag tror att tidsaspekten ändå har någon form av avgörande betydelse när vi testar båtpendling och andra nya alternativ. Att en tvärförbindelse på vatten eller en tvärförbindelse på land i form av tvärspårvägen har blivit en sådan stor succé bygger ju på att den i olika relationer förkortar människors restid och skapar mer utrymme för tid för annat än att resa till och från aktiviteter, till och från skolan eller till och från jobbet eller vad anledningen till resandet nu än är.

Mycket talar väl för att en resa på vattnet kan upplevas som mer attraktivt än till exempel en resa på land mellan varven. Men om restiden på vatten blir betydligt mycket längre än restiden på land så är jag rädd för att alternativet i längden och dagligdags inte kommer att upplevas som högre kvalitet och som ett bra alternativ.

Det är väl det som man också från förvaltningens sida försöker att beskriva i det här underlaget. Den principen tror jag att vi kan vara överens om, alltså att oaktat vilken form vi väljer så måste det vara ett alternativ som innebär förkortade restider, annars är risken uppenbar att människor bara behåller det gamla resvanemönstret, skulle jag tro.

Jag vet inte hur övriga här i salen ställer sig, men regelverket för att återremittera ärenden kan väl herr ordföranden bättre än undertecknad. Jag vet inte om motionären behöver mitt stöd för detta egentligen. Den frågan får väl redas ut på annat sätt.

Jag tror, Conny, att vi inom ramen för trafiknämndens verksamhet och de förslag på olika pendlingsrelationer som har nämnts, bland annat från Miljöpartiet som nämnt andra idéer, får anledning att återkomma till detta i budgetberedning och se vilka olika alternativ vi kan hitta som vi kan pröva. Jag tror på att vi ska pröva både sjövägen men också snabba övergångar för att se vad de skulle kunna innebära.

I grunden är mitt svar på motionen att jag inte tror på lösningar som skapar längre restidsrelationer även om jag personligen tycker att det kan vara värt att åka på vattnet även om det tar lite längre tid. Stora delar av året kan det ju vara trevligare än att sitta på E18 eller på någon annan väg i bil- eller busskö. Det är jag övertygad om.

Förste vice ordföranden: På direkt fråga kan jag berätta att det för en återremiss krävs majoritet. Har man inte det så kan man åberopa minoritetsåterremiss, och då är det en tredjedel av de deltagande rösterna som måste stödja förslaget om återremiss.

Anförande nr 198

Conny Fogelström (S): Herr ordförande! Jag uppskattar att retoriken från majoriteten har dämpats något i förhållande till de tidigare motionsdebatterna. Själva poängen med en återremiss, Christer, är ju att det här beslutsunderlaget inte är till fyllest. Du har suttit i trafiknämnden och fattat beslut på ett underlag som finns på ett halvt A4-papper. Det utgår egentligen från en enda sak, nämligen att en enskild tjänsteman gör en bedömning mellan tummen och pekfingeret att det kommer att ta 90 minuter att åka båt från Viggan in till stan. Det är helt orimligt! En och en halv timme!

Hade du frågat någon ute vid Viggbyholms båtklubb som är båtägare så hade de sagt att 40–50 minuter är en rimligare bedömning, om man inte ska stanna vid varenda mjölkpall uteder vägen, men det är ju inte rimligt när det handlar om arbetspendling.

Det är klart att det finns problem vintertid när isen ligger, men låt oss utreda det i så fall.

Låt oss gå tillbaka till ruta ett och göra om och fundera på om det inte finns någon poäng i detta. Skulle inte detta kunna vara ett komplement till Roslagsbanan och bussarna? Framför allt, skulle man åtminstone inte kunna bemöda sig med att titta på andra satsen? Det finns ju sex kommuner i området som kanske skulle kunna tänka sig att vara med och finansiera en del av detta.

Anförande nr 199

Viviann Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Självklart är vi generellt positiva till motioner som öppnar nya möjligheter till vattenvägar. Vi har alltid från Miljöpartiets sida haft en väldigt stark inriktning mot att försöka få till stånd båttrafik på Stockholms inre vatten.

Förslaget om återremiss kom lite sent. Jag har förståelse för att man tycker att det faktiskt inte finns tillräckligt underlag för att avstyrka motionen eller säga att den ska anses besvarad. Jag har också studerat de här tidsangivelserna och kan inte förstå. Det skulle vara väldigt bra om man förklarade lite mer vad man menade med att restiderna skulle vara för långa.

Det finns ju en viss hastighetsbegränsning i Stockholms inre hamn som kan påverka vissa båtturer, men generellt sett tror jag att tiden är beräknad lite i överkant.

Jag tror ändå att det skulle vara ganska bra att göra en samlad bedömning, för ni har, som jag påpekade när vi talade om sjövägen med anledning av min enkla fråga i förmiddags, att det vore bra om vi studerade flera linjer samtidigt och sedan kom fram till i vilken ordning vi ska börja med den här trafiken.

Vi har haft viss trafik till sjöss till Hammarby sjöstad, men sedan finns det många förslag. Vi skulle behöva jobba oss igenom dem, men kanske också studera en annan typ av båtar än dem som vi har i dag. Om man tittar på hur sjövägen går så är det ju inte någon snabbgående båt där. Det är en ganska långsamtgående båt.

Jag tror att vi ska diskutera detta vidare i budgeten men ge ett ganska skarpt uppdrag om det inte kommer ett uppdrag från Alliansen själv, och det borde komma med alla de positiva ord som Christer Wennerholm tidigare sagt i denna talarstolen. Vi följer i detta fall Alliansens förslag!

Anförande nr 200

Lukas Forslund (C): Herr ordförande, fullmäktige! Det är ju få frågor som vi har så stor enighet kring som att vi vill bygga kollektivtrafik till sjöss. Jag tror att vi har sett initiativ från snart sagt alla partier i den riktningen, så där har vi verkligen något att bygga på.

Jag tror att Viviann var inne på något ganska vettigt, nämligen att ta ett större grepp och titta på vad det är som är angeläget och var har vi resandeströmmar och vad en relevant tidsaspekt är. Hur lång tid kan det ta?

Vi har ju i rätt stor utsträckning tittat på de centrala delarna av Stockholm. Vi anpassar Slussen utifrån tanken att den ska kunna bli den där hubben för kollektivtrafik till sjöss som man har till exempel i Sidney med Circular Quay.

Det känns som om alla partier är hängivna tanken att vi ska ha mer kollektivtrafik till sjöss och använda de underhållsfria vattenvägarna mycket bättre än vi gör i dag. Jag tror att landstingsstyrelsens förslag är bra och yrkar bifall till det just för att vi behöver ett större perspektiv i frågan och se mer förutsättningslöst på vilka vägar som vi ska ha i framtiden!

§ 49 Motion 2011:23 av Pia Ortiz Venegas m.fl. (V) om säkra utrymningsvägar för personer med funktionsnedsättning

Anförande nr 201

Pia Ortiz-Venegas (V): Jag ska börja med att tacka för ett åtminstone delvis hyggligt och genomarbetat svar! Jag yrkar också bifall till motionen!

Jag är dock lite förvånad över svaret, framför allt över förslaget till beslut från landstingsstyrelsen, vilket är att anse motionen besvarad. Den är inte riktigt besvarad.

Den här motionen består av tre att-satser. Det som är besvarat i motionen är en del av första att-satsen. Den andra att-satsen avslår man i brödtexten. Den tredje att-satsen lämnar man helt obesvarad.

Den här motionen handlar alltså om säkra utrymningsvägar för personer med funktionsnedsättning, i första hand personer som är rörelsehindrade. Första att-satsen lyder: att uppdra åt trafiknämnden att utreda vid vilka stationer inom kollektivtrafiken tillgänglighetsanpassade utrymningsvägar saknas samt återkomma med förslag till åtgärder inklusive tidsplan för dessa. Det är just tidsplanen som saknas i svaret. Det man däremot säger är att man har satt upp glasavskiljningar vid tio av de femtio underjordiska stationerna i tunnelbanesystemet.

Glasavskiljningar är ett alternativ till tillgänglighetsanpassade utrymningsvägar. Vad det handlar om är nämligen att en person som befinner sig många meter under jord är helt och hållet hänvisad till att använda hiss, och hiss kan man inte använda vid till exempel brand eller strömavbrott. Dessa stationer är alltså rena dödsfällorna för personer som är bundna till rullstol. Därför har man byggt glasavskiljningar i närheten av rulltrapporna som gör att man kan rulla in rullstolen där och skyddad mot rök och eld invänta rökdykare som ska bära ut en. Vid övriga fyrtio stationer är det fortfarande så att man helt enkelt blir kvarlämnad på perrongen i rök och eld till dessa att rökdykare kommer – om man har överlevt så länge.

Jag tycker att det här är väldigt allvarligt, och därför har jag också krävt i att-satsen att man ska utarbeta en tidsplan. Det gör man inte utan det vägrar man. Man säger i svaret att det finns planer på att bygga fler men man säger inte när det ska vara klart. Jag försökte få reda på när det här arbetet påbörjades, och så vitt jag kan se så påbörjades det 2009.

Man har alltså hunnit med arbetena på tio stationer under drygt tre års tid. Om jag inte räknar alldeles fel så innebär det att det kommer att ta tolv år till innan det här arbetet är färdigt.

Margaretha Herthelius sade för en stund sedan att hon blir gladare för varje gång hon ser rullstolsburna personer åka med tunnelbanan. Jag kan väl säga att jag är glad över att tunnelbanan blir tillgänglig, men jag blir faktiskt vansinnigt orolig när jag ser personer som åker runt i elrullstol nere på Centralen till exempel där det faktiskt inte går att ta sig ut om det brinner. Jag blir alltså inte odelat glad när jag ser det.

Det blir allt vanligare att rörelsehindrade reser med tunnelbanan. Vi går också mot en utveckling där man inom färdtjänsten ser en tillgänglighetsanpassad kollektivtrafik som ett alternativ till taxi med färdtjänsten. Man hänvisar alltså människor till att ta tunnelbanan vissa sträckor och inte åka taxi.

Jag anser inte att det är rimligt att vi kan göra så till de fyrtio stationer som saknar utrymningsvägar för dessa människor.

Den andra att-satsen lyder så här: att tills detta är genomfört genom trafiknämnden uppdra åt SL att inte hänvisa rullstolsbundna personer till tunnelbanans underjordsstationer.

Det är nämligen så att om jag i dag ringer till SL:s kundtjänst och frågar vilken väg som är lämplig för mig som sitter i rullstol att ta en viss sträcka, så blir jag hänvisad till att till exempel byta till blå linje vid Centralen, som alltså är en ren dödsfälla för de här personerna.

I svaret, där man säger att man absolut inte slutar hänvisa till de här stationerna eller tar fram alternativa resvägar för då skulle man riskera att bli åtalad för diskriminering. Det är väl inte mer diskriminerande att ge en alternativ resväg än att låta folk sitta kvar på perrongen och vänta på räddning mitt bland rök och eld! Nu är min talartid slut så jag återkommer till den tredje att-satsen i mitt nästa inlägg.

Anförande nr 202

Karl Henriksson (KD): Ordförande, ledamöter och Pia! Det har varit mycket tal om dödsfall och om att spärrarna är farliga och om att stationerna är farliga. Jag tycker att vi ska vara medvetna om att vi har en mycket bra kollektivtrafik i Stockholm, och vi kan vara stolta över den kollektivtrafik som vi har i Stockholm, inte minst tunnelbanan.

Vi ska naturligtvis hela tiden arbeta för att Stockholms kollektivtrafik ska bli allt tryggare för alla resenärer, så väl för personer med som för personer utan funktionsnedsättningar av olika slag.

I år ska SL genomföra en utredning om just trygghets- och säkerhetsaspekter för personer med funktionsnedsättning. Jag tycker att det är väldigt bra att man gör den utredningen. Frågan om tidsplan var något som Pia tog upp. Vi anger ingen tidsplan i det här svaret, och det beror på att vi ska utreda förutsättningarna, vi ska utreda fakta. När den utredningen är klar kan vi komma till frågan om en tidsplan.

En sak som redan nu pågår är förstås att man bygger de här glasavskiljningar. I dag finns det, precis som Pia sade, sådana på tio stationer. Medan vi håller på att diskutera riskerna i tunnelbanan måste vi också sätta dem i perspektiv. Vi kan konstatera att det inte är tunnelbanan som är den stora säkerhetsrisken för trafikanterna i Stockholm. Det är faktiskt bilarna. Att uppmana rullstolsburna att av säkerhetsskäl inte använda tunnelbanan vore att göra dem en björntjänst, för de är betydligt tryggare i våra tunnelbanetåg än om de ska korsa en hårt trafikerad gata i staden. Det är där de verkliga olyckorna sker.

En sak som jag vill informera om är att det inte sker någon hänvisning till tunnelbanan för personer med färdtjänst, så som det fungerar i dag. Den enda hänvisning som finns i dagens system är till Arlanda express, och det taget går aldrig under jord utom just på Arlanda station, och där ska det väl vara tryggt och säkert, förmodar jag. I övrigt sker ingen hänvisning i dagens trafik.

Vi ska vara stolta över vår kollektivtrafik, inte minst tunnelbanan. Jag för min del hoppas att få se fler och fler rullstolsburna och rullatorstödda som använder den i framtiden. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 203

Margaretha Herthelius (FP): I den värld som vi lever i i dag kan vi dessvärre inte garantera någon säkerhet någonstans. Vi kan sätta upp glasväggar, ordna enskilda utrymmen, vi kan hitta på, men den som vill illa kommer alltid att lyckas med det.

Det är frågor som vi måste jobba med på ett helt annat sätt. Det handlar om civilkurage, om att våga säga till när någonting är i görningen. Jag ser med fasa framför mig när någon ger sig ner i tunnarna under jord och har bestämt sig för att åstadkomma en katastrof. Då spelar det inte så stor roll om vi sitter i rullstol eller inte.

Det viktiga är att komma ihåg att vid en utrymning kan folk skada sig och inte kunna ta sig vidare.

Precis som Kalle berörde ska dessa frågor utredas. Jag läser i landstingsstyrelsens förslag att man har spelövningar nere i tunnelbanan ett par gånger om året. Kanske måste de intensifieras. Någonstans handlar det ytterst om att vi är observanta på vad som händer runt omkring oss och stoppar innan någonting händer. Är det någon som vill göra ont så har vi inte så mycket att sätta emot. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 204

Pia Ortiz-Venegas (V): Till skillnad mot Margaretha tycker jag att vi här i landstingsfullmäktige har ett ansvar i den här frågan och att vi inte kan hänvisa säkerhetsfrågorna i tunnelbanan till något som handlar om civilkurage.

Det är dessutom så att all brand inte orsakas av människor som vill illa, det finns andra typer av bränder.

Jag vill fortsätta där jag var. Man hänvisar till att man kan anklagas för diskriminering om man skulle sluta hänvisa människor till de här stationerna. Det är inte alls fråga om diskriminering. Vi talar inte om att förbjuda någon att åka till de här stationerna. Vi talar om att informera om vilka stationer som man tryggt kan byta vid eller resa till om man är rullstolsburen.

Jag var inne på SL:s hemsida i dag och försökte hitta någon form av information om utrymning för rullstolsburna. Det finns över huvud taget inte någon sådan information. Det finns ingen information om att de här glasavskiljningarna, som faktiskt är riktigt bra, finns och vid vilka stationer de finns. Den informationen saknas fullständigt.

Däremot kan jag få veta hur hög perrongen är, och jag kan få veta en väldig massa andra tillgänglighetsanpassningar men inte denna, trots att den är så pass viktig.

Jag skulle önska att jag, när jag ringer till SL:s kundtjänst, ska bli rekommenderad att resa via en annan station som har glasavskiljning är via just någon av de fyrtio stationer som saknar glasavskiljning. Det är det som det handlar om i att-satsen som handlar om att inte fortsätta att rekommendera folk den här resvägen. Det behöver inte alltid innebära att man ska korsa gator heller.

Den tredje att-satsen är faktiskt minst lika viktig som de andra två. Det handlar om att uppdra åt trafiknämnden att utreda utrymningsvägar i framtida tillgänglighetskartläggningar. Den här frågan har man inte svarat på alls. Den är helt obesvarad. Det tycker jag är väldigt konstigt, för det är en väldigt enkel sak att göra. Vi har riktlinjer för vad som ska kallas tillgängligt både i tunnelbanan och på bussarna. I de riktlinjerna står det inte ett ord om utrymningsvägar.

Vi har också tillvägagångssätt när vi gör kartläggningar för att se hur pass tillgängliga de olika stationerna är. Inte heller där finns utrymningsvägarna med. Jag anser att vi riskerar att fortsätta att missa den här saken – för det är en miss från början, man har inte tänkt på detta över huvud taget från början. Det finns en jättestor risk att ni, när landstinget börjar bygga ut tunnelbanan igen till exempel till Nacka, åter en gång missar att inrätta säkra utrymningsvägar för rullstolsburna.

Anförande nr 205

Margaretha Herthelius (FP): Jag vill bara kortfattat klargöra att det inte alls handlar om att landstinget inte ska ta ansvar. Jag talar om att ansvar ska alla vuxna, oavsett om man sitter i landsting, kommun eller över huvud taget inte är politiskt aktiv, ta. Det var det som mitt svar handlade om.

Jag vill bara säga att om man nu gör den här utredningen så kan vi ju ta med oss alla de här synpunkterna som Pia har berört. De har tagits upp här och nu, och då brukar de komma med framöver. Om vi gör de här spelövningarna då och då under året så kommer den här typen av problem fram.

Anförande nr 206

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är viktigt med trygghet, säkerhet och leveranspunktighet för kollektivtrafiken. Det gäller ju alla typer av resenärer. Vi ska kunna ge en så trygg och bra kvalitet i resan som möjligt. Det beskrivs i motionssvaret vilket jobb som pågår, och det har tidigare alliansföreträdare också beskrivit.

Sedan kan man ha högre ambitioner och vilja att det ska gå snabbare. Det är dock på det sättet att det avgörande för det vi kan göra är det som beskrivs på sid. 2 i svaret från SL. Det handlar om att säkerhet och trygghet för resenärer med funktionsnedsättning måste vara i fokus när SL jobbar vidare med tillgänglighetsmålet. Det är väl ett besked som är rätt tydligt.

Det handlar också väldigt mycket om det som Margaretha nämnde nyss, om hur vi förbereder oss ifall det värsta skulle hända. Det handlar ju inte enbart om brandförsvaret. Det handlar i väldigt stor utsträckning om hur personalen hos våra entreprenörer får förbereda sig och öva, för de kommer ju att vara avgörande i en situation där olyckan är framme, oaktat om det är tekniska omständigheter eller andra omständigheter som gör att det uppstår brand och skada, det vill säga hur man kan utrymma olika stationer.

Med resonemanget om hurdana stationerna är så kan det lätt bli så att vi skulle rekommendera folk att över huvud taget inte åka till de stationer som ligger långt ned. Det kommer givetvis någon gång att bli en situation då det brinner i en station som ligger i ytläge, men det är en helt annan situation än vid en brand som uppstår vid till exempel Östermalmstorgs tunnelbanestation som ligger långt ner. Men det är de förutsättningar som vi har att jobba utifrån och skapa möjlighet till trygga utrymningsvägar för olika grupper, inklusive att entreprenörernas personal i samverkan med räddningstjänstens olika typer av personal, alltifrån ambulanssjukvårdare till läkare som kan vara på plats till brandmän, måste kunna öva. Det görs ju kontinuerligt och det ingår i förutsättningarna.

Beskedet är i det här svaret att vi ska ha de här säkerhetskraven och tillgänglighetskraven i fokus när vi fortsätter renovering och utbyggnad av kollektivtrafik. Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 207

Laila Leymann (V): Jag blev lite överraskad över de utsävningar som det nu blev i debatten. Vi säger inte att tunnelbanan är jättedalig. Pia säger inte det. Hon säger att man måste tala om vilka goda alternativ som finns. Det är klart att det är farligare att korsa en gata, och det är farligare med terrorism i tunnelbanan. Det är helt klart.

Som jag läser den här motionen är det som Pia undrar över vad man säger till en person som ringer och frågar vart man lämpligen åker när man har en rullstol. Då finns det några bra ställen som man kan rekommendera. Det finns också några bra ställen som man kan tänka på när man bygger fler stationer. Så har jag förstätt motionen. Jag tycker faktiskt att det är ganska enkelt.

Anförande nr 208

Pia Ortiz-Venegas (V): Jag tror att Laila sade det mesta som jag ville ha sagt. Det här handlar ju i andra satsen om hänvisningen just till de här stationerna som jag anser är farliga. Jag kan gissa att det är en majoritet här som anser att de är farliga eftersom man åtgärdar dem. Man bygger ju de här glasavskiljningarna av en orsak. De stationer som har en glasavskiljning är säkrare. Det jag alltså inte riktigt kan förstå är att man vill fortsätta att

rekommendera människor att välja de här alternativen. Varför vill man inte informera människor om detta?

Jag har hört väldigt mycket om valfrihet från den högra sidan här i lokalen. Om jag var rullstolsbunden skulle jag nog vilja ha valfriheten att välja vilken station jag känner mig tryggast att byta vid.

Jag får en känsla av att man undviker att tala om det här för att inte skapa rädsla i den här gruppen och att det är det som det egentligen handlar om, och att man faktiskt undviker att diskutera det här över huvud taget. Det är väldigt olyckligt i så fall, för de har rätt att veta var det är säkert och var det inte är säkert.

Anförande nr 209

Karl Henriksson (KD): Ordförande och ledamöter! Pia, naturligtvis vill vi undvika att sprida skräck bland våra kollektivtrafikresenärer, och jag hoppas att vi alla här i salen har den inställningen. Det finns ingen anledning att sprida onödig oro, och vi bör inte säga att vissa stationer är farliga för de är egentligen inte farliga. Däremot kan de bli tryggare. Därför är det bra att bygga glasavskiljningar.

Jag håller med Pia om en sak. Det vore bra om det fanns information på hemsidan till exempel när det gäller tillgänglighetsanpassningar, på vilka stationer de här glasavskiljningarna finns. Det kan jag tycka vore klokt.

Vi ska akta oss för att påstå att Stockholms tunnelbana är farlig, för den är inte det. Så är det.

§ 50 Motion 2011:10 av Håkan Jörnehed och Gunilla Bhur (V) om att starta en vårdcentral i Husby med forskningsuppdrag i folkhälsa och de stora folksjukdomarna

Anförande nr 210

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Tack, Birgitta Rydberg, för svaret på motionen om att starta en vårdcentral i Husby med forskningsuppdrag i folkhälsa och de stora folksjukdomarna. Vårt motionsförslag har behandlats välvilligt och motionen ska anses besvarad. Ändå vill vi yrka på att motionen ska bifallas!

För några år sedan var jag på ett seminarium där man talade om en vårdcentral som ligger i ett utsatt område utanför Linköping i Östergötland. Där hade de haft svårt att rekrytera personal, de hade hög omsättning på läkare. Befolkningens diagnoser och symtom bestod oftast av väldigt komplexa vårdbehov. Andelen icke nordiska medborgare var i detta område ungefär 50 procent år 2008, då man drog i gång ett projekt på den här vårdcentralen. Det var också stor ohälsa bland befolkningen, och dessutom var det så att vissa patienter hade varit med om trauman som hade sin bakgrund i krig och ohyggliga vidrigheter som påverkade deras hälsostatus.

På den här vårdcentral i Östergötland beslöt man år 2008 att göra om vårdcentralen till en utbildningsenhet. Man inriktade sig bland annat på att utbilda utlandsfödda läkare samt att samarbeta med läkarutbildning och forskning. Bland lärarna och handledarna fanns erfarna distriktsläkare från andra vårdcentraler i länet, men även lektorer i allmänmedicin från hälsouniversitetet i Linköping.

På vårdcentralen fann man det unika att det bland dessa patienter fanns en enorm bank av kunskap att ösa ur för att utveckla vården rörande vissa medicinska diagnoser och metoder. Man knöt till sig personal som exempelvis tidigare arbetat utomlands och som därför hade medicinska och kulturella erfarenheter från andra länder. På olika sätt arbetade man för att göra den här vårdcentralen attraktiv. Personal stod så småningom i kö för att få arbeta där. Man kunde också påvisa att de med denna kompetenshöjning och de medicinska insatserna

fick bättre resultat och nya erfarenheter som kunde användas på flera ställen i hela Östergötland.

Jag har funderat mycket över det sätt på vilket man i Linköping lyckades vända en oattraktiv vårdcentral till en av de mest attraktiva. Här tror jag att vi i Stockholm också skulle kunna inspireras väldigt mycket. Exempelvis Värmlands läns landsting har studerat den här vårdcentralen, men då har de haft fokus på att kunna utbilda ST- och AT-läkare för det har Värmlands läns landsting väldiga problem med.

När det blev uppståndelse över att man skulle lägga ned Husby vårdcentral så fanns denna erfarenhet från Östergötland med i tankarna. Då Husbyborna så tydligt visade att de ville ha vård i sitt närområde så började man också titta på Husby och Husbybornas hälsa. De hade ju höga ohälsotal, till och med unika diagnoser. Då funderade vi i Vänsterpartiet på om det inte skulle vara en idé att lägga en forskningsvårdcentral i just Husby.

I vår motion och i den vision som vi har tänkt oss är det här åtagandet större och mer omfattande än det som sker inom det som kallas akademiska vårdcentraler. Jag tänker inte minst mot bakgrunden att vi ska forska framöver och mot bakgrund av nya NKS. Även om det kan ses som bara en liten bonus och även om det inte är landstingets ansvar så tror vi att en forskningsenhet i Husby skulle stärka det området då Husby tyvärr har blivit avlövad på allt mer samhällsservice. Vi tror att en forskningsenhet i Husby skulle rimma väl med Järvalyftets intentioner.

I det här svaret hänvisar man till att man har gjort Akalla vårdcentral till en akademisk vårdcentral. Akalla vårdcentral ligger, för er som inte känner till det, granne med Husby, men där har de inte lyckats att vända sin problematiska situation även om de har blivit en akademisk vårdcentral. Där finns ännu inte fastanställda läkare och inte heller en fastanställd verksamhetschef.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till motionens förslag om att trots allt starta en vårdcentral i Husby med forskningsuppdrag i folkhälsa och de stora folksjukdomarna!

Anförande nr 211

Landstingsrådet Rydberg (FP): Vi behöver helt klart mycket mer forskning inom primärvården, och det behöver vi i primärvården i stort eftersom det inte finns samma omfattande forskning där, trots att patienterna ofta får sin vård där för folksjukdomarna. Däremot finns det mycket forskning på sjukhusen.

Därför är det väldigt framsynt av SLSO, Stockholms läns sjukvårdsområde, att ha en långsiktig planering för att skapa fler akademiska vårdcentraler. Även om de första fyra är så kallade piloter så har de en inriktning mot att kanske ha tolv vårdcentraler som är forskningstäta i vårt län. Vi behöver fler medarbetare som har uppdrag och tid att forska kring det sjukdomspanorama som man möter i olika delar av primärvården.

Det handlar om de här vanliga tillstånden som primärvården möter dagligdags, diabetessjuka, astmapatienter, hjärt-kärlsjuka och människor med psykisk ohälsa. Odet handlar också om hur vi kan få till stånd bättre följsamhet till olika vårdmetoder och få bättre vårdresultat för patienterna samt bättre förebyggande insatser när det gäller framför allt primärpreventiv och sekundärpreventiv effekt.

Det handlar också om att vi ska få medarbetare som är studenter och gör sin praktik ute på vårdcentralerna att också arbeta i en väldigt interaktiv miljö tillsammans med dem som forskar. Det där har vi inte någon stark tradition av i primärvården.

Jag tycker att motionens syfte blir väldigt väl tillgodosett i och med att man nu på Järvalyftet har utsett en av vårdcentralerna till att vara skjutspets där man ska jobba med att finna vilken modell vi ska ha i primärvården för att få till stånd mer forskning kring folksjukdomar. Vi ska heller inte underskatta det faktum att vi har en del andra

verksamheter i transkulturellt centrum och centrum för allmänmedicin som också ligger i SLSO och som kan vara bra nätverk med både den akademiska delen av vårdcentralen, generellt mot vårdcentralerna på Järvafältet liksom i resten av länet.

Jämlik vård är ett område som vi ägnar mycket fokus i hälso- och sjukvårdsnämnden, och vi behöver hitta olika vårdmetoder som passar olika grupper beroende på språktillhörighet, etnisk grupp och beroende på utbildningsnivå.

Jag tror att vi kommer att ha mycket mer ny kunskap när tre år har gått och Akalla–Husby vårdcentral har varit i gång, hittat modeller för hur vi ska forska kring de här vanliga folksjukdomarna. Förhoppningsvis är vi om tre år lite längre fram när det gäller att utnämna nya vårdcentraler som får resurser och det här uppdraget.

Med det har vi tillgodosett motionens syfte. Jag yrkar därmed bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 212

J a k o b D e n c k e r (MP): Fullmäktige, åhörare! Motionärerna tar upp ett viktigt ämne. Förslaget att inrätta en vårdcentral med forskningsinriktning och med fokus på folkhälsa och de stora folksjukdomarna är en mycket bra idé.

När denna motion väcktes var Husby vårdcentral på väg att läggas ned. Att då lägga detta förslag var ett sätt att försvara den landstingsdrivna hälso- och sjukvården i Husby och vända en nedläggning till en satsning. Det var ett bra förslag när motionen väcktes.

Nu vet vi att man redan har etablerat en akademisk vårdcentral i Akalla–Husby, som är en filial till den akademiska vårdcentralen i Hässelby. Jag anser att det är positivt att man får en vårdcentral med forsknings- och utbildningsinriktning som täcker Husby–Akallaområdet.

Efter att ha läst bakgrundsinformation om de akademiska vårdcentralerna kan jag dock konstatera att jag inte hittar några hänvisningar till att de specifikt ska arbeta med folkhälsa eller med de stora folksjukdomarna vilket motionen föreslår. Detta upplever jag som en brist.

I Husby har man större ohälsa än i de flesta områden i Stockholms län. Att forska på folkhälsan i Husby och att stärka arbetet med sundare livsstilar och stärka kunskapen om sjukdomar, som i större utsträckning drabbar invandrare, skulle ha varit angeläget. Forskning visar att invandrare i allmänhet har sämre hälsa än svenskfödda. Alla invandrargrupper har inte sämre hälsa, och invandrare är inte överrepresenterade när det gäller alla sjukdomar, men i allmänhet har invandrare sämre hälsa än svenskfödda.

Därför skulle det vara viktigt att i Akalla–Husby bedriva patientnära forskning på området folkhälsa och invandrades hälsa. En stor del av dem som söker hjälp inom psykiatri i Järvaområdet har problem på grund av tortyrskador eller krigstrauman. Denna problematik skulle man kunna undersöka närmare inom ramen för en akademisk vårdcentral i Akalla–Husby.

Jag hoppas att detta kommer att synas i det arbetet som kommer att bedrivas på Akalla–Husby vårdcentral. Jag kan dock inte se av planeringen att man där ska arbeta specifikt med de här frågorna.

Dessutom står det i handlingarna att man avsatt enbart 4,6 miljoner kronor för att starta detta arbete, och det gäller alla fyra akademiska vårdcentraler. Det verkar vara en liten summa för att på allvar kunna stärka arbetet på detta område.

Det är alltså svårt att i detta läge yrka bifall till motionen. Jag kommer däremot att bevaka frågan om hur de akademiska vårdcentralerna utvecklas, och Miljöpartiet kommer att driva frågan om att inriktningen på Akalla–Husby vårdcentral blir att forska kring och stärka arbetet rörande folkhälsa, invandrares hälsa och kanske rörande de stora folksjukdomarna.

Anförande nr 213

Petra Larsson (S): Husby är ju, som både Håkan och Jakob har påpekat här, en stadsdel med väldigt höga ohälsotal. Jag bor själv i Akalla så jag har ganska goda kunskaper om området. Förvisso har vårdcentralen i Husby lagts ned och flyttat ihop med Akalla vårdcentral. Akalla vårdcentral ska bli en akademisk vårdcentral, men med tanke på hurdan folkhälsan är i Husby och hur det är i samhället i dag då klyftorna ökar, så tycker vi att det borde finnas när vårdcentral i Husby med forskningsuppdrag i folkhälsa.

Vi socialdemokrater har också lagt en motion om detta tidigare, så den här motionen ligger precis i linje med det som vi tycker.

Husby vårdcentral var tidigare en fullvärdig vårdcentral, men sedan lades den ned och samlokaliserades med Akalla vårdcentral, som ligger ungefär en kilometer därifrån. De var utan vårdcentral ett tag och nu har de öppnat en husläkarmottagning i Husby, men det är inte samma sak som en fullvärdig vårdcentral. Vi tycker att man borde kunna öppna en fullvärdig vårdcentral med forskningsuppdrag i folkhälsa och jag yrkar därför bifall till motionen!

Anförande nr 214

Håkan Jörnehed (V): Vad ingår i de stora folksjukdomarna? Birgitta Rydberg har visat att det är diabetes, astma och psykisk hälsa. Men Jakob tar upp också krigstrauman. Något vi borde ta till oss gäller detta: När man har varit med om ett krigstrauma, hur reagerar man senare när man blir äldre, när man antagligen har varit med om ohyggliga och vidriga saker som vi inte kan föreställa oss i vår vildaste fantasi?

Vi står kvar vid att motionen ska bifallas, för vi tror inte att det kan bli för mycket just på Järvafältet. Vi tror att det finns plats även för den här visionen. Som jag sade är vår vision lite större än de akademiska vårdcentralerna, och då gäller det lite mer ekonomiska resurser än vad som är avsatt hittills.

Bifall till motionen!

Förste vice ordföranden: Jag vill klara ut yrkandet från Miljöpartiet. Det finns ett yrkande från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet om att bifalla motionen.

Nu har Miljöpartiet lämnat in följande förslag som ett tilläggsförslag: att Akalla Husby vårdcentral får i uppdrag att forska kring och stärka arbetet kring folkhälsa, invandrares hälsa och kanske de stora folksjukdomarna.

§ 51 Motion 2011:5 av Johan Sjölander och Lowisa Anderzon (S) om inventering av boendesituationen för samsjuka narkotikamissbrukare

Anförande nr 215

Lowisa Anderzon (S): Ordförande, presidium, besökare, fullmäktigeledamöter! Nu har vi lämnat de hårda värden och går in på de mjuka. Det känns bra för en sådan som jag.

Vi skrev den här motionen tillsammans, ett par i S-gruppen, för att vi jobbar med den på olika håll. Jag tycker att Birgitta Rydberg gör det lite väl lätt för sig när hon minimerar hela frågan till att gälla bara en kommun och en del av en huvudfråga.

Motionen handlar om män och kvinnor, en grupp människor som på grund av sin sjukdom eller funktionsnedsättning och under hela sitt liv kommer att vara mer eller mindre beroende av oss i landstinget, vår kompetens, för att kunna fungera i sin vardag, var de än bor eller framför allt hur de än bor.

De här tjejerna och killarna har ofta sporadisk, kort, fragmentarisk kontakt med landstinget. Det leder bland annat till att de underliggande problemen sällan blir utredda, och de blir således underdiagnostiserade.

Redan för åtta år sedan skrev landstinget i sin klokhet en Fokusrapport som jag ska läsa högt ur:

”En vanlig hållning hos behandlare och myndigheter är att de diagnoser som ännu inte ställts inte kan eller bör behandlas eller tas särskild hänsyn till. Denna ofta omedvetna hållning grundar sig troligen på föreställningen att den som har ett allvarligt problem själv söker hjälp för detta problem för att få den diagnos som krävs för att få den behandling och de andra insatser som är anpassade efter behoven.

De psykiska tillstånd som man vet är vanliga i grupper av socialt utsatta och kriminella missbrukare, framför allt personlighetsstörningar, är inte sådana att den som lider av dem spontant söker hjälp för dem.”

Det är en stor del av problemet.

Att bara ordna en bostad gör inte att det blir ett hem. Att ge bidrag till en säng och en tv gör inte att det blir ett hem. Utan landstingets kompetens runt hela sjukdomen och hela funktionsnedsättningen blir det återigen bara ett misslyckande i den här personens liv. Ännu en gång har personen misslyckats – än en gång ett bakslag.

Därför är det så viktigt, som vi skriver i första att-satsen i vår motion, att samverkan mellan landstinget och kommunen fungerar för de här personerna. Det är inte bara en boendefråga.

Anförande nr 216

Landstingsrådet Rydberg (FP): Jag tror att många av oss har en medkänsla med människor som far illa och många gånger lever i misär på grund av en sammansatt problematik. Det gäller en del av missbrukarna, de som har samsjuklighet med psykisk ohälsa, missbruk och ibland kanske neuropsykiatrisk problematik som de inte har fått hjälp med tidigare.

Att de problemen finns och att vi ibland har uppenbara problem kring en del individer tror jag att vi alla är rätt medvetna om. Det har också varit grunden till den gemensamma missbrukspolicy som vi har tagit fram mellan Kommunförbundet i länet och landstinget.

Där har vi rätt ut vad som är åtagandet för kommunsidan och för landstingssidan men också vilka utvecklingsområden som vi behöver jobba tillsammans med. Samsjuklighet är ett av de områden som vi själva, från de två huvudmännens sida, ser att vi behöver arbeta mer med tillsammans, både på regional nivå och på lokal nivå.

Till den policyn kommer att vi mellan Kommunförbundet i länet och hälso- och sjukvårdsnämnden har arbetat fram en samverkansöverenskommelse som på en mer strukturell nivå för dem som är psykiskt sjuka ska tydliggöra ytterligare hur våra rutiner för samverkan ska se ut på chefsnivå, verksamhetsnivå och individnivå.

Detta ska vi behandla nästa vecka på hälso- och sjukvårdsnämnden, och det är också på väg upp till beslut i Kommunförbundets styrelse i länet. Det kommer att kräva en del för att vi ska kunna leva upp till det, och jag tror att vi behöver fortsätta jobba med det.

Utifrån det kan jag inte se att motionens att-satser är något som fullmäktige ska bifalla. Vi ska inte ta över kommunernas verksamhet. Om man skulle bifalla de här att-satserna skulle vi nog få en del kommuner som rasar över att vi i landstinget betraktar oss som någon överförmyndare som tycker att vi minsann kan tala om för kommunerna hur det ser ut och om de sköter sitt ansvar på det sätt som vi tycker att de borde göra.

Ännu värre tror jag det vore om vi tar fram en handlingsplan och pekar och säger "Det ska *ni* göra" i stället för att vi gemensamt försöker reda ut vad vi ska göra på den ena och den andra sidan för att få ihop det.

Vi har samrådsmöten på politisk nivå. Vi har samverkansmöten på chefsnivå. Utifrån individens behov måste vi kunna få den individuella planen att fungera. En del av det är beskrivet i det förslag som nu är framme kring samverkan när det gäller psykisk sjuklighet.

Om vi vill nå framgång ska vi nog jobba utifrån de strukturerna och inte skriva kommunerna på näsan vad de borde ha gjort i stället, för då kommer vi definitivt inte att nå framgång.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 217

Lowisa Anderzon (S): Jag ber om ursäkt om jag var otydlig på något sätt. Men det handlar inte om att ta över kommunernas verksamhet. När de här individerna möjligtvis får en lägenhet eller något annat boende kommer deras funktionsnedsättning och deras skador efter det långvariga missbruket att bestå hela livet. Det är där landstingets expertis kommer in.

Att bara sätta in en boendestödare från kommunens verksamhet är inte samma sak som att vara under professionell omvårdnad. Det är stor skillnad, Birgitta.

Jag har läst överenskommelsen. Den känns jättebra. Det är kanonbra att det är på gång. Men det finns ett litet problem. Överenskommelsen förutsätter att de individuella planerna ska finnas, att det faktiskt finns en diagnos. Det står inget om hur personerna ska komma fram till det. Problemet är ofta att de här personerna är för sjuka och i sitt sjukdomstillstånd inte söker upp oss. Vi kommer således inte att nå de underliggande problemen.

Det är jättebra att vi gör den här överenskommelsen. Den behövs. Men frågan är så mycket större än bara någon liten insats, för det handlar om hela deras liv. Det handlar om några få människor som just nu tar en väldigt stor del av vår budget och lever i misär. Vi skulle kunna göra mycket mer för dem.

Jag yrkar givetvis bifall till vår motion.

Anförande nr 218

Margaretha Hertilus (FP): Ordförande, ledamöter! Vi har haft väldiga diskussioner för många år sedan om vad som är kommunens ansvar och vad som är landstingets ansvar. Birgitta var rädd för att kommunerna skulle känna sig förolämpade om vi tog över. Jag är dess värre rädd för att vissa kommuner skulle se det som en alldeles fantastisk idé att landstinget återtog detta och man slapp det.

Det var den diskussionen som vi hade en gång i världen. Men den som bor i en kommun är en kommuninnevärdare, och boende och sysselsättning är kommunens ansvar. Sedan är det oerhört viktigt att vi får till stånd samverkan och att man återkommer till samverkan.

När det gäller psykisk sjukdom, psykisk insufficiens och missbruk är det alldeles riktigt, som Lowisa säger, att människor många gånger inte söker vård själva och inte vill göra det. Därför är det viktigt att socialtjänsten har beredskap för att kunna hjälpa till och hänvisa till den behandling som vi från landstinget kan ge.

Men boende och sysselsättning är kommunens ansvar. Det är viktigt att vi inte ruckar på det, för annars är vi tillbaka till ruta noll.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 219

Lowisa Anderzon (S): Jag vill återigen poängtera att vi inte pratar om något övertagande utan om en kartläggning av hur det faktiskt ser ut just nu.

Jag är anställd av socialtjänstförvaltningen i Stockholms stad, så jag har koll på hur det ska fungera. Observera att jag säger "ska fungera", för när stadsdelarnas budget är slut i början av året och en plats på ett LVM-boende kostar nästan en miljon, då får de inte den vård och den behandling som de har rätt till. Det är tyvärr så det ser ut just nu.

Att de inte kommer till landstinget därför att socialtjänsten inte söker upp dem är en helt annan fråga. Vi pratar om en kartläggning, inte ett övertagande.

Anförande nr 220

Anna Kettner (S): Jag har suttit längst bak i salen och försökt förstå argumentationen från den andra sidan. Det är möjligtvis fel på mig, men jag begriper inte.

Det som efterfrågas i motionen är en kartläggning av ett behov av något som faktiskt ligger inom landstingets kompetens, nämligen särskilt stöd åt de här människorna.

Vi måste väl, här i salen, förutsätta att vi ska behandla alla medborgare lika och stå för den kommunala likställigheten. Men det resonemang som jag nyss har hört flera företrädare för de borgerliga partierna framföra betyder att landstinget inte heller ska ägna sig åt några som helst arbetsterapeutiska eller habiliterande åtgärder för dem som har fysiska sjukdomar, sitter i rullstol och har boende och LSS via kommunen. Vi ska heller inte ge stöd och handledning åt skolpersonal som jobbar med barn som har olika neuropsykiatriska funktionshinder.

Självklart är det kommunernas ansvar att se till att de här personerna får rätt stöd i sitt boende och sitt vardagsliv. Det är vi inte nöjda med. Om ni behöver hjälp att tala med era borgerliga ledande företrädare i de olika kommunerna kan vi socialdemokrater glatt och villigt lova att ställa upp med stöd i den frågan.

Men sedan kommer vi till de specialkompetenser som bara landstinget har, som handlar om de här människornas ganska allvarliga missbrukssjukdomar, funktionshinder och bestående funktionsnedsättningar på grund av långvarigt missbruk eller medfödda funktionsnedsättningar. Det är dem som Lowisa och Johan har bett att vi ska utreda.

Det enda som går att sluta sig till av den här diskussionen är att vissa människor vill några här i salen inte ta i ens med tång.

Anförande nr 221

Landstingsrådet Rydberg (FP): Jag tycker att det sista var ett skamligt påstående. Jag måste säga att jag inte hade förväntat mig riktigt det tonläget.

Det är många som känner stort engagemang för människor som lever i utsatta miljöer. Jag och mina partikompisar i Alliansen hör till dem som tycker att det är viktigt att vi får till det för individen.

Egentligen kanske man borde ha avstyrkt yrkandena i motionen. Det är kanske lite snällt att besvara dem med den här texten.

Kraven i att-satserna är att inventera hur kommunernas ansvar för ett välfungerande boende fungerar i praktiken och ta fram en handlingsplan för hur en dräglig boendesituation kan garanteras. Men det är inte landstingets roll att göra det. Däremot ska vi se till att samverkan fungerar för individen, och vi ska ha bra samverkan på strukturell nivå. Det har jag försökt beskriva.

Det är tråkigt att vi ska ha den debatten att man misstänkliggöra våra ambitioner att försöka få en vård som fungerar för dem som har en samsjuklighet.

Anförande nr 222

Anna Kettner (S): Jag är väldigt ledsen, Birgitta, om du tog illa vid dig, och i så fall ber jag om ursäkt. Men jag förstår fortfarande inte.

Det är nämligen så här: Landstinget har kompetens att utreda, och många kommuner har krångligt med att ta reda på hur man ska ordna bostadssituationen så att den blir så bra som möjligt, så att det kan fungera för barn med NPF. Är det bäst för dem att gå i specialklasser, eller går det att hitta sätt att integrera dem, med den kunskap som bara landstinget har? På samma sätt menar vi i mitt parti att det finns annan specialkompetens i landstinget.

Vi tror inte att det bara handlar om illvilja från kommunerna att de här människorna inte får det stöd som de behöver, utan det handlar också om att kommunerna känner sig rädlösa.

Då behöver vi göra en inventering för att fundera över hur vi kan stötta kommunerna i hur en sådan boendesituation ska arrangeras så att den blir så kostnadseffektiv och människovänlig som möjligt. Kommunerna kan inte begäras ha specialkompetens på alla dessa områden, utan det måste vi kunna hjälpa dem med.

Skyll inte på att det handlar om att försöka lägga sig i någon annans jobb!

Anförande nr 223

Margaretha Herthelius (FP): För det första, Anna Kettner, trodde jag att vi diskuterade boendesituation och inte skola.

För det andra, om vi ska stanna en sekund vid det: Specialpedagogerna ute på skolorna ska vara de som talar om hur man möter de här människorna i skolan, för att underlätta.

Det finns en samverkan mellan KSL och landstinget. Vi ska inte komma med några pekpinningar om hur saker och ting ska ske.

Jag vill återkomma till det som Lowisa sade: Många söker inte vården. Många kommer aldrig hit. De stannar hos socialförvaltningen. Jag tycker att det är viktigt att kommunerna lär sig att möta människor utifrån de här svårigheterna. Jag vill inte ha diskussionen att den ena eller den andra sidan inte bryr sig om. Jag trodde att vi hade kommit längre.

Anförande nr 224

Maria Bergström (FP): Jag blir lite fundersam över frågeställningen, som handlar om vilka kompetenser som vi har mellan kommun och landsting och den syn som finns på den kompetens som finns inom kommunerna.

Jag har tidigare varit socialnämndens ordförande i Sollentuna och vet mycket väl hur boendestöd fungerar och när man kan bedriva särskilda projekt. Det är inte bara någon hemmahosare som går hem, utan ofta har de mycket god kompetens om vilka behov som finns och att det finns mycket komplexa behov som man behöver tillgodose på olika sätt. Man har ofta kontakt med den lokala beroendemottagningen och har lång erfarenhet av att ha jobbat med personer med beroendeproblematik.

Därför blir det väldigt märkligt att i ett sådant här sammanhang totalt säga: Nej, kommunerna har ingen kompetens i det här avseendet. De vet inte hur de ska göra när de ska ta hand om personer med komplexa behov. Det tycker jag är totalt att desavouera socialtjänsten i alla våra kommuner i Stockholms län.

Jag tycker snarare att vi ska se det så att vi kan komplettera varandra med de kompetenser som vi har – vi med det landstinget kan, det vill säga komplexa vårdbehov. Det finns i dag fungerande samarbeten kring det på många ställen. Då kanske Stockholms stad, där du jobbar, borde ta kontakt med kommuner där detta fungerar.

Det är inte landstingets uppgift att göra den här typen av inventering, som jag ser det.

§ 52 Valärenden

Val till Mälardalsrådet

Anförande nr 225

Landstingsrådet **Larsson (S)**: Ordförande! Jag har inget annat förslag än valberedningens. Men jag vill ändå passa på tillfället att säga att jag tycker att Mälardalsrådets valordning måste ändras. Mälardalsrådet är en sammanslutning av regioner, landsting och kommuner i Mälardalen. Det är inte någon valkooperation och inte ett regionalt mälarpalament.

Att vi i dag ska utse representanter till Mälardalsrådet från Stockholms läns landsting som representerar ett parti som inte har fått stockholmarnas förtroende tycker jag är ytterst märkligt.

Jag kommer att agera i alla möjliga sammanhang för att valordningen för Mälardalsrådet ska ändras. Detta är inte demokratiskt anständigt, anser jag. Men jag har inget annat förslag i dag.

Anförande nr 226

Håkan Jörnehed (V): Vi instämmer i det Dag Larsson säger. Vi har också tittat i papperen hur detta kom sig. Vi har inget annat förslag, men vi håller verkligen med Dag Larsson i det han säger.

Förste vice ordföranden: Utan att ta ställning i frågan kan det väl påpekas att det finns arenor att agera på, om fullmäktige så önskar. Vi har att ta ställning till förslagen, med den markering som har gjorts. Det finns möjlighet att begära bordläggning, men på något vis behöver frågan hanteras.

Anförande nr 227

Håkan Jörnehed (V): Jag vill meddela att Vänsterpartiet inte deltar i det här beslutet.

Förste vice ordföranden: Om jag tolkar fullmäktige rätt är det i den här situationen klokt att göra en bordläggning, så att det finns lite tid att fundera. Då föreslår jag det.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Håkan Jörnehed (V) 2:1, 5, 10, 100, 210, 214, 226, 227
Landstingsrådet Nyman (KD) 2:2, 7, 11, 52, 54, 56, 102
Landstingsrådet Larsson (S) 2:3, 9, 57, 59, 61, 99, 109, 225
Marie Åkesdotter (MP) 2:4, 8, 181
Catrine Matsson (C), 2:6, 22
Christina Enocson-Mårtensson (S) 2:12
Helene Öberg (MP) 2:13, 20, 101
Landstingsrådet Reinfeldt (M) 2:14, 18, 30, 35, 38
Ylva Nork (V) 2:15, 19, 33, 37, 144, 146, 148, 169, 171, 189
Helena Bargholtz (FP) 2:16, 24, 31
Ann-Sofi Matthiesen (MP) 2:17, 23
Landstingsrådet Sevefjord (V) 2:21, 51, 53, 55, 106, 113, 115, 121
Michel Silvestri (MP) 2:25, 28
Landstingsrådet Rydberg (FP) 2:26, 76, 78, 80, 88, 90, 92, 119, 130, 211, 216, 221
Hans Åberg (FP) 2:27
Laila Leymann (V) 2:29, 34, 207
Ninos Maraha (FP) 2:32
Juan Carlos Cebrian (S) 2:36
Lars Dahlberg (S) 2:39, 41, 43, 75, 77, 79
Landstingsrådet Starbrink (FP) 2:40, 42, 44, 58, 60, 62, 82, 84, 86
Vivianne Gunnarsson (MP) 2:45, 47, 49, 63, 65, 67, 175, 199
Landstingsrådet Wennerholm (M) 2:46, 48, 50, 64, 66, 68, 94, 96, 98, 122, 124, 126, 133, 135, 143, 145, 147, 154, 191, 197, 206
Catharina Wahlgren (V) 2:69, 71, 73
Landstingsrådet Rosdahl (M) 2:70, 72, 74, 103, 108, 116
Tomas Eriksson (MP) 2:81, 83, 85
Johan Sjölander (S) 2:87, 89, 91, 120
Landstingsrådet Ullberg (S) 2:93, 95, 97, 132, 134, 136
Lars Tunberg (FP) 2:104
Landstingsrådet Hellmark Knutsson (S) 2:105, 118, 123, 125, 127, 150
Yvonne Blombäck (MP) 2:107, 111, 137, 159, 163, 165, 173, 177, 179, 188, 192
Landstingsrådet Andersson (C) 2:110, 112, 114, 187
Inger Ros (S) 2:117
Lars Carlsson (C) 2:128
Gunilla Roxby Cromvall (V) 2:129, 151, 156, 160, 167, 190, 194
Michael Stjernström (KD) 2:131
Lennart Adell Nilsson (FP) 2:138
Nanna Wikholm (S) 2:139, 193
Anita Johansson (S) 2:140
Anna Sehlin (V) 2:141, 172, 183, 185
Hans Lindqvist (C) 2:142
Rolf Lindell (S) 2:149
Karl Henriksson (KD) 2:152, 202, 209
Margaretha Herthelius (FP) 2:153, 158, 203, 205, 218, 223
Pia Ortiz Venegas (V) 2:155, 161, 174, 201, 204, 208
Carl Grufman (M) 2:157
Kristoffer Tamsons (M) 2:162, 164, 166, 168, 170, 182, 184, 186
Stella Fare (FP) 2:176, 178, 180, 195
Conny Fogelström (S) 2:196, 198
Lukas Forslund (C) 2:200
Jakob Dencker (MP) 2:212
Petra Larsson (S) 2:213
Lowisa Anderzon (S) 2:215, 217, 219
Anna Kettner (S) 2:220, 222
Maria Bergström (FP) 2:224